

**Programul Operațional Sectorial
de
MEDIU**

România, Octombrie 2006

Această variantă a POS Mediu va fi revizuită în conformitate cu prevederile Regulamentului de implementare al Fondurilor Structurale 2007 – 2013 (neaprobat încă de către Comisia Europeană).

Cuprins

INTRODUCERE	4
1. ANALIZA SITUATIEI ACTUALE	8
1.1. Aspecte generale privind protecția mediului în România.....	8
1.2. Gospodărirea apelor și protecția împotriva inundațiilor.....	10
1.3. Managementul integrat al deșeurilor	19
1.4. Calitatea aerului.....	26
1.5. Protecția naturii și conservarea biodiversității	30
1.6. Experiența anterioară în domeniul managementului programelor și instrumentelor de pre-aderare	35
2. ANALIZA SWOT	39
3. STRATEGIE	43
3.1 Obiective	43
3.2. Axele Prioritare	45
3.2.1. Axa Prioritară 1 „Extinderea și modernizarea infrastructurii de apă și apă uzată ”	47
3.2.2. Axa Prioritară 2 “Dezvoltarea sistemelor de management integrat al deșeurilor și reabilitarea siturilor contaminate”	51
3.2.3. Axa prioritară 3 „Îmbunătățirea sistemelor municipale de termoficare în localitățile cele mai afectate de poluare”	55
3.2.4. Axa prioritară 4 “Implementarea sistemelor adecvate de management pentru protecția naturii”	57
3.2.5. Axa prioritară 5 “Implementarea infrastructurii adecvate de prevenire a riscurilor naturale în zonele cele mai expuse la risc”	59
3.2.6. Axa prioritară 6 „Asistență Tehnică”	62
3.3. Coerența cu politicile comunitare și naționale	65
3.3.1. Politicile comunitare	Error! Bookmark not defined.
3.3.2. Politicile naționale	69
3.4. Complementaritatea cu alte Programe Operaționale și cu operațiunile finanțate din FEADR și FEP70	
4. PLANUL FINANCIAR.....	71
5. IMPLEMENTAREA	75
5.1 Management	76
5.2 Monitorizare și evaluare	82
5.3 Management financiar și control	85
5.4 Publicitate și Informare	91
5.5 Sistemul Unic de Management al Informației.....	91
6. PARTENERIAT	93

Anexa 1 Tabel privind ajutorul de stat

Anexa 2 Schema privind implementarea POS Mediu

Anexa 3 Lista indicativă a proiectelor majore

Anexa 4 Distribuția contribuției comunitare pe categorii

Abrevieri

AM	Autoritate de Management
ANPM	Agenția Națională pentru Protecția Mediului
ARPM	Agenția Regională pentru Protecția Mediului
AT	Asistența Tehnică
BAT	Cele mai bune tehnici disponibile (Best Available Technique)
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BM	Banca Mondială
CBO ₅	Consumul Biochimic de Oxigen la 5 zile
PHARE CBC	PHARE Cooperare Transfrontalieră
CE	Comisia Europeană
CEN	Comitetul European de Standardizare
CCO	Consumul Chimic de Oxigen
CSNR	Cadrul Strategic Național de Referință
EIA	Evaluarea Impactului asupra Mediului
EIB	Banca Europeană de Investiții
FADR	Fondul European pentru Dezvoltare Rurală
FC	Fondul de Coeziune
FEDR	Fondul European de Dezvoltare Regională
FEP	Fondul European pentru Pescuit
FSC	Fonduri Structurale și de Coeziune
FSE	Fondul Social European
FS	Fonduri Structurale
IFI	Instituții Financiare Internaționale
IMA	Instalații Mari de Ardere
ISPA	Instrument pentru Politici Structurale de Pre-aderare
MAI	Ministerul Administrației și Internelor
MEC	Ministerul Economiei și Comerțului
MMGA	Ministerul Mediului și Gospodării Apelor
NUTS	Nomenclatorul Unităților teritoriale Statistice
OI	Organism Intermediar
OM	Ordin de Ministru
OMS	Organizația Mondială a Sănătății
ONG	Organizații neguvernamentale

OUG	Ordonanță de Urgență
L.E.	Locuitori echivalenți
PCO	Proiectare Construire Operare
PIB	Produsul Intern Brut
PND	Planul Național de Dezvoltare
PO	Program Operațional
POR	Program Operațional Regional
PPP	Parteneriat Public Privat
SAPARD	Program Special de Aderare pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală
SEA	Evaluare Strategică de Mediu
UE	Uniunea Europeană
UP	Unitate de Plată
WWTP	Stație de Epurare Ape Uzate

INTRODUCERE

Programul Operațional Sectorial de Mediu (POS Mediu) este strâns corelat cu obiectivele naționale strategice prevăzute în Planul Național de Dezvoltare (PND) și Cadrul Național Strategic de Referință (CNSR), care se bazează pe principiile și practicile dezvoltate la nivelul Uniunii Europene. POS Mediu este astfel conceput încât să reprezinte un catalizator pentru o economie mai competitivă, un mediu mai bun și o dezvoltare regională mai echilibrată. POS Mediu continuă programele de dezvoltare a infrastructurii de mediu și ia în considerare programele de dezvoltare inițiate în cadrul asistenței de pre-aderare (Phare și ISPA). POS Mediu se bazează pe obiectivele și prioritățile politicilor de mediu ale Uniunii Europene, reflectând atât obligațiile internaționale ale României cât și interesele specifice naționale.

Obiectivul global al POS Mediu îl constituie protecția și îmbunătățirea calității mediului și a standardelor de viață în România.

Obiectivul constă în reducerea decalajului existent între Uniunea Europeană și România cu privire la infrastructura de mediu atât din punct de vedere cantitativ și calitativ. Aceasta ar trebui să se concretizeze în servicii publice eficiente, cu luarea în considerare a principiului dezvoltării durabile și a principiului “poluatorul plătește”.

Obiectivele specifice POS Mediu sunt:

- 1. Îmbunătățirea accesului la infrastructura de apă, prin asigurarea serviciilor de alimentare cu apă și canalizare în majoritatea zonelor urbane până în 2015.*
- 2. Ameliorarea calității solului, prin îmbunătățirea managementului deșeurilor și reducerea numărului de zone poluate istoric în minimum 30 de județe până în 2015.*
- 3. Reducerea impactului negativ cauzat de centralele municipale de termoficare vechi în cele mai poluate localități până în 2015.*
- 4. Protecția și îmbunătățirea biodiversității și a patrimoniului natural prin sprijinirea managementului ariilor protejate, inclusiv prin implementarea rețelei Natura 2000.*
- 5. Reducerea riscului la dezastre naturale, prin implementarea măsurilor preventive în cele mai vulnerabile zone până în 2015.*

În vederea atingerii acestor obiective, s-au identificat următoarele axe prioritare:

Axa prioritară 1 – Extinderea și modernizarea sistemelor de apă și apă uzată;

Axa prioritară 2 – Dezvoltarea sistemelor de management integrat al deșeurilor și reabilitarea siturilor contaminate;

Axa prioritară 3 – Îmbunătățirea sistemelor municipale de termoficare în zonele prioritare selectate;

Axa prioritară 4 – Implementarea sistemelor adecvate de management pentru protecția naturii;

Axa prioritară 5 – Dezvoltarea infrastructurii adecvate de prevenire a riscurilor naturale în zonele cele mai expuse la risc;

Axa prioritară 6 – Asistența Tehnică.

Asistența Tehnică (AT) va asista implementarea și monitorizarea programului și va contribui substanțial la atingerea obiectivului global și a celor specifice ale POS Mediu.

Programul acoperă perioada 2007-2013, dar obiectivele sale urmăresc nevoile de dezvoltare ale României dincolo de 2013, prin punerea bazelor dezvoltării durabile a investițiilor vizate. POS va

contribui la îndeplinirea obligațiilor pe care România le are în sectoarele de mediu, în special în cele mai puțin dezvoltate regiuni ale țării.

Punctul de plecare pentru POS îl reprezintă analiza situației actuale a mediului din România. Este urmata de analiza SWOT, pe baza căreia este construită strategia de dezvoltare. POS conține și o descriere a axelor prioritare, a domeniilor de intervenție și identificarea proiectelor, precum și prevederi de implementare a acestora.

Elaborarea POS Mediu a fost realizată de Ministerul Mediului și Gospodăririi Apelor (MMGA) în coordonarea Ministerului Finanțelor Publice și în colaborare cu instituțiile publice centrale și locale și cu alți parteneri implicați în acest domeniu. Implementarea programului este responsabilitatea Autorității de Management pentru POS Mediu (AM), reprezentată de Direcția Generală pentru Managementul Instrumentelor Structurale din cadrul MMGA. În vederea realizării eficiente a acestui program, Agențiile Regionale pentru Protecția Mediului au fost desemnate Organisme Intermediare (OI) pentru POS Mediu.

POS Mediu este unul din cele 7 programe operaționale elaborate în cadrul Obiectivului “Convergență” pentru perioada de programare 2007 – 2013. POS Mediu a fost elaborat în conformitate cu cea de-a treia prioritate a PND 2007 – 2013 – “Protecția și îmbunătățirea calității mediului”, precum și cu Prioritatea 1 a CNSR – “Dezvoltarea infrastructurii la standarde europene”. POS Mediu conține elemente esențiale pentru implementarea cu succes a Planului Național de Dezvoltare (PND) și a CNSR în domeniul protecției mediului; obiectivul de bază îl constituie promovarea dezvoltării durabile a întregii țări.

Având în vedere legătura strânsă dintre mediu și toate celelalte sectoare economice și sociale, POS Mediu a fost elaborat în strânsă corelare cu celelalte programe operaționale și s-a avut în vedere evitarea suprapunerilor și realizarea complementarității între programe.

Bugetul total al POS Mediu pentru perioada de programare 2007-2013 este de aproximativ 4,900 miliarde Euro (prețuri 2004), ceea ce reprezintă 23,4 % din sursele financiare alocate Cadrului Național Strategic de Referință. Din aceștia, 3,960 miliarde Euro reprezintă sprijinul comunitar, mai mult de 940 milioane Euro provenind din bugetul național. Sursele comunitare sunt asigurate din Fondul de Coeziune și Fondul European pentru Dezvoltare Regională.

Elaborarea POS Mediu a avut în vedere respectarea prevederilor acquis-ului comunitar care stabilește procedurile generale de gestionare a fondurilor comunitare în perioada 2007-2013. Domeniile de finanțare ce vor fi sprijinite prin POS Mediu sunt conforme cu prevederile Regulamentului Parlamentului European și al Consiliului privind Fondul European pentru Dezvoltare Regională nr și ale Regulamentului Consiliului (CE) nr. privind Fondul de Coeziune. Reglementările naționale și ale UE, precum și planurile și documentele programatice ale României și UE au fost, de asemenea, utilizate la pregătirea Programului Operațional Sectorial de Mediu.

1. ANALIZA SITUATIEI ACTUALE

Analiza este axată pe acele sectoare de mediu care au în prezent cel mai mare impact negativ și care sunt cele mai rămase în urmă și în care investițiile preconizate a se realiza pe termen mediu, deși costisitoare, pot contribui în mod substanțial la dezvoltarea unei economii durabile, prin stimularea creării de noi locuri de muncă și a mediului de afaceri. În mod special, analiza vizează situația din următoarele sectoare de mediu: apă/apă uzată, deșeuri, poluarea solului, poluarea aerului, protecția naturii și a biodiversității, inundații, eroziune costieră. Un orizont mai larg al problemelor de mediu este prezentat în PND și CNSR și Program Operațional Regional), în Planul Național pentru Dezvoltare Rurală, Fondul de Mediu și alte programe guvernamentale.

1.1. Aspecte generale privind protecția mediului în România

Comparativ cu celelalte state europene, România este o țară de dimensiuni medii, cu o suprafață de 238.391 km² (a treisprezecea țară din Europa) și o populație totală de aprox. 21,7 milioane locuitori (conform Anuarului statistic 2004).

România este situată în partea de sud-est a Europei, la intersecția principalelor axe europene de comunicație vest - sud-est și nord – sud-est. Se învecinează la nord cu Ucraina, la est cu Republica Moldova, la sud cu Bulgaria, la vest cu Serbia și Muntenegru și Ungaria.

Situată la zona de interferență a ecosistemelor complexe carpato-danubian și danubiano-pontic, România are o zestre naturală și peisagistică de o remarcabilă frumusețe, varietate și echilibru.

Resursele naturale reprezintă o componentă esențială a bogăției României. Valorificarea acestor resurse prin exploatarea atât a materiilor prime neregenerabile, cât și a celor regenerabile, precum și prelucrarea lor în produse necesare vieții determină în mare măsură stadiul de dezvoltare economică și socială a țării, starea mediului și condițiile de trai ale populației. Pentru îmbunătățirea condițiilor de viață în România este necesar ca aceste resurse naturale să fie exploatate într-o manieră durabilă.

Misiunea dezvoltării durabile este de a găsi căile de creștere economică și dezvoltare, concomitent cu utilizarea rațională a resurselor naturale comune, astfel încât resursele regenerabile să poată fi menținute, iar cele neregenerabile să fie folosite într-un ritm care să țină seama de nevoile generațiilor viitoare.

Valorile naturale ale României vor avea o contribuție importantă pentru Uniunea Europeană, care se va înzestra cu o importantă suprafață a două eco-regiuni semnificative în ansamblu, și anume Dunărea cu Delta Dunării și Munții Carpați. În plus, România va aduce în UE habitate și specii aparținând a 5 regiuni biogeografice. Un tablou sinoptic al principalelor aspecte de mediu este prezentat mai jos.

- 97,8 % din rețeaua hidrografică a României este cuprinsă în bazinul fluviului Dunărea;
- Aproximativ 38% din lungimea Dunării se află pe teritoriul României;
- Cu o medie de numai 2660 m³ de apă/loc/an, față de media de 4000 m³ de apă/loc/an în Europa, România se situează în categoria țărilor relativ sărace în resurse de apă;
- 71% din apele uzate ajung neepurate sau insuficient epurate în receptorii naturali;
- Numai 52% din populația României beneficiază atât de servicii de alimentare cu apă, cât și de canalizare;
- 363 milioane tone de deșeuri au fost generate în 2004 - aproximativ 326 milioane tone provin din industria extractivă, aproximativ 29 milioane tone reprezintă alte

- deșeuri de producție și circa 8 milioane tone reprezintă deșeuri municipale;
- Materialele reciclabile reprezintă aproximativ 40% din deșeurile urbane, din care 20% pot fi recuperate; în prezent doar 2% din materialele reciclabile sunt recuperate;
 - Doar 0,25% din cantitatea totală de deșeuri urbane colectată este reutilizată, în timp ce peste 99% este depozitată;
 - 91% din deșeurile de producție provin din industria extractivă,
 - aproximativ 16 milioane tone de deșeuri au fost generate în 2004 de industria energetică ;
 - 251 de depozite de deșeuri municipale au funcționat în 2004, din care 236 nu se conformează standardelor de mediu; există aproximativ 2686 locuri de depozitare în zonele rurale (dumping sites);
 - Ecosistemele naturale și semi-naturale reprezintă 47% din teritoriul țării;
 - Suprafața zonelor naturale protejate acoperă în prezent aproximativ 8% din teritoriul țării.

1.2. Gospodărirea apelor și protecția împotriva inundațiilor

Water resources. În conformitate cu Raportul privind Starea Mediului (elaborate anual de MMGA), România este înzestrată cu toate tipurile de resurse de apă dulce (râuri, lacuri naturale și artificiale, fluviul Dunărea și apele subterane). Cea mai importantă resursă de apă dulce o constituie fluviul Dunărea și alte râuri. Lacurile naturale, deși numeroase (3.450), nu au o contribuție importantă la volumul de apă dulce. Volumul resurselor de apă utilizabile este de 2.660 m³/locuitor/an, în comparație cu media europeană de 4.000 m³/locuitor/an. Aceasta se datorează în principal contaminării resurselor; dacă sunt luate în considerare numai resursele de suprafață, acestea sunt de circa 1.770 m³/locuitor/an, ceea ce plasează România printre statele cu resurse de apă relativ scăzute, situându-se pe locul nouă.

- **Apele de suprafață:** rețeaua hidrografică a României este asigurată aproape în totalitate (97,8%) de bazinul fluviului Dunărea. Excepție face râul Dobrogea care se varsă direct în Marea Neagră. Există 78.905 km de cursuri de apă, dar numai 22.000 km sunt monitorizați și utilizați în scopuri economice; totuși, acestea prezintă risc crescut de poluare. Cele mai importante surse de poluare care determină o calitate scăzută a apei sunt reprezentate de gospodării, creșterea animalelor, industria chimică, extractivă și metalurgică.
- **Apele subterane:** regimul natural al apelor subterane a suferit modificări de-a lungul anilor în numeroase bazine hidrografice; în prezent, potențialul utilizabil din punct de vedere economic este de 5,5 miliarde m³/an, ceea ce echivalează cu aproximativ 250 m³/locuitor/an. Parțial, aceste ape au fost poluate în trecut cu metale grele provenite din industria extractivă sau prelucrătoare ori cu petrol produse petroliere sau fenoli proveniți de la rafinării și instalații de foraj. Alți poluanți provin din activitățile agricole intensive din trecut.

Situația apelor uzate. Analiza statistică a situației principalelor surse de ape uzate, în anul 2004, a relevat faptul că față de un volum total evacuat de 3850 mil. m³/an, aprox. 2100 mil. m³/an reprezentând circa 54,5%, constituie ape uzate care trebuie epurate. Din volumul total de ape uzate necesitând epurare, cca. 29 % au fost epurate corespunzător, cca. 42 % ape uzate au fost insuficient epurate, apele uzate neepurate reprezentând restul de cca. 29%. Prin urmare, în anul 2004, cca. 71% din apele uzate, provenite de la principalele surse de poluare, au ajuns în receptorii naturali, în special râuri, neepurate sau insuficient epurate.

Cel mai mare volum de ape uzate, inclusiv apele de răcire, a fost evacuat de unități din: sectorul energie electrică și termică (peste 49 % din total); sectorul rezidențial (peste 39%); industria chimică (cca.4%), restul fiind din industria extractivă și metalurgică, zootehnie. Cei mai mari poluatori ai apelor de suprafață cu substanțe organice, suspensii, substanțe minerale, amoniu, grăsimi, cianuri, fenoli, detergenți, metale grele sunt marile aglomerări urbane.

Din numărul total de 1.359 de stații de epurare (atât municipale, cât și industriale) investigate în anul 2004, 555 stații, reprezentând circa 41 %, au funcționat *corespunzător*, iar restul stațiilor, adică 59 %, au funcționat *necorespunzător*.

Situația critică a stațiilor de epurare este generată de vechimea rețelelor de canalizare și a instalațiilor de epurare, de modificarea capacității de epurare, fără adaptarea acesteia la parametrii constructivi, de slaba capacitate managerială și de situația financiară precară a operatorilor de utilități publice.

Din totalul de 2.609 aglomerări umane mai mari de 2000 l.e. (locuitori echivalenți), au fost identificate 340 aglomerări umane care au stații de epurare¹. Tipul stațiilor de epurare existente este prezentat în tabelul nr. 1, iar numărul total de aglomerări umane este prezentat în tabelul nr 2.

Tabel nr 1 Stații de epurare existente

Stații de epurare mecanice	Stații de epurare mecano-biologice	Stații epurare mecano-biologice-chimice	Stații de epurare mecano-chimice	Total stații de epurare (în aglomerări umane)
112	212	10	6	340

Sursa: Document poziție complementar pentru cap. 22-Mediu CONF-RO 40/04 ADD 3

Tabel nr 2 Număr total de aglomerări umane

	Aglomerări umane	Total locuitori echivalenți	% din totalul populației echivalente
2.000-10.000 l.e.	2346	10.192.131	39
10.000-150.000 l.e.	241	7.012.655	27
> 150.000 l.e.	22	9.562.512	34
Total	2609	26.767.398	100

Sursa: Document poziție complementar pentru cap. 22-Mediu CONF-RO 40/04 ADD 3

Distribuția aglomerarilor în funcție de mărime și regiuni (Tabelul 3) arată că în Regiunea 1 – Nord- Est există cel mai mare număr de locuitori echivalenți.

Tabel nr.3 Distribuția aglomerărilor umane pe regiuni

Regiunea / locuitori echivalenți	2000 - 10000	10000 - 15000	15000 - 150000	Peste 150000	Total locuitori echivalenți	Total populație
Regiunea 1 Nord-Est	2.143.018	257.283	948.568	1.410.000	4.758.869	3.743.819
Regiunea 2 Sud-Est	1.311.223	213.170	758.731	1.538.080	3.821.204	2.858.687
Regiunea 3 Sud Muntenia	2.013.594	256.967	1.112.436	618.500	4.001.497	3.358.392
Regiunea 4 Sud-Vest	1.457.474	130.456	608.059	590.632	2.786.621	2.329.342
Regiunea 5 Vest	763.592	163.562	630.775	665.000	2.222.929	1.946.647
Regiunea 6 Nord-Vest	1.252.983	186.688	584.656	1.030.000	3.054.327	2.744.919
Regiunea 7 Centru	1.062.030	122.413	913.528	1.510.300	3.608.271	2.545.271
Regiunea 8 București-Ilfov	188.317	35.024	90.339	2.200.000	2.513.680	2.206.479
TOTAL	10.192.231	1.365.563	5.647.092	9.562.512	26.767.398	21.733.556

Sursa: Date compilate din Documentul de poziție complementar pentru cap. 22-Mediu CONF-RO 40/04 ADD 3

Distribuția sistemelor de colectare și a stațiilor de epurare pe regiuni este prezentată în Tabelul 4. Aceasta situație reflectă faptul că sunt necesare investiții substanțiale atât pentru reabilitarea / extinderea sistemelor de colectare, cât și pentru construirea de stații de epurare a apelor uzate, practic în toate regiunile țării. Cea mai slabă situație este în Regiunea 8 București - Ilfov, deoarece în București nu există nici o stație de epurare a apelor uzate.

¹ Sursă: Planul de Implementare pentru Directiva 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane

Tabel nr 4 Distribuția încărcării pe sisteme de colectare și stații de epurare existente

Regiunea	Total p.e.	Sistem colectare		Stații de epurare	
		Total p.e.	Procent încărcare %	Total p.e.	Procent încărcare %
Regiunea 1 Nord-Est	4.758.869	1.813.987	38	1.448.783	30
Regiunea 2 Sud-Est	3.821.204	1.845.587	48	1.057.582	28
Regiunea 3 Sud Muntenia	4.001.497	1.192.130	30	696.669	17
Regiunea 4 Sud-Vest	2.786.621	1.101.270	40	408.720	15
Regiunea 5 Vest	2.222.929	870.289	40	452.969	21
Regiunea 6 Nord-Vest	3.054.327	1.270.162	42	985.362	32
Regiunea 7 Centru	3.608.271	1.738.879	48	1.319.578	37
Regiunea 8 București-Ilfov	2.513.680	1.020.670	41	219.247	9
TOTAL	26.767.398	10.852.974	41	6.588.912	25

Ținând cont de aspectele privind protecția mediului și de așezarea sa geografică în bazinul Dunării și Mării Negre, România a declarat prin HG 352/2005 întregul sau teritoriu drept zonă sensibilă, acest aspect presupunând obligația ca toate aglomerările umane cu mai mult de 10.000 locuitori echivalenți să fie prevăzute cu stații de epurare cu nivel avansat de epurare, respectiv treaptă terțiară (eliminarea azotului și fosforului).

În conformitate cu obligațiile asumate în procesul de negociere, România trebuie să se conformeze cu prevederile Directivei 91/271/CE privind epurarea apelor uzate urbane până în anul 2018, iar costurile estimate pentru implementare sunt de circa **9,5 miliarde Euro** pentru investiții, din care **5,7 miliarde Euro** pentru stațiile de epurare și **3,8 miliarde Euro** pentru sistemele de canalizare.

Rețeaua publică de alimentare cu apă potabilă. Conform Raportului elaborat în anul 2004 de către Institutul de Sănătate Publică, România se situează între țările cu o acoperire de nivel mediu în Europa, având în vedere că numai 65%² din populație beneficiază de apă potabilă din rețeaua publică. În Europa populația este conectată la sisteme publice de aprovizionare cu apă în proporție de 96% -100% în mediul urban și 87% în mediul rural, conform raportului OMS “Global Water Supply and Sanitation Assessment 2000”. În ultimii 25 de ani în România s-a realizat o creștere a numărului de utilizatori racordați la rețele de apă curentă de la 29% din populația țării la 65%, în condițiile în care în același interval de timp s-au produs mutații majore și în raportul dintre populația urbană și cea rurală.

Populația rezidentă în 256 localități urbane este de 11.551.096 locuitori, 86% din aceasta fiind aprovizionată cu apă potabilă prin sistem public. Cifrele raportate arată că într-un număr de 55 localități urbane (21,5%), populația este conectată în proporție de 100% la sistemul public de aprovizionare cu apă³.

Rețelele de distribuție a apei potabile au o lungime totală de 40.269 km, corespunzând cu 71% din lungimea totală a străzilor asigurând din mediul urban. Rețeaua de alimentare cu apă potabilă s-a extins continuu (în anul 2002 lungimea rețelei de apă era cu 20,1% mai mare comparativ cu 1995).

² Raportul Național 2004 – « Monitorizarea calității apei potabile in zonele urbane », Institutul de Sănătate Publică, București

³ Idem

Cantitatea anuală de apă potabilă distribuită consumatorilor însumează cca. 1.350 mil. m³, din care pentru uz casnic 811 mil. m³. În ultimii 10 ani se constată o scădere a cantității totale de apă distribuită în rețea, datorată, în principal, contorizării și reducerii activităților industriale. În anul 2002, volumul apei potabile distribuite a fost de 1,349 milioane m³, cu 33,6% mai mic decât în anul 1995.

Repartizarea neuniformă a resurselor de apă pe teritoriul țării, gradul insuficient de regularizare a debitelor pe cursurile de apă, poluarea semnificativă a unor râuri interioare sunt principalii factori care fac ca zone importante ale țării să nu dispună de surse suficiente de alimentare cu apă în tot cursul anului, mai ales în perioadele de secetă sau în iernile cu temperaturi scăzute.

Rețeaua de canalizare. La sfârșitul anului 2004, numărul localităților cu instalații de canalizare publică era de 675 (tabelul nr. 5). Rețeaua de canalizare are o lungime totală de 17.514 km, din care în mediul urban 16.397 km. *Doar 73% din lungimea totală a străzilor sunt echipate cu rețele de canalizare în mediul urban.*

Tabel nr. 5 Evoluția rețelei de canalizare

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Lungimea rețelei (km)	15.199	15.291	15.502	16.012	16.080	16.348	16.590	16.812	17.183	17.514
Numar localități (nr)	607	616	619	636	654	674	682	679	664	675

Sursa: Institutul Național de Statistică

În stațiile de epurare a apelor uzate municipale existente în România se epurează numai 77% din debitul total evacuat prin rețelele publice de canalizare; 47 localități urbane (printre care București, Craiova, Drobeta-Turnu-Severin, Brăila, Galați, Tulcea) deversează apele uzate în receptorii naturali fără o epurare prealabilă.

Populația care beneficiază de serviciul de canalizare este de cca. 11,5 mil. locuitori, din care 10,3 mil. locuitori în mediul urban (reprezentând 90% din populația urbană), respectiv 1,15 mil. locuitori în mediul rural (10% din populația rurală).

Corelând cele două echipări hidroedilitare – distribuție de apă potabilă și canalizare - populația țării se poate grupa în trei mari categorii:

- populația care beneficiază de ambele servicii - 52%;
- populația care beneficiază numai de alimentare cu apă, dar nu și de canalizare - 16%;
- populația care nu beneficiază nici de alimentare cu apă, nici de canalizare - 32%;

Calitatea serviciilor de alimentare cu apă și canalizare. Calitatea chimică a apei distribuite prin sisteme publice de alimentare, caracterizată prin indicatorii generali de potabilitate, a fost determinată prin analize efectuate pentru identificarea substanțelor toxice din apă (4% având valori mai mari decât concentrațiile admise), a consumului chimic de oxigen (5% având valori mai mari decât concentrațiile admise), a amoniacului (5% valori necorespunzătoare) și a azotaților (3% rezultate necorespunzătoare).

Raportul din 2004 al Institutului de Sănătate Publică-București privind calitatea apei potabile din localitățile urbane, a evidențiat că aproximativ 3 % din din totalul populației racordate la rețeaua de alimentare cu apă este afectată de furnizarea intermitentă a apei de peste 8 ore zilnic.

În plus, numărul populației potențial expuse la risc, luând în considerare vechimea rețelelor, calitatea apei din sursă și parametrii pentru care în prezent nu exista date, poate fi estimat la peste 9,8 milioane

locuitori în zonele urbane.

Pentru parametrii monitorizați, principalele zone în care se înregistrează cele mai severe neconformări cu normele în vigoare sunt localizate în județele: Alba, Botoșani, Bacău, Constanța, Călărași, Dâmbovița, Maramureș, Neamț, Olt, Prahova, Sibiu, Suceava.

În România există 1398 de stații de tratare a apei, din care :

- 797 stații produc apă potabilă pentru o populație cuprinsă între 50 și 5000 de locuitori
- 601 stații produc apă potabilă pentru localități cu o populație mai mare de 5000 locuitori

De asemenea, 25% din sistemele publice de apă care aprovizionează între 50 – 5000 de persoane au apă necorespunzătoare pentru parametrii bacteriologici, turbiditate, amoniac, nitriți, fier, iar 10% din sistemele publice care aprovizionează mai mult de 5.000 de persoane distribuie apă necorespunzătoare din punctul de vedere al oxidabilității, turbidității, amoniacului, fierului, nitraților, gustului, mirosului. *Apă potabilă distribuită cu întreruperi mai mari de 8 ore pe zi în 21 % dintre localitățile urbane afectează 12,5% din totalul populației urbane deservite.*

Sistemul de furnizare și sistemul de distribuție sunt în general realizate din materiale inadecvate (azbociment și plumb, 30% dintre conducte sunt realizate din oțel și nu există un sistem de curățare a conductelor). Aproximativ 70-75% din actuala rețea de alimentare cu apă necesită înlocuire. Apă potabilă este contaminată cu produși de coroziune și impurități rezultate din frecvențele accidente. De asemenea, furnizarea intermitentă a apei potabile afectează calitatea acesteia. De asemenea, trebuie înlocuite și conductele construite din plumb.

Gestionarea nămolului de la epurarea apelor uzate orășenești.

În prezent, cea mai mare parte a nămolului generat de la epurarea apelor uzate orășenești este tratat insuficient și depozitat pe terenuri aparținând stațiilor de epurare; doar o mică parte din cantitatea produsă anual este valorificată în agricultură. Cadru legal pentru valorificarea agricolă a nămolului a fost creat prin transpunerea Directivei 86/278 privind protecția mediului și, în particular, a solului, atunci când se utilizează nămolurile de epurare în agricultură, respectiv prin Ordinul MMGA 344/2004.

Investiții importante sunt necesare pentru construirea unor instalații adecvate de tratare a nămolului rezultat din stațiile de epurare.

Se încurajează atât utilizarea în agricultură a acestui tip de nămol, cât și crearea condițiilor necesare pentru a asigura eliminarea prin cele mai bune metode, atât din punctul de vedere al costurilor, cât și al protecției mediului.

Poluarea cu nitrați a apelor de suprafață și a celor subterane. Apele de suprafață și cele subterane sunt monitorizate în mod regulat; oricum, rezultatele procesului de monitorizare nu sunt întotdeauna relevante întrucât echipamentul de laborator este adesea învechit și insuficient; mai mult decât atât, rețeaua de tehnologie a informației pentru factorii de monitorizare și control nu funcționează regulat.

În România, numărul fermelor se afla într-o continuă schimbare după 1989, de când activitățile agricole și cele de reproducere din zootehnie aflate în posesia statului au fost treptat eliminate. Dispariția acestora a avut drept rezultat o puternică regresie în agricultură, care se manifestă și în prezent, cu toate că sectorul privat se află în plină ascensiune.

În România, multe din fermele individuale și din cele de tipul micilor proprietari folosesc îngrășământul natural drept principal fertilizator, întrucât acesta este cel mai ieftin și mai disponibil. Astfel, utilizarea

fertilizatorilor chimici a scăzut. În anul 2000, cantitatea medie de fertilizatori chimici era de 36 kg pe hectar (din totalul suprafeței arabile), de aproximativ 4 ori mai mică decât în 1989. Cu toate acestea, există câteva diferențe regionale în ceea ce privește folosirea efectivă a fertilizatorilor.

În ceea ce privește zootehnia, gospodăriile individuale adesea nu sunt prevăzute cu platforme protejate pentru colectarea gunoiului de grajd, astfel încât nutrienții, în special nitrații, se dizolvă în apele subterane. Mai mult decât atât, aceste platforme nu sunt golite în vederea colectării și depozitării.

Există numeroase zone tradiționale de creștere a animalelor în comunitățile rurale, dar cele mai multe comune nu dețin platforme de depozitare pentru gunoiul de grajd și deșeuri lichide animaliere și nici echipament de manipulare și gospodărire a fertilizatorilor organici naturali; există, de asemenea, foarte puține facilități individuale de depozitare a gunoiului de grajd și a deșeurilor lichide animaliere la nivelul micilor ferme. În orice caz, în cadrul fermelor agricole, deșeurile animale sunt prelucrate regulat printr-un canal central.

Fermele și operatorii agricoli dispun de facilități de depozitare a gunoiului de grajd și a deșeurilor lichide de la animale, dar majoritatea facilităților de epurare a apelor uzate trebuie reabilitate sau modernizate și prevăzute cu facilități de manevrare și gospodărire pentru fertilizatorii naturali organici, în conformitate cu legislația în vigoare.

Contaminarea apei cu nitrați proveniți din agricultură a fost reanalizată și evaluată în scopul identificării zonelor vulnerabile. Rezultatele evaluării riscurilor potențiale de afectare a solului și apelor în care se deversează au făcut posibilă identificarea următoarelor zone sensibile, împărțite în categoriile (A), (B) și (C):

- (A) zone potențial vulnerabile datorate deversării de nitrați în corpul apei de suprafață prin runoff: 5.650 km², i.e. 2,37% din suprafața țării și 3,82% din suprafața fermelor;
- (B) zone potențial vulnerabile (cu risc de vulnerabilitate mediu) prin infiltrarea subterană cu nitrați a acviferelor libere: 13.759 km², i.e. 5,77% din suprafața țării sau 9,30% din suprafața fermelor;
- (C) zone cu risc sporit de vulnerabilitate prin infiltrarea subterană cu nitrați a acviferelor libere: 1.200 km², i.e. 0,50% din suprafața țării sau 0,8% din suprafața fermelor.

Utilități de management al apelor. După o perioadă de mai mult de patru decade de management centralizat, România a decis să revină la principiul economiei locale, transferând responsabilități majore și specifice către administrația locală. Una dintre acestea, menționată specific în Legea nr. 215/2001 privind administrația publică locală, susținută prin Legea nr. 326/2001 privind serviciile publice locale, se referă la obligația acestora de a-și organiza operarea în mod eficient și adecvat.

În orice caz, numai 30 de municipalități cu o populație de peste 100.000 de locuitori fiecare a beneficiat de programe de investiții capitale pentru reabilitarea infrastructurii de apă și apă uzată. Multe dintre aceste municipalități au obținut de asemenea fonduri prin programul ISPA în vederea continuării procesului de reabilitare și modernizare a sistemelor de distribuire a apei și de tratare a apelor uzate. Numai 2 mari municipalități - București și Ploiești - au încheiat contracte de concesiune cu operatori privați și au reușit astfel să atragă capital extern pentru finanțarea infrastructurii locale. În total, aproximativ 50% din populația urbană a țării beneficiază de programe de investiții, dar acestea nu sunt suficiente pentru conformarea deplină cu Directivele UE.

Totuși, doar o mică parte din cele 276 de orașe din România (la sfârșitul anului 2003) au beneficiat de aceste programe. În jur de 230, considerate orașe mici și mijlocii, nu au reușit să obțină finanțare nici de la instituțiile finanțatoare internaționale, nici de la operatorii privați. Din cauza lipsei de fonduri, aceste orașe au realizat foarte puține investiții în ultimii 15 ani pentru a-și menține și

dezvolta infrastructura de apă și apă uzată. Prin urmare, starea sistemelor este foarte proastă. Unele din problemele majore legate de serviciile de apă din micile aglomerări includ:

- servicii neadecvate de întreținere și operare;
- volum crescut de apă neplătită cauzat de scurgeri în cadrul rețelelor și de nivelul scăzut al colectării taxelor de la consumatori;
- lipsa investițiilor privind reabilitarea/extinderea infrastructurii de apă/apă uzată;
- lipsa unui personal potrivit pentru promovarea, managementul și implementarea investițiilor majore;
- management neadecvat al costurilor de operare, întreținere și a celor legate de personal;
- roluri și responsabilități neclare ale instituțiilor/autorităților implicate în managementul utilităților publice;
- cadru instituțional neadecvat.

Există o nevoie constantă de asigurare a faptului că toate orașele pot investi în vederea menținerii și modernizării infrastructurii lor pentru a avea servicii bune, capabile de a atinge standardele europene. Aceasta presupune adoptarea și implementarea unor politici de dezvoltare adecvat formulate, concentrate asupra satisfacerii nevoilor reale ale populației și un grad de suportabilitate adecvat.

În acest context, începând cu anul 2001, autoritățile române au elaborat programe menite să sprijine autoritățile locale în vederea:

- accesării finanțării internaționale în aglomerările mici și mijlocii, cu scopul de a reabilita și moderniza infrastructura de apă locală și
- promovării utilităților regionale auto-finanțabile prin introducerea principiilor de recuperare a costurilor și de eficientizare a activității acestora.

Aceste programe sunt susținute prin intermediul programelor de pre-aderare (ISPA și PHARE) și cuprind, în momentul de față, 35 de județe beneficiare din totalul celor 42 din România.

Schema de întărire a capacității instituționale este astfel gândită încât să ofere legături cu programele de investiții care sprijină reabilitarea, modernizarea și îmbunătățirea infrastructurii locale de apă și apă uzată. În acest scop, investițiile sunt identificate și prioritizate pentru includerea unor componente care să reducă costurile, să sporească eficiența și serviciile de bază. Noi programe de instalare a contoarelor, de monitorizare a presiunii și debitului, de diminuare a necontorizării apei, a infiltrațiilor în sistemele de canalizare, etc. fac parte din orice proiect de investiții în ceea ce privește programele de management al nevoilor.

Programele de întărire a capacității instituționale includ, de asemenea, cursuri de instruire pentru autoritățile locale în vederea folosirii de către acestea a creditelor externe (co-finanțări) ca sursă de finanțare pentru investițiile lor și pentru îmbunătățirea capacității lor de planificare a investiției în infrastructura municipală pe o bază durabilă, prin introducerea unei discipline financiare și operaționale.

Un alt punct de referință al programului îl reprezintă definirea relației dintre autoritățile locale, ca proprietari ai bunurilor, și operatori. Această relație se va baza pe un contract de delegare a serviciilor (contract de concesiune), în conformitate cu prevederile legislației române și cu cele mai bune practici europene. Organismul de reglementare, ANRSC (Autoritatea Națională de Reglementare a Serviciilor Comunale), oferă autorizații operatorilor eligibili, pe baza unor criterii privind mărimea, capacitatea profesională și managerială, performanța tehnică și financiară a acestora. Mai mult decât atât, printre atribuțiile acestei autorități se numără, de asemenea, controlul semnificativ al prețurilor și al nivelului de calitate a serviciilor.

În cadrul programului, autoritățile locale beneficiare vor încheia contracte de concesiune fie cu operatorii de utilități experimentați, care și-au dovedit capacitatea de a pregăti și implementa investiții de valoarea celor propuse în program, fie cu noii operatori regionali formați prin gruparea celor existenți. Această așa-zisă Companie de Operare Regională (COR) va fi contractată de către municipalități cu scopul de a opera infrastructura existentă și de a gestiona investiția. COR trebuie să fie autorizată și să demonstreze (în primii ani de operare, asistată de un proiect AT de întărire a capacității instituționale) capacitatea de a opera pe o bază durabilă.

Accesarea fondurilor UE pentru satisfacerea nevoilor lor de investiții va reprezenta un stimulent pentru trecerea de la un număr mare de furnizori de servicii de slabă calitate la un număr limitat de operatori mari și puternici, capabili să ofere servicii mai bune la nivele tarifare acceptabile, care să asigure recuperarea totală a costurilor și rambursarea împrumuturilor de către autoritățile locale.

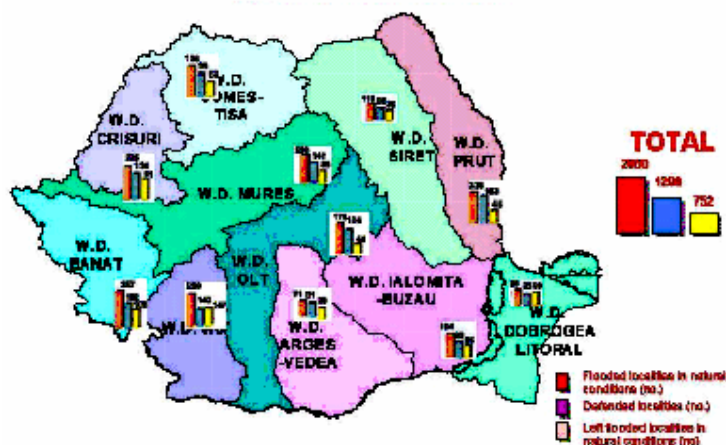
Municipalitățile incluse în program vor forma împreună o așa numită Asociație de Municipalități, o structură colaboratoare care va permite autorităților locale beneficiare să monitorizeze și să supravegheze mai bine implementarea lucrărilor de reabilitare și modernizare, precum și performanța Operatorului Regional. Pentru aceasta, va fi înființată o Unitate de Management și Supervizare (UMS) la nivelul fiecărei Asociații de Municipalități, cu scopul de a reprezenta asociația, de a monitoriza programul de investiții și performanța financiară și operațională a Companiilor Operatoare Regionale prin contractul de concesiune. Oglindind această situație, o Unitate de Implementare a Proiectului (UIP) va fi înființată în cadrul fiecărei COR pentru managementul implementării măsurilor de investiții. Aceasta UIP va reprezenta principala contribuție locală în cadrul mecanismului instituțional de implementare a măsurilor din POS.

În concluzie, scopul procesului de regionalizare a serviciilor de apă inițiat de către autoritățile române și susținut în mod considerabil de programele de pre-aderare (PHARE, ISPA) este de a asista beneficiarii locali (Asociațiile de Municipalități și Companiile Operatoare Regionale) în procesul de înființare a unor operatori eficienți de servicii de apă și apă uzată și în acela de întărire a capacității instituționale a autorității locale pentru monitorizarea eficace a activităților acestora.

Obiectivul general al acestui program este de a sprijini autoritățile locale în implementarea unui program de investiții multi-anual integrat cu scopul de a îmbunătăți standardele serviciilor municipale de apă și apă uzată în orașele mici și mijlocii prin crearea unor furnizori de servicii regionali integrați, eficienți, viabili din punct de vedere financiar și autonomi, capabili să planifice și să implementeze investiții în contextul unui proces de consolidare în sector, în concordanță cu politicile și practicile UE.

Inundațiile. România se confruntă cu o frecvență anuală a inundațiilor, în special primăvara la topirea zăpezii și vara din cauza ploilor torențiale, când debitele râurilor cresc foarte mult, producând inundații, adeseori catastrofale, cu pierderi de vieți omenești și mari pagube materiale. Frecvența de producere a inundațiilor și amploarea au crescut din cauza schimbărilor climatice, a ocupării albiei majore a râurilor cu construcții neautorizate, precum și a defrișărilor neautorizate. Din punctul de vedere al vulnerabilității la inundații, cele mai afectate zone sunt cele ale bazinelor: Crișuri, Someș, Mureș, Târnave, Timiș, Olt, Argeș (vezi Fig. 1). Distribuția localităților afectate de inundații, pe bazine hidrografice, este descrisă în harta de mai jos:

Figura 1 Localități afectate de inundații

Sursa: Administrația Națională „Apele Române”

Inundațiile produse în 2005 au afectat toate județele, în special 1734 de localități. Au decedat 76 de persoane. În același timp, au fost distruse 93. 980 de gospodării și 1.060 obiective economice și sociale, iar peste 650.000 ha de teren agricol au fost grav afectate.

În ceea ce privește infrastructura, s-au înregistrat, de asemenea, importante pagube – 9860 km de drumuri județene și comunale, 560 km de drumuri naționale, 2465 km de străzi intravilane, 2645 km de drumuri forestiere, 9115 poduri și podețe, 24 km de cale ferată, rețele electrice și de alimentare cu apă. Au fost afectate și 630 de lucrări hidrotehnice pentru protecția împotriva inundațiilor.

În 2005, cele mai afectate județe au fost Vrancea, Buzău, Timiș, Caraș-Severin, Bacău, Teleorman, Mehedinți, Olt, Galați, Botoșani, Dolj, Suceava, Satu Mare.

Având în vedere numărul important de pierderi de vieți omenești (276 persoane decedate) înregistrate în ultimul deceniu, precum și pagubele materiale însemnate (gospodării și anexe afectate, terenuri arabile inundate, drumuri, poduri și podețe) a căror valoare se ridică la 3 miliarde Euro (din care 1,5 miliarde Euro numai în 2005), România trebuie să ia măsuri pentru prevenirea și protecția împotriva dezastrelor hidrologice.

În anul 2003 a fost finalizat Sistemul Meteorologic Integrat Național (SIMIN) care permite cunoașterea și prognozarea mai precisă a fenomenelor meteorologice periculoase și s-a demarat realizarea Sistemului Informational – Decizional Integrat în cazul Dezastrelor Provocate de Ape (DESWAT). În vederea creșterii capacității de reacție a administrației publice în caz de inundații și poluări accidentale, se va realiza Sistemul Integrat al Managementului Apelor în caz de dezastre (WATMAN) cu sprijinul Agenției de Dezvoltare Internațională și al Agenției de Dezvoltare Comercială din Statele Unite ale Americii.

Fondurile alocate de la bugetul de stat (0,23% din PIB) și creditele externe obținute de la Banca de Dezvoltare a Consiliului European și Banca Europeană de Investiții au permis realizarea de lucrări hidrotehnice pentru apărarea împotriva inundațiilor a unei suprafețe agricole mai mari de 2 mil. ha, 1298 localități, peste 3100 obiective economico-sociale, 6100 km drumuri și căi ferate. Se intenționează a se

mobiliza alte sume din Fondul european de Solidaritate în vederea reparării pagubelor cauzate de dezastrele majore din România. Astfel, în primul “proiect de amendare a bugetului” pe anul 2006, Comisia Europeană a propus acordarea pentru România a unui grant de 71,2 milioane Euro, prin care sa ramburseze o parte din cheltuielile publice pentru operațiunile de urgență desfășurate în timpul inundațiilor devastatoare din primăvara și vara anului trecut.

Cu toate acestea, în ciuda măsurilor luate și a proiectelor derulate până în prezent, mai există însă un număr de 2050 de localități cu peste 5000 de locuitori, expuse inundațiilor în regim natural, pentru care sunt necesare lucrări de investiții pentru protecția împotriva inundațiilor.

În acest context, precum și ca urmare a inundațiilor catastrofale din anul 2005, MMGA a elaborat, în colaborare cu toți factorii implicați, o nouă Strategie pentru protecția împotriva inundațiilor, care are următoarele obiective principale:

- Reducerea riscului la inundații;
- Creșterea răspunderii publice și civice;
- Modernizarea sistemului informatic.

De asemenea, această strategie va fi îmbunătățită cu spijin PHARE și vor fi identificate zonele cu risc major la inundații. Vor fi sprijinite investiții majore în zonele identificate.

1.3. Managementul integrat al deșeurilor

Gestionarea deșeurilor, componentă importantă a oricărei strategii de mediu, se referă la activitățile de colectare, transport, tratare, valorificare și eliminare a acestora.

Datele privind gestionarea deșeurilor în România fac distincție între două categorii importante de deșuri:

- deșuri municipale și asimilabile din comerț, industrie și instituții, deșuri din construcții și demolări și nămoluri de la stațiile de epurare orășenești;
- deșuri de producție

În perioada 1998 – 2004, raportul dintre cele două categorii a variat de la an la an, media fiind de aproximativ 29% deșuri municipale și 71% deșuri de producție.

Tabel 6. Structura deșeurilor generate

- mil. tone-

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Deșuri municipale	6,77	8,07	8,96	8,82	9,58	8,43	8,19
Deșuri de producție	22	17	18	22,25	24,5	30,54	28,51

Sursa: *Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Protecția Mediului (ICIM)*

Conform OUG 78/2000 privind regimul deșeurilor, aprobată cu modificări prin Legea 426/2001, deșeurile din industria extractivă nu se supun prevederilor acestui act normativ, acestea având reglementări specifice. Activitatea minieră este reglementată prin Legea minelor nr. 85/2003; autoritățile competente pentru acest domeniu sunt în prezent: Ministerul Economiei și Comerțului, Agenția Națională pentru Resurse Minerale, Agenția Națională pentru Dezvoltarea și Implementarea Programelor de Reconstrucție a Zonelor Miniere.

Planul Național de Gestiune a deșeurilor, aprobat prin HG 1470/2004, furnizează o analiză detaliată a managementului deșeurilor în România, măsuri de prevenire a producerii deșeurilor și de reducere a

catității acestora; metode de reciclare; lista indicatorilor de monitorizare. Include, de asemenea, acțiuni și mijloace adecvate pentru conformarea cu acquis-ul comunitar de mediu în domeniul gestionării deșeurilor.

Deșeurile municipale

Generarea deșeurilor municipale. Cantitatea de deșuri municipale generate variază de la an la an, înregistrându-se în ultimii 6 ani o tendință generală de creștere, determinată atât de creșterea consumului populației, cât și de creșterea proporției populației deservite de serviciile publice de salubritate în sistem centralizat⁴. Datele privind generarea și gestionarea deșeurilor municipale în anul 2003 sunt prezentate în tabelul 7.

Tabelul 7 Deșuri municipale generate în anul 2004

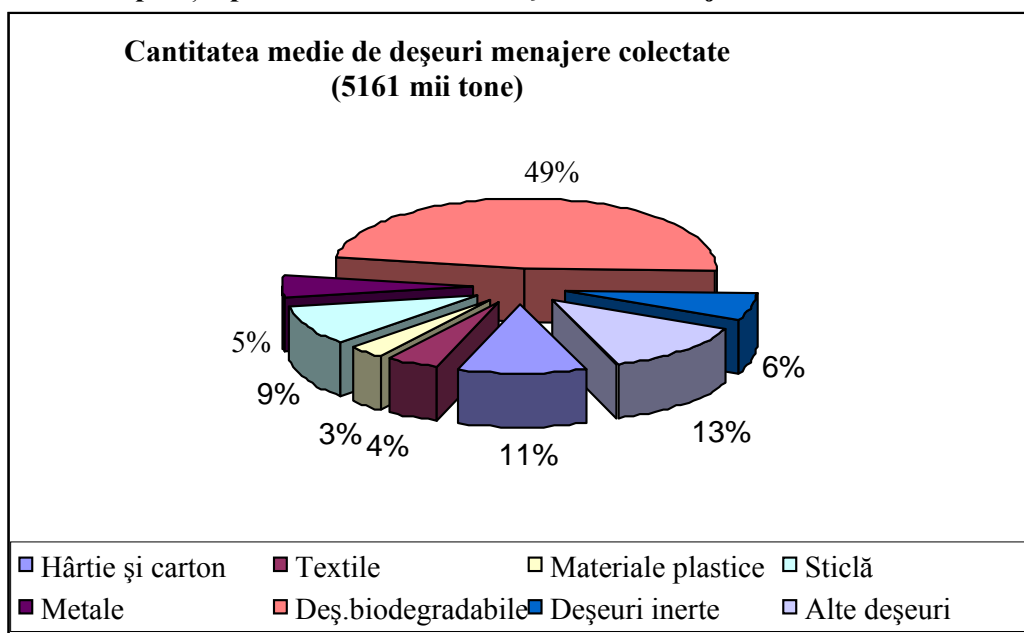
Tipuri de deșuri	Deșuri generate	Deșuri valorificate	Deșuri eliminate
	(mii tone)	(mii tone)	(mii tone)
Deșuri menajere și asimilabile colectate	5.161	74	5.087
Deșuri de la serviciile municipale (inclusiv nămoluri de la epurarea apelor uzate orășenești)	840	9,5	830,5
Deșuri din construcții și demolări	715	0,5	714,5
Deșuri necolectate (estimat în funcție de indicele mediu de generare)	1.482	0	1.482
TOTAL DEȘURI MUNICIPALE	8.198	84	8.114

Sursa: Agenția Națională de Protecția Mediului – Generarea și gestionarea deșeurilor în 2004

Din totalul cantității de deșuri municipale, cea mai mare parte o reprezintă deșeurile menajere și asimilabile, generate din gospodăriile populației, respectiv din unități economice, comerciale, birouri, instituții, unități sanitare. Compoziția acestora a variat în ultimii ani, ponderea cea mai mare având-o deșeurile biodegradabile (Figura 2); în anul 2004, deșeurile biodegradabile au reprezentat cca. 49% din cantitatea totală de deșuri menajere colectate; plasticul și sticla au reprezentat, de asemenea, cantități importante.

⁴ Sursa: Hotărârea Guvernului 1470/2004 privind aprobarea Strategiei naționale de gestionare a deșeurilor și a Planului național de gestionare a deșeurilor;

Figura 2 Compoziția procentuală medie a deșeurilor menajere colectate

Sursa: Agenția Națională de Protecția Mediului – „Generarea și gestionarea deșeurilor în 2004”i

Prognoza de generare a deșeurilor municipale s-a realizat pe baza prognozei evoluției populației pe tip de mediu locuit, luând în considerare creșterea consumului de bunuri la populație; astfel, Planul național de gestionare a deșeurilor estimează o creștere medie de 0,8% pe an a cantității de deșuri municipale generate până în 2013. .

Gestionarea deșeurilor municipale. În mediul urban, gestionarea deșeurilor municipale este realizată în mod organizat, prin intermediul serviciilor proprii specializate ale primăriilor sau ale firmelor de salubritate. Proporția populației urbane deservite de servicii de salubritate a crescut de la 73% în 1998, la cca. 90% în 2002-2003.

În mediul rural, serviciile organizate de salubritate sunt aproape inexistente, transportul la locurile de depozitare fiind făcut în mod individual de către generatori. Numai o mică parte din populația din mediul rural este deservită de servicii organizate de salubritate, respectiv comunele din vecinătatea centrelor urbane. În anul 2003, cca. 5% din populația rurală a fost deservită de servicii de salubritate, în timp ce în anul 2004 acest procent a crescut până la 6,5%.

Deșeurile municipale sunt gestionate în mod diferit, în funcție de caracteristicile lor și de cantitățile în care sunt generate.

Gestionarea deșeurilor menajere. Din totalul deșeurilor municipale, aproximativ 40% reprezintă materiale reciclabile, din care cca. 20% pot fi recuperate, nefiind contaminate. În urma colectării selective prin proiecte pilot, doar 2% din materiale reciclabile total generate sunt valorificate. Restul se elimină prin depozitare, pierzându-se, astfel, mari cantități de materii prime secundare și resurse energetice.

În ultimii ani, agenții economici privați au demarat acțiuni susținute de colectare a cartonului și PET-urilor. În unele localități s-au amplasat centre de colectare la care populația poate depune (cu sau fără remunerare) maculatură, carton, sticle, plastic. În România, instituțiile din industria sticlei, hârtiei și

cartonului și maselor plastice sunt autorizate și au început să preia aceste deșeuri de la centrele de colectare în vederea reciclării și/sau valorificării. În unele orașe s-au înființat stații pilot de compostare a deșeurilor biodegradabile.

Depozitarea reprezintă principala formă de eliminare a deșeurilor municipale.

În 2004, au funcționat 251 de depozite de deșeuri municipale, din care:

- 15 depozite conforme;
- 236 depozite neconforme.

În 2005 au început să funcționeze 3 depozite de deșeuri conforme, în timp ce 4 depozite neconforme au fost închise.

Din cele 18 depozite de deșeuri considerate conforme, 11 au fost construite înainte de introducerea în legislația națională a normelor europene privind depozitele de deșeuri, fiind însă conforme cu acestea din punctul de vedere al construcției (Constanța, Chiajna, Brăila, Piatra Neamț, Sighișoara, Sibiu – Cristian, Ploiești-Boldești, Vidra, Glina, Băicoi și Campina-Bănești); acestea nu necesită investiții majore pentru conformare, ci numai pentru îmbunătățirea activităților de operare și monitorizare, respectiv 3,5 mil. Euro. Celelalte 7 depozite au fost construite în conformitate cu cerințele europene și date în funcțiune în anii 2003, 2004 și 2005 (Brașov, Buzău-Gălbinași, Arad, Slobozia, Costinești, Oradea, Craiova).

Costurile de investiții necesare pentru asigurarea conformării depozitelor municipale existente au fost estimate la 1.775 milioane Euro.

Conform negocierilor de aderare pentru capitolul de mediu, România s-a angajat să sisteze depozitarea în 137 de depozite din zona urbană reprezentând cca. 427 ha până la 16 iulie 2009 și în cele 101 de depozite de deșeuri municipale rămase reprezentând cca. 301 ha, între 16 iulie 2009 și 16 iulie 2017.

Pe lângă depozitele de deșeuri municipale din zona urbană, în România s-au identificat **2686 spații de depozitare în zona rurală** cu o suprafață de cel mult 1 ha. Închiderea și ecologizarea depozitelor rurale se vor realiza până la 16.07.2009, odată cu extinderea serviciilor de colectare a deșeurilor și la nivel rural, realizarea sistemului de transport, transfer și deschiderea depozitelor zonale.

Potrivit datelor statistice privind generarea și gospodărirea deșeurilor în 2004, au fost depozitate 6,63 milioane tone de deșeuri, din care 2,02 milioane tone în depozite conforme. Din cantitatea totală de deșeuri municipale depozitate, circa 49% reprezintă deșeuri biodegradabile.

În prezent, în România nu există instalații pentru tratarea termică a deșeurilor municipale solide. Studii recente arată următoarele: compoziția și caracteristicile deșeurilor menajere în România (de exemplu, umiditatea de circa 50 %, conținutul substanțelor biodegradabile de aproximativ 50% și puterea calorică de mai puțin de 8.400 kJ/kg), precum și costurile ridicate pe care le implică această metodă de eliminare duc la imposibilitatea, pentru moment, a incinerării acestui tip de deșeuri.

Gestionarea deșeurilor provenite din construcții și demolări. Cantitatea de deșeuri provenite din construcții și demolări generată în România este relativ scăzută, dar se prognozează o creștere, determinată de dezvoltarea economică a țării.

Nu există încă un sistem adecvat de valorificare a deșeurilor din construcții și demolări, ci doar o reutilizare internă în gospodăria proprie sau o comercializare pe o piață nedeclarată.

Deșeurile de producție

Deșeurile de producție sunt reprezentate de deșeurile industriale și agricole, inclusiv cele rezultate de la producerea energiei. Organizarea activității de gestionare a deșeurilor de producție este obligația generatorului, prin mijloace proprii sau prin contractarea serviciilor unor firme specializate. La momentul actual, există foarte puține firme care au ca domeniu de activitate gestionarea deșeurilor de producție, iar serviciile pe care le oferă acestea sunt limitate atât în ceea ce privește tipurile de deșeuri, cât și capacitățile de lucru.

În cursul anului 2004, cantitatea de deșeuri generate de industrie, a fost de **355 milioane tone**, din care 326 milioane tone sunt deșeuri rezultate din activitățile de extracție.

Activitățile economice în cadrul cărora s-au produs cele mai mari cantități de deșeuri în anul 2004, cu excepția industriei extractive, au fost industria energetică, metalurgie și construcții metalice, industria petrochimică, chimică, cauciuc, mase plastice și industria alimentară.

Din cantitatea de deșeuri de producție generată, aprox. 30% se recuperează, restul fiind eliminat prin depozitare sau incinerare.

Există 7 *incineratoare* pentru deșeuri periculoase, aflate în proprietatea a 4 operatori privați, care incinerează deșeuri periculoase provenite din activitatea proprie și 7 cuptoare de ciment autorizate pentru co-incinerarea deșeurilor⁵.

Depozitele pentru deșeuri de producție care se supun prevederilor Directivei 1999/31/CE privind depozitarea deșeurilor au fost reinventariate la începutul anului 2004, rezultând un număr total de 169 de depozite care ocupă o suprafață de cca. 3000 ha⁶.

În funcție de tipul deșeurilor pe care le primesc, aceste depozite se clasifică astfel: 51 depozite pentru deșeuri periculoase, 116 depozite pentru deșeuri nepericuloase, 2 depozite pentru deșeuri inerte.

Din cele 169 depozite inventariate, 15 sunt conforme cu prevederile Directivei 1999/31/CE și vor continua să funcționeze până la epuizarea capacității. Celelalte 154 depozite se vor închide etapizat, în conformitate cu angajamentele asumate de România prin Tratatul de aderare la Uniunea Europeană.

O parte importantă din deșeurile de producție generate (cu excepția deșeurilor din industri extractivă) o reprezintă deșeurile din industria energetică, cca. 16 milioane tone în anul 2004⁷. Există 20 de centrale electro-termice neconforme, care ard combustibil solid și care utilizează hidrotransportul deșeurilor generate în haldele proprii de zgură și cenușă. Aceste unități trebuie să-și modifice tehnica de eliminare a deșeurilor în vederea conformării cu standardele de mediu. În urma negocierilor cu UE s-au obținut perioade de tranziție cuprinse între 2 și 7 ani, pentru conformare cu prevederile legale privind depozitarea deșeurilor.

Deșeuri provenite din activități medicale

Gestionarea deșeurilor rezultate din activitățile medicale este în prezent reglementată de Ordinul Ministrului Sănătății și Familiei nr. 219/2002 care aprobă Normele tehnice privind gestionarea

⁵ Sursa: Plan de implementare pentru Directiva 2000/76/CE privind incinerarea deșeurilor

⁶ Sursa: Plan de implementare pentru Directiva 1999/31/CE privind depozitarea deșeurilor

⁷ Sursa: Agenția Națională de Protecția Mediului – Generarea și gestionarea deșeurilor în anul 2004

deșeurilor rezultate din activități medicale și Metodologia de culegere a datelor pentru baza națională de date. Potrivit datelor preliminare centralizate de către Ministerul Sănătății, cantitatea totală de deșeuri medicale generată în anul 2005 a fost de circa 15,5 tone. S-a înregistrat o reducere de aproximativ 12%, comparativ cu anul 2004 (17.553 tone).

Deșeurile medicale periculoase sunt eliminate prin: crematorii, incinerări directe, instalații de tratare termică. Eliminarea finală a deșeurilor periculoase rezultate din activități medicale în anul 2003 s-a realizat astfel: 76% din unitățile sanitare au utilizat pentru eliminarea finală crematoriul propriu; 13% au folosit crematoriul altei unități; 7,5% au ars deșeurile periculoase în instalații improvizate sau în aer liber; 6% au eliminat final deșeurile în incineratoare, față de 3,54% în anul 2002.

În prezent aceste deșeuri sunt eliminate după cum urmează:

- Prin ardere în cele 346 instalații pentru tratarea termică a deșeurilor medicale care aparțin spitalelor; aceste instalații nu sunt conforme cu cerințele UE și nu pot fi re tehnologizate în vederea conformării; acestea trebuie închise etapizat până la 31.12.2008; din numărul total, 122 de instalații și-au încetat activitatea la sfârșitul anului 2005.
- Numai o cantitate mică din deșeurile medicale este incinerată alături de deșeuri industriale periculoase, în 4 instalații de incinerare aflate în proprietatea și operate de companii private.

În urma colectării separate pe tipuri specifice de deșeuri periculoase din activități medicale, s-a estimat că aprox. 3000 t/an vor fi eliminate prin incinerare, restul cantității de deșeuri periculoase din activități medicale va putea fi eliminată prin sterilizare termică.

Poluarea solurilor și zonele contaminate

Inventarele anterioare privind poluarea solurilor în România au arătat că aproximativ 900.000 ha au fost afectate în mod diferit de diverse tipuri de poluanți.

În general, după anul 1989 s-a constatat o reducere a unor tipuri de poluare, datorită fie scăderii cantităților de fertilizanți și pesticide aplicate, scăderii emisiei noxelor, fie închiderii unor unități industriale și agricole.

În ceea ce privește poluarea istorică a solului, s-au adăugat noi cantități de elemente și substanțe potențial poluatoare, puse în evidență prin monitorizarea efectuată de către ICPA, în cadrul Sistemului Național de monitoring de nivel I (16 x 16 km) și la nivel II (zone de impact).

Cele mai importante tipuri de poluare a solurilor identificate de ICPA sunt:

1. poluarea solurilor (degradarea) ca urmare a activităților miniere;
2. poluarea cauzată de iazurile de decantare, haldele de steril, depozitele de deșeuri neconforme;
3. poluarea produsă de reziduuri și deșeuri anorganice (minerale, materii anorganice, metale, săruri, acizi, baze);
4. poluarea cauzată de substanțe purtate de aer - (hidrocarburi, etilenă, amoniac, dioxid de sulf, cloruri, fluoruri, oxizi de azot, compuși cu plumb etc.);
5. poluarea cauzată de apele sărate din industria petrolieră, poluarea cu petrol

Activitățile miniere

Pentru extracția cărbunelui (lignit), activitățile miniere distrug mari suprafețe care afectează fertilitatea solurilor și duc la pierderea terenurilor agricole și a pădurilor. Totodată, suprafețe importante sunt afectate de balastiere, care afectează calitatea solului prin depunerile de materiale extrase și duc la scăderea nivelului apei freatică. Datele preliminare furnizate de ICPA arată că aproximativ 21.850 ha sunt puternic afectate de acest tip de poluare.

Iazurile de decantare, haldele de steril, depozitele de deșeuri neconforme

Creșterea volumului de deșeuri menajere și industriale ridică numeroase probleme pentru sănătatea oamenilor și a animalelor, precum și din cauza faptului că ocupă suprafețe importante. În afara depozitelor în funcțiune pentru deșeuri industriale, există un număr de depozite care nu mai sunt utilizate fie pentru că au capacitatea epuizată, fie pentru că generatorul de deșeuri în proprietatea căruia se află și-a încetat activitatea. În marea majoritate a cazurilor, închiderea acestor depozite nu s-a realizat în conformitate cu normele europene și naționale în vigoare, astfel că suprafețele respective au devenit "zone contaminate".

Aceste site-uri ridică probleme din cauza situației juridice incerte în care se găsesc, determinată, în principal, de următoarele aspecte:

- unele depozite de deșeuri industriale au aparținut și au fost utilizate de unități economice la care statul este acționar majoritar și în prezent și-au încetat activitatea;
- o serie de depozite de deșeuri industriale, cu capacitatea epuizată, au fost utilizate de unități economice care ulterior s-au privatizat, dar noul proprietar nu a preluat și obligațiile legate de depozitul de deșeuri;
- depozitul a fost abandonat și/sau a avut loc falimentul proprietarului.

Cazurile menționate anterior sunt reprezentate, de cele mai multe ori, de depozite de dimensiuni destul de mari și care conțin diferite tipuri de deșeuri (inclusiv periculoase).

Iazurile de decantare aflate în funcțiune pot afecta terenurile din împrejurimi în cazul în care barajele de decantare cedează, prin contaminarea cu metale grele, cianuri și alte elemente excesive. Iazurile aflate în conservare pot avea același efect.

Din datele inventarierii preliminare rezultă că acest tip de poluare afectează 5.266 ha în 30 județe din care 4.265,3 ha sunt afectate în mod excesiv. Cele mai mari suprafețe se înregistrează în județele Alba-372,5 ha, Bacău-340 ha, Cluj-344 ha, Dolj-670 ha, Harghita 227 ha, Hunedoara 735 ha, Maramureș 486 ha etc.

Având în vedere principalele probleme cauzate de acest tip de poluare, o atenție specială trebuie acordată acestor situri în următorii ani. De asemenea, închiderea depozitelor de deșeuri neconforme în paralel cu deschiderea altor depozite noi, ecologice, trebuie să constituie una dintre prioritățile de top ce trebuie corelate cu prevederile Directivei 99/31 privind depozitele de deșeuri.

Deșeuri și reziduuri anorganice. Se estimează că poluarea cauzată de deșeuri și reziduuri anorganice (minerale, materii anorganice, metale, săruri, acizi, baze) rezultate din industrie (inclusiv industria minieră) afectează circa 560 ha, majoritatea zonelor fiind situate în acele județe în care activitățile miniere și industria feroasă și neferoasă sunt foarte dezvoltate (Galați – 177 ha, Maramureș 103 ha, Suceava – 106 ha etc.). În prezent, suprafața totală afectată este estimată la peste 4.000 ha.

Substanțe purtate de aer. Poluarea cauzată de hidrocarburi, etilenă, amoniac, doxid de sulf, cloruri, fluoruri, oxizi de azot, compuși cu plumb etc. purtate de aer se produce în jurul unor surse industriale, cum sunt unitățile de metalurgie neferoase (Romplumb Firiza S.A., Phoenix Baia Mare, Sometra Copșa Mică, Combinatul Siderurgic Galați, Hunedoara etc.). Efectele acestora au continuat să afecteze mediul chiar după închiderea activităților industriale, ca de exemplu Ampellum Zlatna care a poluat solul cu plumb. De asemenea, suprafețe importante sunt afectate de emisiile din zona combinatelor de îngrășăminte, de pesticide, de rafinare a petrolului, precum și al combinatelor de lianți și azbociment. În cazul metalurgiei neferoase (Baia Mare, Copșa Mică, Zlatna) au fost afectate în diferite grade de

conținutul de metale grele și de emisia de dioxid de sulf, 183.300 ha, care produc maladii ale oamenilor și animalelor. Solurile suferă de acidificare, care determină sărăcirea acestuia în elemente nutritive. Date preliminare arată că sunt afectate de acest tip de poluare aproximativ 319.000 ha, din care 42.600 ha sunt grav afectate.

Ape sărate provenite din extracția petrolului, poluarea cu petrol. Acest tip de poluare a distrus echilibrul ecologic al solurilor și al apei freatice pe o suprafață de peste 2.500 ha. Apele sărate afectează atât flora, cât și calitatea apei potabile în zonele învecinate. Poluarea cu petrol este cauzată de spargerea conductelor sau scurgeri și afectează 720 ha în 4 județe inventariate (Bacău, Covasna, Gorj, Timiș).

Poluarea chimică mai poate fi produsă de aplicarea unor cantități prea mari de fertilizanți minerali sau de pesticide. Acest tip de poluare s-a redus în ultimii 15 ani, ca urmare a diminuării cantităților de substanțe utilizate. Astfel, comparativ cu anul 1986 când cantitatea de fertilizanți minerali (N, P, K) aplicați a fost de 130 kg/ha, în anul 2004, aceasta s-a redus la circa o treime (42 kg/ha), ceea ce indică faptul că, din acest punct de vedere, nu există o "presiune" asupra solului. De asemenea, s-a redus suprafața pe care s-au aplicat fertilizanți organici precum și cantitatea administrată. Din analiza datelor de monitoring al solului se remarcă, în general, o reducere a conținutului de fosfor mobil din sol, care poate avea implicații negative în obținerea unor recolte sigure și stabile. În același timp, un factor pozitiv îl reprezintă reducerea cantităților de pesticide aplicate, de la 1,6 kg/ha arabil în anul 1994 la 0,75 kg/ha în anul 2003.

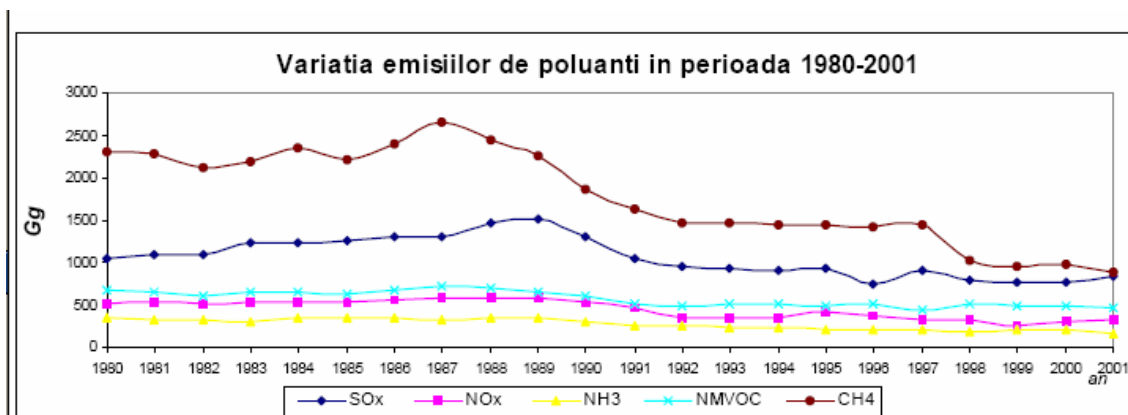
În concluzie, datele preliminare furnizate de ICPA arată că aproximativ 350.000 ha sunt afectate din punctul de vedere al calității solului de diferite tipuri și grade de poluare, din care aproximativ 30.000 ha sunt grav afectate. Cu toate acestea, sunt necesare date suplimentare, precum și o analiză a riscului în vederea justificării promovării de proiecte pentru îmbunătățirea calității solurilor, în special pentru depozitele de deșeuri neconforme, iazuri de decantare, halde de steril.

În prezent, este în curs de elaborare un studiu care are ca obiectiv inventarierea "zonelor contaminate în urma depozitării deșeurilor" și clarificarea situației juridice a acestora. După realizarea acestui inventar, se impune realizarea unei evaluări de risc pentru fiecare din siturile inventariate în vederea stabilirii situației specifice a acestora și luării unor măsuri adecvate pentru închidere sau reabilitare.

1.4. Calitatea aerului

Emisiile principalilor poluanți au scăzut, în general, în România după 1989, în urma transformărilor politice și economice din țară. Reducerea pe scară largă a producției economice din majoritatea zonelor industriale și închiderea multor instalații mari poluatoare au condus la reducerea cu peste 50% a emisiilor industriale pentru multi poluanți în perioada 1989-2000. Aceasta scădere generală a emisiilor de poluanți din aer a dus la îmbunătățirea calității aerului în multe zone, în special acolo unde poluatorul principal îl constituia industria. (Figura 4)

Figura 4

Sursa: Strategia Națională pentru Protecția Atmosferei

Totuși, multe zone sunt încă puternic poluate de către sursele industriale și se impune, în continuare, luarea măsurilor pentru îmbunătățirea calității aerului, în special pentru reducerea emisiilor de oxizi de sulf, azot și pulberi rezultate de la instalațiile mari de ardere.

În octombrie 2004, cu sprijinul proiectului PHARE 2001, MMGA a elaborat *Strategia Națională pentru Protecția Atmosferei* care are ca obiective principale:

1. menținerea calității aerului ambiental în zonele în care aceasta se conformează cu limitele stabilite în normele legale în vigoare;
2. îmbunătățirea calității aerului ambiental în zonele în care aceasta nu se conformează cu limitele stabilite în normele legale în vigoare;
3. adoptarea măsurilor necesare pentru minimizarea și, în final, eliminarea impactului negativ asupra mediului și/sau a impactului transfrontier;
4. îndeplinirea tuturor obligațiilor asumate prin acordurile internaționale și tratatele la care România este parte.

Realizarea acestor obiective are în vedere orizontul de timp de până la aderare, și anume 2004 – 2006, dar și un orizont mai lung de timp, 2007 – 2013, când România va fi stat membru al Uniunii Europene. Stabilirea acestor obiective s-a făcut luând în considerare necesitatea de a proteja sănătatea oamenilor și mediul natural fără însă a impune locuitorilor și mediului economic din România costuri economice și sociale inacceptabile. Ele reprezintă o parte importantă din obiectivul Guvernului de a promova și realiza dezvoltarea durabilă a țării.

România este prima țară inclusă în Anexa I (țările dezvoltate și țările cu economie în tranziție) a Convenției-cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice (UNFCCC), care a ratificat Protocolul de la Kyoto la UNFCCC, angajându-se să reducă emisiile de gaze cu efect de seră (GHG) cu 8%, în prima perioadă de angajament (2008-2012), față de anul de bază (1989).

De asemenea, prin Legea nr. 271/2003, România a ratificat, *Convenția asupra poluării atmosferice transfrontiere pe distanțe lungi* și cele trei protocoale ulterioare referitoare la reducerea acidifierii, eutrofizării și nivelului de ozon troposferic. Țara noastră și-a luat angajamentul ca în anul 2010 nivelul emisiilor să se încadreze în plafoanele prevăzute de Protocolul de la Goteborg, așa cum rezultă din Tabelul 9. În acest sens, au fost luate măsuri concrete (asumate de fiecare operator în parte), cum ar fi programele de reducere a emisiilor de SO₂, NO_x, provenite din marile centrale termoelectrice, cât și din alte activități (rafinare, petrochimie, etc.).

Tabel 9 Angajamentele României rezultate din Protocolul Goteborg

Poluant (mii tone)	Situația în 1990	Situația în 2002 ⁸	Situația în 2004	Praguri de emisii pentru 2010, conform Protocolului Goteborg	Procentajul reducerii emisiilor pentru 2010 (față de 1990)
SO ₂	1311	781	960	918	-30%
NO _x	546	357	326	437	-20%

Sursa: Institutul Național de Statistică

Emisiile de SO₂ au fost în continua scădere în perioada 1990-2002, de la emisii de cca. 1.311 mii tone în 1990 la cca. 781 mii tone în 2002, pentru ca, începând cu anul 2003, să înregistreze o creștere față de anii precedenți. Principalele surse de impurificare cu SO₂ sunt arderile din activitatea de producere a energiei și industriile de transformare (cu o contribuție de cca. 75% în anul 2003).

Emisiile de NO_x au fost în continuă scădere în perioada 1990-2000, dar, începând cu anul 2001, emisiile de NO_x au înregistrat o creștere semnificativă, ajungând la 326 mii tone în anul 2004. Principalele surse emitente le-au reprezentat arderile din industria energetică și din industriile de transformare cca. 39%), traficul rutier (cca. 31%) și industria de prelucrare (cca. 11%).

Pulberile în suspensie și sedimentabile sunt principalii poluanți din țară *noastră* pentru care depășirile concentrațiilor maxim admise (CMA) sunt semnificative. Poluarea atmosferei cu pulberi are mai multe surse: industriile metalurgică și siderurgică ce eliberează în atmosferă cantități însemnate de pulberi, centralele termice pe combustibili solizi, fabricile de ciment, transporturile rutiere, haldele și depozitele de steril, etc.

Astfel, localitățile în care se înregistrează cea mai ridicată poluare cu pulberi (depășiri ale concentrațiilor zilnice, lunare și anuale) sunt: Reșița, Bistrița-Năsăud, Câmpulung, Brașov, Zalău, Vaslui, Miercurea Ciuc, Gheorghieni, Rovinari, Motru, Constanța, Iași⁹.

S-au înregistrat îmbunătățiri semnificative ale calității aerului în localitățile în care producția industrială a încetat ori s-au făcut investiții care au dus la reducerea emisiilor. Totuși, în multe zone, calitatea aerului este foarte scăzută, din cauza controlului defectuos al emisiilor industriale.

Astfel, pentru monitorizarea calității aerului și informarea publicului în timp real cu date de calitate a aerului, prin HG nr. 586/2004 s-a înființat Sistemul Național pentru Evaluarea și Gestionare Integrată a Calității Aerului (SNEGICA) care cuprinde rețeaua națională de monitorizare a calității aerului și sistemul național de inventariere a emisiilor de poluanți atmosferici.

Așs cum a fost menționat mai sus, una dintre principalele surse de poluare a aerului în multe localități o reprezintă activitățile de ardere, în special cele rezultate de la instalațiile mari de ardere (IMA) care produc energie și căldură. În 26 dintre cele mai mari localități din România¹⁰, IMA sunt principalele surse de producere a energiei termice și a apei calde pentru populație, dar și principalele surse de poluare, din cauza combustibililor fosili utilizați în aceste instalații. (cărbune, păcură).

Emisiile în aer ale poluanților proveniți de la IMA au impact deosebit de negativ asupra sănătății umane și mediului și reprezintă cea mai importantă parte a emisiilor totale de SO₂ și NO_x în zonele urbane, accentuând fenomenele de acidifiere și de formare a ozonului troposferic.

⁸ Cifrele arată că industria n-a lucrat la întreaga sa capacitate.

⁹ Sursa: Raportul Național de Mediu 2004.

¹⁰ Sursa: planul de Implementare pentru Directiva 2001/80/CE

În România au fost inventariate 174 instalații mari de ardere (IMA) - electrocentrale și termocentrale cu o putere termică egală sau mai mare de 50 MW, care utilizează în principal combustibili fosili. Aceste IMA se împart, în funcție de deținătorul sau coordonatorul lor național, în trei mari grupuri :

1. 72 IMA deținute de MEC (stat) - furnizează în principal energie electrică pentru menținerea în siguranță a Sistemului Energetic Național (utilizatori industriali), iar în secundar furnizează abur tehnologic și energie termică pentru populație;
2. 80 IMA în coordonarea MAI(stat), aparținând unui număr de 26 de autorități publice locale, sunt singurii furnizori de energie termică (căldură și apă caldă) populației din localitățile în care sunt amplasate; unele dintre acestea furnizează energie electrică pentru aceste localități.
3. 22 IMA deținute de alți agenți economici - furnizează energie electrică și termică atât pentru utilizare industrială cât și pentru populație.

Din cele 174 IMA, 163 sunt instalații vechi (în funcțiune înainte de 1 iulie 1987) și 11 sunt instalații noi (în funcțiune după 1 iulie 1987). Distribuția instalațiilor vechi și noi în funcție de deținător este prezentată în următorul tabel:

Tabel 10

Tip de IMA	Număr total	Deținător sau coordonator național		
		MEC	MAI	Alți agenți economici
Număr total de IMA	174	72	80	22
Instalații vechi (tipul I)	163	64	79	20
Instalații noi (tipul II)	11	8	1	2

Din numărul total de IMA, 7 sunt conforme cu cerințele Directivei 2001/80/CE, 157 sunt neconforme, iar 10 IMA sunt închise sau în procedură de închidere până la aderare. În urma analizei celor 174 de instalații, România a obținut perioade de tranziție pe categorii de poluanți emiși în atmosferă (dioxid de sulf, oxizi de azot și pulberi) între 1-6 ani pentru 77 IMA (2008-2013) și pentru oxizi de azot, între 1-2 ani pentru 6 IMA (2016-2017).

1.5. Protecția naturii și conservarea biodiversității

România este o țară cu o diversitate biologică ridicată, atât la nivel de ecosisteme, cât și la nivel de specii. În aceste condiții, o dată cu aderarea țării noastre la UE, comunitatea europeană va beneficia de un aport important la capitalul natural existent.

Teritoriul României cuprinde, într-o proporție relativ egală, cele trei unități geografice – de câmpie, de deal și de munte, cu o diversitate mare de condiții pedoclimatice și hidrologice ce diferențiază un număr de circa 52 ecoregiuni cu o varietate de ecosisteme terestre, acvatice - specifice zonelor de coastă și de litoral al Mării Negre, zonelor de stepă, silvostepă, deal, munte, lacurilor, cursurilor de apă și luncilor acestora, zonelor secetoase sau a celor umede, inclusiv celor specifice Deltei Dunării. România are un patrimoniu natural unic, alcătuit din munții Carpați (65% din eco-regiunea carpatică), precum și din una dintre cele mai importante zone umede din Europa, și anume Delta Dunării (a doua ca mărime în Europa). Trebuie menționat că România deține 30% din speciile carnivore și, de asemenea, aproximativ 300000 ha de păduri virgine.

În procesul de aderare, România trebuie să implementeze rețeaua NATURA 2000, în conformitate cu cerințele Uniunii Europene. Această rețea va contribui la conservarea speciilor și a habitatelor de interes comunitar, o parte din acestea fiind deja protejate prin intermediul sistemului național de arii protejate existent.

Biodiversitate

În ultimele decenii, condițiile naturale și peisajul din România au fost influențate în mod deosebit de evoluția activităților economice, la care se adaugă creșterea economică a ultimilor ani care a condus de multe ori la o exploatare excesivă a resurselor naturale. În aceste condiții, multe specii de plante și animale sunt amenințate cu dispariția, iar modificarea peisajului reprezintă primul indicator al deteriorării mediului înconjurător.

Habitatate naturale, specii sălbatice de floră și faună. Ecosistemele naturale și seminaturale din România reprezintă aproximativ 47% din suprafața țării. Ca urmare a studiilor efectuate prin Programul CORINE Biotops, au fost identificate și caracterizate 783 tipuri de habitate (13 habitate de coastă, 89 de zone umede, 196 de pajiști, 206 de pădure, 54 de mlaștină, 90 de stâncării/nisipuri și 135 zone agricole) în 261 de zone analizate de pe întregul teritoriu al țării.

O mare varietate de specii salbatice de floră și faună de pe teritoriul României prezintă o importanță economică deosebită, având multiple utilizări în diverse sectoare. Pentru acele specii de importanță comercială, este necesară o evaluare a zonelor și a cantităților disponibile, precum și o planificare adecvată în vederea utilizării raționale a acestor specii, pentru a evita exploatarea excesivă.

Situația ariilor naturale protejate

În România există 13 Parcuri Naționale, 13 Parcuri Naturale, precum și Rezervația Biosferei Delta Dunării. Suprafața totală a parcurilor naționale, parcurilor naturale și rezervațiilor biosferei este de 1.687,512 ha (121.779 ha suprafața maritimă), ceea ce reprezintă 7 % din suprafața terestră a țării. În afara parcurilor naționale, parcurilor naturale și rezervațiilor biosferei există circa 935 de rezervații științifice, monumente ale naturii și rezervații naturale a căror suprafață totală este de aproximativ 180.000 hectare. Prin urmare, suprafața terestră a ariilor naturale protejate acoperă circa 8% din

suprafața terestră a țării la finele anului 2005. Până la sfârșitul anului 2013, acest procent urmează să crească la 15%.

Procentajul suprafețelor ocupate de ariile naturale protejate se împarte după cum urmează: parcuri naturale 42,32%; Rezervația Biosferei Delta Dunării 31,59%; parcuri naționale 16,83%; alte tipuri de arii protejate 9,26% (fig. 6).

Una dintre cele mai reprezentative arii protejate din rețeaua națională este Delta Dunării care are triplu statut internațional: Rezervație a Biosferei, Sit Ramsar (zonă umedă de importanță internațională), Sit al Patrimoniului Mondial Natural și Cultural. Datorită stării favorabile de conservare în care se află sistemele ecologice și speciile din Delta Dunării, Consiliul Europei a acordat acestei rezervații Diploma Europeană.

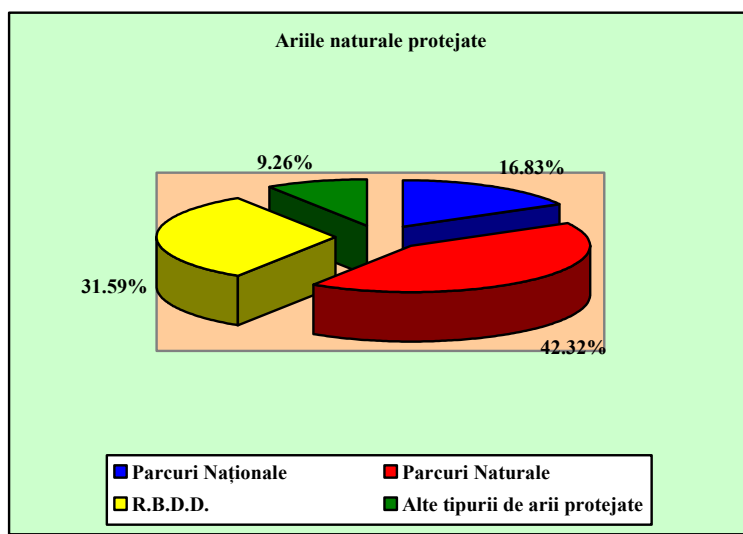

Fig. 6 Suprafața ocupată de ariile naturale protejate

Până în prezent, în cadrul rețelei existente de arii protejate din România au fost identificate 116 de Arii Speciale de Protecție Avifaunistică (ASP) și 79 Situri de Importanță Comunitară propuse (SICp). Din totalul de 116 ASPA identificate până în prezent, 28 au fost deja declarate prin Hotărâre de Guvern în cursul anului 2005 și 2006.

Procesul de elaborare a cadastrului ariilor naturale protejate în format GIS a demarat în 2002. Până în prezent, au fost realizate hărțile și descrierile limitelor Rezervației Biosferei Delta Dunării, a parcurilor naționale și parcurilor naturale, permițând astfel calcularea analitică a suprafețelor acestor categorii de arii naturale protejate, cu un grad mult mai mare de precizie. Pentru circa 80% din totalul ariilor naturale protejate au fost determinate limitele în format GIS.

Suprafața ariilor protejate existente se află în cea mai mare parte în proprietatea statului (cca 78%), dar suprafețe importante sunt și în proprietate privată (11%) sau aparțin autorităților locale (11%). Regimul proprietății este încă în schimbare, în special din cauza procesului continuu de retrocedare a padurilor. Toate ariile protejate, inclusiv viitoarele situri Natura 2000, se vor confrunta cu importante provocări în ceea ce privește managementul conservării și menținerea stării adecvate de conservare, în situația în care nu se prevăd măsuri adecvate de implementare astfel încât să încurajeze proprietarii terenurilor să integreze conservarea biodiversității în practicile de utilizare a terenurilor.

Este important de subliniat că în rețeaua existentă de arii protejate, care va include și o parte însemnată a Rețelei Natura 2000, nu există infrastructura necesară unui management eficient.

MMGA este responsabil pentru organizarea și coordonarea managementului ariilor protejate. Până în prezent, MMGA a semnat contracte pentru managementul majorității parcurilor naturale și naționale cu Regia Națională a Pădurilor (22), cu autoritățile locale (2) sau universități (1). Biosfera Delta Dunării este direct coordonată de către minister. În plus, ariile protejate, altele decât parcurile naționale și naturale, sunt în custodia directă a persoanelor fizice, a ONG-urilor sau a diverselor instituții (Administrația Națională a Pădurilor sau autorități locale). Doar 4 administrații ale parcurilor naționale au beneficiat de sprijin financiar considerabil pentru dezvoltarea infrastructurii. Doar 3 arii protejate au planuri de management aprobate de către MMGA.

În prezent, ca urmare a presiunii economice și a resurselor financiare precare, ariile protejate se confruntă cu presiuni ridicate cauzate de exploatarea ilegală, turismul și construcțiile necontrolate, vânatoarea ilegală și alte presiuni, ceea ce a dus la pierderi ireversibile ale biodiversității în România.

Cu scopul de a îmbunătăți managementul sistemului de arii protejate, care va deveni o rețea complexă de arii protejate de importanță națională, rețea care cuprinde și Natura 2000, precum și situri de interes comunitar, până la sfârșitul anului 2006 se va înființa Agenția Națională pentru Ariile protejate și Conservarea Biodiversității.

Starea mediului marin și a zonei costiere

Marea Neagră are o suprafață de 413.490 km², o adâncime maximă de 2.245 m, un volum de apă de 529.955 km³ și o lungime a țărmurilor de 4.020 km. Marea Neagră are un nivel scăzut de salinitate (15,12 g ‰ în zona de țărm și 15,6 ‰ în larg), din cauza numeroaselor râuri care se varsă în ea. În aportul fluvial, apreciat la 346 km³, 78% aparține râurilor din nord-vestul bazinului, dintre acestea un volum însemnat fiind asigurat de fluviul Dunărea.

Până în prezent, în Marea Neagră au fost inventariate aproximativ 1.500 specii de vertebrate și nevertebrate. Urmare a accentuării poluării industriale și orașenești din ultimele două decenii s-a constatat reducerea unor specii de pești răpitori, cât și a unor specii de pești cu importanță economică (scrumbie, calcan, hamsie, stavrid, sturioni).

Litoralul Mării Negre a avut de suferit de pe urma gravelor probleme de eroziune din ultimele trei decenii. Pe baza cercetărilor efectuate de Institutul National de Cercetare Dezvoltare Marină “Grigore Antipa”, se apreciază că litoralul românesc se află într-o stare gravă sub raportul extinderii eroziunii, pe cca 60 - 80 % din lungimea țărmului, lățimea plajei se diminuează în fiecare an. În zona Rezervației Biosferei Delta Dunării, plaja a pierdut din suprafață, în ultimii 35 ani peste 2 400 ha (cca. 80 ha/an) în timp ce acumulările au fost de numai 200 ha (cca. 7 ha/an). Linia țărmului s-a retras pe distanțe variabile de la un sector de țărm la altul, cu valori cuprinse între 180 și 300 m, iar valoarea maximă de retragere, în unele puncte, a depășit 400 m. Pe unele porțiuni în care lățimea cordonului litoral este mai redusă, la furtuni marea acoperă complet țărmul, uneori formând breșe, care se unesc cu apele lacurilor litorale, în acest fel fiind afectat ecosistemul specific al lacului respectiv.

Procesul de eroziune costieră s-a accentuat deosebit de mult în prezent, ca urmare a schimbărilor climatice la nivel planetar care determină creșterea nivelului mării. O altă cauză constă în amenajările hidrotehnice de pe Dunăre și de pe principalii săi afluenți, precum și de pe zona de coastă a mării care duce la scăderea în continuare a aportului de material nisipos transportat de ape pe mal. Acțiunea de eroziune a mării a provocat dispariția completă a unor întinse zone de plajă.

Administrația Națională „Apele Române” este autoritatea responsabilă pentru administrarea zonei costiere a Mării Negre.

1.6 Rezumat al situației actuale

Resursele de apă: România este înzestrată cu toate tipurile de resurse de apă dulce (râuri, lacuri naturale și artificiale, fluvial Dunărea și apele subterane). Cea mai importantă resursă de apă dulce o constituie fluviul Dunărea și alte râuri. Volumul resurselor de apă utilizabile este de 2.660 m³/locuitor/an, în comparație cu media europeană de 4.000 m³/locuitor/an. Aceasta se datorează în principal contaminării resurselor. În trecut, la care se adaugă activitățile economice, fără luarea în considerare a aspectelor de protecția mediului.

Apele uzate: Volumul total evacuat în anul 2004 a fost de 3854 mil. m³/an, din care circa 55%, constituie ape uzate care trebuie epurate. Din volumul total de ape uzate necesitând epurare, cca. 29 % au fost epurate corespunzător, în timp ce aproape 71% din apele uzate au ajuns în receptorii naturali, în special râuri, neepurate sau insuficient epurate. Aceasta se datorează, în primul rând, lipsei facilităților de epurare sau insuficienței acestora.

Volumul anual de apă potabilă însumează cca. 1.350 mil. m³ (cu 33% mai mic decât în anul 1995), din care pentru uz casnic 811 mil. m³. În ultimii 10 ani se constată o scădere a cantității totale de apă distribuită în rețea, datorată, în principal, contorizării și reducerii activităților industriale.

Rețeaua de alimentare cu apă potabilă: Numai 65% din populație beneficiază de apă potabilă din rețeaua publică. Acest procent include 98% din populația urbană și 33% din cea rurală, valori foarte scăzute în comparație cu cele din Uniunea Europeană, respectiv 96% -100% populație conectată la sisteme publice de aprovizionare cu apă în mediul urban și 87% în mediul rural. 86% din populația a 256 localități urbane (aproximativ 11.551.096 locuitori) are acces la apa potabilă prin rețelele publice de distribuție. În 55 de localități urbane (21,5%) populația este conectată în proporție de 100% la sistemele publice de distribuție a apei. Aceasta situație se datorează, în principal, lipsei investițiilor pe termen lung în ceea ce privește sistemele de alimentare cu apă.

Poluarea apei reprezintă cea mai mare problemă de mediu din România. Poluarea apei provenită de la gospodăria sau surse agricole și industriale are un impact negativ asupra pescuitului, irigațiilor și a sistemelor de alimentare cu apă potabilă. Calitatea slabă a apei se datorează, în principal, monitorizării precare a efluenților industriali și descărcărilor cauzate de infrastructură de apă uzată neadecvată. Colectarea apelor uzate este încă limitată în România, dar în ultimii ani s-a diminuat poluarea.

Managementul utilităților de apă este de cele mai multe ori slab din cauza fragmentării excesive a sistemelor de apă în aglomerările mici și mijlocii cu o capacitate financiară și instituțională limitată. Dezvoltări strategice substanțiale sunt inițiate de către autoritățile române cu scopul de a spori eficiența și viabilitatea furnizorilor de servicii publice și de a asigura un nivel adecvat în ceea ce privește serviciile furnizate populației în limite tarifare suportabile.

Riscul la inundații: În ultimii ani au avut loc inundații catastrofale care au avut ca rezultat pierderi de vieți omenești și animale, precum și deteriorarea peisajului. Frecvența de producere a inundațiilor și amploarea au crescut din cauza schimbărilor climatice, a ocupării albiei majore a râurilor cu construcții neautorizate, precum și a defrișărilor neautorizate. Cele mai afectate zone sunt cele ale bazinelor: Crișuri, Someș, Mureș, Târnave, Timiș, Olt, Argeș

Calitatea solului: Inventarele anterioare privind poluarea solurilor în România au arătat că aproximativ 900.000 ha au fost afectate în mod diferit de diverse tipuri de poluanți. Factorii cei mai

importanți care au dus la poluarea/degradarea solurilor sunt: activitățile miniere; iazurile de decantare, haldele de steril, depozitele de deșeuri neconforme; reziduuri și deșeuri anorganice (minerale, materii anorganice, metale, săruri, acizi, baze); apele sărate din industria petrolieră, poluarea cu petrol; substanțe purtate de aer - (hidrocarburi, etilenă, amoniac, dioxid de sulf, cloruri, fluoruri, oxizi de azot, compuși cu plumb etc.). Cu toate că în ultima vreme anumite instalații industriale au fost închise, iar altele și-au redus activitatea, poluarea solurilor se menține ridicată în zonele afectate.

Managementul deșeurilor reprezintă una dintre cele mai grave probleme de mediu în România. Datele statistice fac diferența între două categorii de deșeuri : deșeuri municipale și similare acestora, precum și deșeurile de producție. Depozitarea constituie principala metodă de eliminare a deșeurilor municipale. Inventarul asupra depozitelor municipale arată ca au fost identificate 251 depozite, din care 18 sunt conforme ori se vor conforma până la sfârșitul anului 2006. Restul depozitelor care nu se conformează cu legislația europeană în domeniu își vor înceta activitatea, gradual, până în 2017. În majoritatea zonelor rurale nu există servicii organizate de gestiune a deșeurilor, ceea ce duce la creșterea numărului de depozite neautorizate care afectează semnificativ mediul și populația. Cantitatea de deșeuri de producție se menține ridicată, iar colectarea selectivă a deșeurilor și reciclarea acestora încă nu înregistrează progrese semnificative. Legislația românească referitoare la deșeuri, acum în conformitate cu acquis-ul comunitar, a avut un impact pozitiv în ultimii ani, însă sunt încă necesare eforturi considerabile pentru conformarea cu standardele europene.

Schimbările climatice și calitatea aerului Se prevede ca România să fie prima țară care să îndeplinească obiectivele de la Kyoto, în vederea reducerii cu 8% a emisiilor de gaze cu efect de seră (GHG). Astfel, emisiile de CO₂ reprezintă 58% din emisiile de CO₂ din anul de referință. Această descreștere a emisiilor de CO₂ este cauzată de reducerea proceselor de ardere a combustibililor fosili.

Emisiile ale poluanților în atmosferă având ca sursă, în principal, combustibilii fosili din instalațiile mari de ardere care generează căldură și electricitate, au un impact semnificativ asupra mediului. Există 174 instalații mari de ardere, dar numai 7 dintre acestea sunt conforme cu Directiva CE /80/2001; aceste instalații emit concentrații mari de dioxid de carbon, oxizi de azot și pulberi, care provoacă ploii acide și pun în pericol sănătatea umană, mai ales în zonele urbane industriale. În România, sursa principală a calității slabe a aerului din zona urbană este combustibilul de calitate inferioară. Sectorul energetic se bazează încă pe combustibili solizi ineficienți și pe păcură cu conținut ridicat de sulf, iar familiile cu venituri mici din orașe se bazează pe carbune inferior pentru încălzire. Transportul reprezintă un factor important în ceea ce privește calitatea slabă a calității aerului având în vedere că un procent mare de mașini sunt vechi și prost întreținute, funcționând cu benzină care are cel mai mare conținut de plumb din țările Europei de Est. Acest ultim factor este în descreștere datorită modificărilor legislative, având ca scop atingerea standardelor europene.

Protecția naturii și a biodiversității În România există 13 Parcuri Naționale, 13 Parcuri Naturale, precum și Rezervația Biosferei Delta Dunării. Suprafața totală a parcurilor naționale, parcurilor naturale și rezervațiilor biosferei este de 1.687,512 ha (121.779 ha suprafața maritimă), ceea ce reprezintă 7 % din suprafața terestră a țării. În afara parcurilor naționale, parcurilor naturale și rezervațiilor biosferei există circa 935 de rezervații științifice, monumente ale naturii și rezervații naturale a căror suprafață totală este de aproximativ 180.000 hectare. Prin urmare, suprafața terestră a ariilor naturale protejate acoperă circa 8% din suprafața terestră a țării la finele anului 2005. Până la sfârșitul anului 2013, acest procent urmează să crească la 15%.

Unele zone de o valoare naturală specială beneficiază deja de un statut de protecție, având peste 800 arii protejate. Delta Dunării este cea mai mare zonă umedă a Europei, iar crearea Rezervației Biosferei Delta Dunării reprezintă o realizare notabilă, Delta Dunării având triplu statut internațional: Rezervație

a Biosferei, Sit Ramsar (zonă umedă de importanță internațională), Sit al Patrimoniului Mondial Natural și Cultural..

Habitatele naturale. Ecosistemele naturale și seminaturale din România reprezintă aproximativ 47% din suprafața țării. au fost identificate și caracterizate 783 tipuri de habitate în 261 de zone analizate de pe întregul teritoriu al țării. Au fost identificate, de asemenea, 44 Arii Importante pentru Păsări, care acoperă 3% din suprafața totală a țării. România are o diversitate bogată de specii de floră și faună. Cu toate acestea, există multe plante și animale aflate în pericol din cauza fragmentării habitatelor și a exploatării excesive a resurselor naturale, la care se adaugă dezvoltarea economică; modificarea peisajului reprezintă un indicator important pentru deteriorarea calității mediului. Astfel, printre Statele Membre ale UE25 și statele candidate, România este una din țările cu cel mai mare număr de specii amenințate.

Eroziune costieră. În ultimii 35 ani plaja a pierdut din suprafață peste 2 400 ha (cca. 80 ha/an) în timp ce acumulările au fost de numai 200 ha (cca. 7 ha/an).. Procesul de eroziune costieră s-a accentuat deosebit de mult în prezent, ca urmare a schimbărilor climatice la nivel planetar care determină creșterea nivelului mării. O altă cauză constă în amenajările hidrotehnice de pe Dunăre și de pe principalii săi afluenți, precum și de pe zona de coastă a mării care duce la scăderea în continuare a aportului de material nisipos transportat de ape pe mal. Acțiunea de eroziune a mării a provocat dispariția completă a unor întinse zone de plajă.

1.7. Experiența anterioară în domeniul programelor și instrumentelor de pre-aderare

Programul PHARE

În România, Programul Phare este activ din 1998, iar protecția mediului a constituit un domeniu important de acțiune în cele trei componente active ale sale – Phare „Național”, Phare „Cooperare trans-frontaliera” și Phare „Coeziune economică și socială”. Obiectivele naționale pentru fiecare an de funcționare au progresat de la pregătirea adoptării acquis-ului comunitar de mediu la aspecte practice de implementare.

Cu sprijinul programului PHARE s-a reușit transpunerea aproape în totalitate a legislației europene în domeniile: legislație orizontală, substanțe chimice, managementul deșeurilor, controlul poluării industriale, calitatea aerului, calitatea apei, protecția împotriva zgomotului.

Proiectele PHARE au contribuit substanțial la întărirea capacității administrative la nivel central, regional și local prin organizarea de sesiuni de training sau seminarii de informare pe diverse probleme de mediu, dotarea cu echipamente de monitorizare a calității mediului, calculatoare, softuri, echipamente de birotică. Astfel, cu sprijinul proiectului PHARE 2000 s-a realizat punerea în practică, la nivelul aglomerației urbane București, a unuia dintre cele mai moderne sisteme de monitorizare a calității aerului din Europa. Sisteme asemănătoare vor fi date în funcțiune în următorii ani pentru celelalte aglomerații urbane din România.

Strategiile naționale, planurile de acțiune naționale, regionale și locale din domeniul mediului înconjurător au fost elaborate sau actualizate astfel încât să asigure o viziune cât mai coerentă asupra politicii de mediu din România și asupra modului în care aceasta ar putea fi implementată.

Prin programul PHARE 2003 CES, urmează să se implementeze prima schemă (pilot) de granturi mici pentru managementul deșeurilor, în regiunea Centru (valoare 5,33 milioane Euro), pentru ca apoi, prin PHARE 2004, schema să fie extinsă la nivelul întregii țări (valoare 21,87 MEuro). Prin PHARE 2005-

2006, se vor lansa scheme de granturi în alte sectoare de mediu (aer, IPPC, apă, protecția naturii) avându-se în vedere, ca beneficiari, și sectorul privat.

Investițiile de mediu prin proiectele PHARE, se ridică până în prezent la aprox. 276 mil. Euro, destinate atât pentru implementarea directivelor specifice politicii de mediu cât și pentru investițiile necesare conformării cu legislația comunitară în domeniu.

Programul PHARE contribuie în prezent cu aproximativ 19 milioane Euro pentru pregătirea de proiecte în vederea finanțării prin FSC.

Programul ISPA

Obiectivele Ispa sunt următoarele: să sprijine țările beneficiare în vederea alinierii standardelor lor de mediu la cele ale Uniunii Europene. să extindă și să conecteze rețelele de transport proprii cu cele transeuropene, să familiarizeze țările beneficiare cu politicile și procedurile aplicate de Fondurile Structurale și de Coeziune ale Uniunii Europene. ISPA se concentrează pe directivele de mediu care presupun investiții considerabile, și anume directivele foarte costisitoare din punctul de vedere al implementării din următoarele sectoare: alimentarea cu apă potabilă, epurarea apelor uzate, managementul deșeurilor solide și periculoase, poluarea aerului.

Prin ISPA, România primește anual între 208 – 270 milioane euro, din care 104 – 135 milioane euro au fost alocate pentru proiecte din infrastructura de mediu (apă și deșeuri).

În perioada 2000-2005 au fost aprobate pentru finanțare ISPA 40 proiecte dintre care 27 pentru modernizarea infrastructurii de apă/apă uzată, 7 în domeniul managementului integrat al deșeurilor și 6 proiecte de Asistență Tehnică. Valoarea totală a proiectelor finanțate prin ISPA se ridică la 1,4 miliarde Euro din care cca. 1,02 miliarde Euro reprezintă grant ISPA, cofinanțarea fiind asigurată de împrumuturi de la IFI (în special BEI și BERD, dar și Bnaca Germană KfW), acorduri bilaterale (Ministerul Mediului din Danemarca) și contribuția de la bugetul de stat sau bugetele locale.

Pregătirea proiectelor pentru finanțare ISPA a fost asigurată din bugetul de stat și bugetele locale, din programele de pre-aderare și din numeroase acorduri bilaterale (Spania, Danemarca, Germania, Japonia).

Având în vedere resursele financiare ridicate disponibile după aderare, sprijinul ISPA a fost solicitat pentru un important portofoliu de 40 de proiecte în sectoarele de apă și deșeuri, aflate în pregătire.

Programul SAMTID

Ministerul Administrației și Internelor, a demarat în anul 2001 *Programul de dezvoltare a infrastructurii în orasele mici și mijlocii* (SAMTID), destinat îmbunătățirii stării tehnice a infrastructurii locale și a calității serviciilor de alimentare cu apă și canalizare.

Până în prezent, programul a fost accesat de un număr de 91 de orașe din 14 județe, având o populație totală de aproximativ 2,5 milioane de locuitori, fiind împărțit în 2 faze, cu 5 și respectiv 9 asociații ale autorităților locale. Valoarea întregului program este de 96 mil. Euro, 40 milioane în faza I și 56 milioane Euro în faza II. Structura de finanțare a programului este următoarea: 50% (48 milioane Euro), sub formă de grant de la UE și de la bugetul de stat, iar restul de 50% (48 milioane Euro) fiind împrumuturi de la BEI și BERD.

Programul SAPARD

Documentul de programare multianuală și de fundamentare pentru implementarea Programului SAPARD în România este Programul Național pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală (PNADR) aprobat prin Decizia Comisiei Europene, la data de 12 decembrie 2000.

În cadrul acestui program este prevăzută acordarea asistenței financiare nerambursabile pentru „Dezvoltarea și îmbunătățirea infrastructurii rurale” (masura 2.1 din PNADR).

Această măsură include și proiecte de investiții pentru mediu:

- Construcția și modernizarea drumurilor și podurilor comunale;
- Construcția și modernizarea sistemelor de alimentare cu apă potabilă;
- Construcția de sisteme de canalizare și stații de epurare a apei uzate.

Până în prezent, prin intermediul Agenției SAPARD, au fost selectate pentru masura 2.1., peste 600 de proiecte în domeniul îmbunătățirii infrastructurii rurale, în valoare totală de aprox. 483,5 mil. Euro.

Programul LIFE

Cele două componente ale programului LIFE pentru țările candidate, LIFE – Mediu și LIFE Natura, sunt funcționale în România din 1999 și finanțează proiecte ce tratează probleme specifice, locale de îmbunătățire, protecție sau conservare a calității mediului (LIFE Mediu) și a biodiversității (LIFE Natura). Dacă proiectele din cadrul componentei „Natura” vizează protecția diferitelor ecosisteme și specii de plante și animale, în cadrul componentei „Mediu” au fost desfășurate proiecte inovatoare privind: sistemul de avertizare în cadrul fenomenelor periculoase, dezvoltarea unor sisteme operative pentru studiul, monitorizarea și prognozarea impactului poluării, sensibilizarea populației în pre colectarea selectivă a deșeurilor menajere, etc. Acest tip de proiecte vine în sprijinul măsurilor de infrastructură ale programului ISPA și contribuie la realizarea obiectivelor naționale de mediu.

În perioada 1999-2004, 31 de proiecte au fost aprobate, cu o contribuție totală a proiectului LIFE de aprox. 8,43 mil Euro. În 2005 au fost aprobate 7 proiecte în cadrul componentei LIFE-MEDIU și 6 proiecte în cadrul componentei LIFE-NATURA cu o valoare totală de 5,6 milioane Euro.

GEF (Facilitatea Globală pentru Mediu)

România aderat la *Facilitatea Globală pentru Mediu* în 1994. GEF este destinat susținerii financiare pentru protecția mediului la nivel global, prin constituirea unui fond special și alocarea acestuia pentru proiecte globale ce au în vedere păstrarea biodiversității, schimbările climatice, poluanții organici persistenti, combaterea desertificării, protejarea apelor internaționale și a stratului de ozon. Proiectele GEF sunt implementate prin intermediul PNUD (Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare), PNUM (Programul Națiunilor Unite pentru Mediu) și Banca Mondială, sunt derulate de organizații publice sau private și trebuie să îndeplinească două criterii: (1) să reflecte prioritățile naționale sau regionale și să aibă sprijinul țării/tarilor implicate, și (2) să contribuie la ameliorarea situației mediului pe plan global.

România a implementat până în prezent 20 de proiecte GEF, 8 proiecte de țară și 12 proiecte regionale, majoritatea referitoare la protecția apelor Marii Negre și ale Dunării.

Fondul de mediu

Pentru a sprijini elaborarea de proiecte în cadrul Planului Național de Acțiune pentru Protecția Mediului s-a constituit un Fond de Mediu în baza Legii nr. 73/2000 și a Ordonanței de Urgență a Guvernului nr.

86/2003. Fondul de Mediu are scopul de a stimula un număr limitat de investiții de mediu de interes public, acordând prioritate celor incluse în Planul Național de Acțiune pentru Protecția Mediului.

Încasările din Fondul de Mediu sunt reprezentate de diferite taxe suportate de către agenții economici poluatori, alocații de la bugetul de stat, donații, sponsorizări, asistență financiară din partea unor persoane fizice sau juridice sau a unor organizații internaționale, taxe pentru eliberarea autorizației de mediu, precum și rambursarea capitalului și a dobânzii de către utilizatorii resurselor fondului.

Categoriile de proiecte eligibile pentru finanțare din Fondul de Mediu sunt stabilite printr-un plan anual adoptat de către comitetul director al Fondului. Resursele fondului sunt în mare parte canalizate către proiecte/achiziționarea de aparatură cu tehnologie nepoluantă și proiecte de gestiune a deșeurilor (inclusiv deșeuri periculoase).

2. ANALIZA SWOT

Acest capitol include o evaluare a principalelor aspecte de mediu în vederea identificării punctelor tari și a punctelor slabe, respectiv a oportunităților și a riscurilor, ca bază pentru formularea obiectivelor și axelor prioritare ale Programului Operațional Sectorial pentru Mediu. Această analiză este prezentată sintetic în următorul tabel:

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<ul style="list-style-type: none"> • Legislația de mediu armonizată aproape în totalitate cu legislația Uniunii Europene; strategii și planuri de implementare a Directivelor relevante pe fiecare sector de mediu; • Existența structurilor instituționale de bază pentru protecția mediului - pentru monitorizarea conformării cu acquis-ul comunitar, pentru implementarea programelor de dezvoltare, pentru managementul integrat al resurselor de apă pe bazine hidrografice; • Experiența în derularea proiectelor finanțate din fonduri de pre-aderare (PHARE, ISPA, SAPARD) sau din alte surse internaționale; • Asistență tehnică disponibilă pentru pregătirea unui portofoliu consistent de proiecte în vederea finanțării prin POS (cu suport PHARE, ISPA și bugetul de stat); • Experiența acumulată de circa 35 beneficiari ISPA în marile localități din România va fi utilizată pentru implementarea proiectelor FSC în regiuni; • Delimitarea aglomerărilor și a zonelor pentru managementul și evaluarea calității aerului; • Varietatea și bogăția biodiversității în România, resurse naturale importante; • Delimitarea ariilor protejate în derulare; • Aproximativ 8% din întregul teritoriu al României este deja declarat arie protejată; 21 de arii speciale protejate au fost identificate și îndeplinesc criteriile Natura 2000; • Potențial turistic semnificativ; • Creșterea gradului de conștientizare la nivelul factorilor de decizie în vederea aplicării politicilor și a planurilor de acțiune pentru protecția mediului. 	<ul style="list-style-type: none"> • Accesul redus al populației la sisteme centralizate de apă și salubritate comparativ cu țările UE; calitatea scăzută a apei potabile furnizate către populație în multe zone; • Nivelul relativ scăzut al investițiilor, după 1990, în toate sectoarele de mediu comparativ cu necesarul de investiții pentru conformarea cu standardele europene; • Capacitatea administrativă insuficientă, în special la nivel regional și local, în implementarea legislației de mediu; • Existența unui număr mare de municipalități fără companii de apă performante; • Existența unui număr mare de situri poluate istoric cauzate de activități economice intensive din trecut; • Infrastructura precară pentru colectarea, transportul și eliminarea deșeurilor; • Slaba conștientizare a populației și a agenților economici privind gestionarea adecvată a deșeurilor; • Proportie ridicată a cantității de deșuri care se produce și se depozitează; nivel redus al colectării selective a deșeurilor; insuficienta dezvoltare a pieței de reciclare și valorificare a deșeurilor; • Slaba conștientizare a populației și a agenților economici privind managementul ariilor protejate • existența anumitor lipsuri în rețeaua națională de arii protejate; resurse financiare și umane scăzute pentru managementul ariilor protejate și a speciilor și habitatelor de interes comunitar; • Număr limitat al planurilor de management pentru ariile protejate; • Consum ridicat de resurse primare (în special combustibili fosili) și emisii specifice ridicate de Nox și SO₂, provenite în special de la instalațiile mari de ardere; • Lipsa comunicării intersectoriale și a

OPORTUNITATI	AMENINTARI
<ul style="list-style-type: none"> • Utilizarea fondurilor UE ca o contribuție importantă pentru îmbunătățirea standardelor de mediu și în România; • Creșterea standardelor de viață și a oportunităților economice prin asigurarea unor servicii publice de calitate, prin remedierea siturilor poluate, prin reducerea riscurilor la dezastre naturale; • Descentralizarea în ceea ce privește managementul programelor de mediu; • Aplicarea principiului parteneriatului în luarea deciziilor în domeniul protecției mediului; • Dezvoltarea unor planuri de investiții pe termen lung în condițiile dezvoltării durabile; • Implementarea legislației cu privire la introducerea celor mai bune tehnologii disponibile în infrastructura de mediu; creșterea eficienței utilizării resurselor și a energiei; • Reducerea discrepanțelor între regiuni, precum și între sate și orașe; • Îmbunătățirea accesului populației și agenților economici la servicii publice de apă, canalizare și termoficare; • Îmbunătățirea performanțelor operatorilor de servicii publice; • Oportunități pentru investiții private și comerț; • Abordarea privind ciclul de viață al produsului în contextul managementului integrat al deșeurilor • Dezvoltarea unei piețe viabile de reciclare a deșeurilor/materiei prime rezultate din procesarea deșeurilor; • Introducerea surselor regenerabile de energie; • Dezvoltarea de Parteneriate Public-Private pentru sectorul de mediu; • Dezvoltarea turismului ecologic. 	<p>coordonării pentru managementul resurselor naturale și al mediului.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Capacitate scăzută a beneficiarilor finali/autorităților locale de a elabora propuneri de proiecte; • Dificultăți de natură organizatorică, politică și financiară, determinate de procesul de regionalizare; • Neconformarea cu cerințele Directivelor UE pentru sectorul de apă în cazul unei absorbții scăzute a fondurilor europene cauzate de procesul complex de pregătire și gestionare a proiectelor, precum și a co-finanțării costisitoare; • Dificultăți în susținerea costurilor de investiție a proiectelor în domeniul infrastructurii de mediu, în special de către comunitățile mici și medii; • Costuri ridicate pentru conformarea cu standardele europene privind schimbul de tehnologii și folosirea BAT pentru IMA; • Presiunea crescută asupra biodiversității și calității aerului în corelare cu creșterea economică; • Ineficiența investițiilor pe termen scurt și mediu pentru reducerea riscurilor de dezastre naturale care pot provoca pagube materiale și umane importante; • Cooperarea diverselor instituții-organisme implicate în managementul FSC; • Disponibilitatea terenurilor pentru dezvoltarea infrastructurii de mediu; • Utilizarea neadecvată a fondurilor UE, fără luarea în considerare a posibilelor efecte asupra mediului și biodiversității, de exemplu pentru dezvoltarea infrastructurii care conduce la fragmentarea habitatelor.

Comentarii privind analiza SWOT

Un rezumat al principalelor aspecte subliniate în analiza SWOT este prezentat mai jos:

Puncte tari. POS Mediu se axează în principal pe conformarea cu acquis-ul de mediu. Astfel, e important ca legislația României în domeniul mediului să fie implementată, în conformitate cu legislația europeană. În ultimii ani, s-au făcut eforturi considerabile în vederea pregătirii strategiilor și a planurilor pentru implementare directivelor relevante. Acestea sunt utilizate ca documente cheie în formularea priorităților strategice ale POS Mediu. În acest sens, este foarte importantă experiența dobândită până în prezent de MMGA, în programarea și implementarea tehnică a măsurilor de mediu finanțate de UE, IFI, sau alte surse.

Puncte slabe

Deși în România s-au produs în ultimii 15 ani importante schimbări socio-economice, sunt încă necesare eforturi și resurse considerabile, în vederea reducerii disparităților între România și Uniunea Europeană. Acest lucru se aplică și sectorului de protecție a mediului. Calitatea mediului în anumite zone este mult sub nivelul standardelor UE, în special din cauza lipsei investițiilor pe termen lung pentru infrastructura de apă și deșeuri, precum și a sistemelor neadecvate de management de mediu, la care se adaugă un grad scăzut de conștientizare a populației și cunoașterea insuficientă a principiilor dezvoltării durabile.

Capacitatea administrativă redusă pentru operarea unei infrastructuri de mediu modernizate este de asemenea o problemă critică, în special în cazul aglomerărilor mici.

Oportunități. În general, POS Mediu este un instrument important care are ca scop creșterea accesului la infrastructura de bază ca o condiție prealabilă pentru îmbunătățirea standardelor de viață a multor cetățeni ai UE și pentru dezvoltarea economică a regiunilor în România.

Potențialul acces la fondurile UE pentru îmbunătățirea infrastructurii de mediu reprezintă, de asemenea, un stimul puternic pentru ca autoritățile locale să aplice reforme strategice a căror cerință să fie regionalizarea serviciilor publice ca instrument predominant, cu scopul de a îndeplini obiectivele de mediu pe termen scurt, dar și de a asigura sustenabilitate pe termen lung și o dezvoltare regională echilibrată.

Descentralizarea în ceea ce privește managementul programelor cofinanțate de UE reprezintă o pre-condiție pentru o implementare mai eficientă prin împărțirea rolului și responsabilităților diferitelor instituții, în conformitate cu gradul lor de competență.

POS Mediu reprezintă și o oportunitate de dezvoltare a Parteneriatului Public-Privat în sectorul de mediu și de sporire a gradului de conștientizare a populației în domeniul mediului pe întreg teritoriul României.

Amenințări. Amenințarea majoră este cea referitoare la capacitatea limitată în ceea ce privește managementul proiectelor internaționale, în special în localitățile mici și mijlocii.

În plus, sunt avute în vedere și dificultățile de natură organizatorică, politică și financiară, pe care le implică procesul de regionalizare în sectoarele de apă și deșeuri.

O altă amenințare este legată de rezistența la schimbare în ceea ce privește descentralizarea în managementul programelor, de la pre-aderare la post-aderare.

Disponibilitatea terenurilor pentru dezvoltarea măsurilor de mediu este considerată tot o amenințare în unele sectoare, cum ar cel al construcției infrastructurii de deșeuri.

Pot să apară dificultăți și în ceea ce privește implementarea planurilor adecvate de management în ariile naturale protejate în care terenurile sunt în proprietate privată.

Analiza de mai sus a situației curente atestă că POS Mediu are capacitatea de a produce un impact semnificativ asupra îmbunătățirii calității vieții și a calității mediului în România. Capitolul următor subliniază modul în care această capacitate poate fi folosită prin stabilirea unor obiective specifice și a unor ținte, precum și prin indicarea priorităților strategice și a domeniilor de intervenție pentru atingerea acestor obiective.

3. STRATEGIE

POS Mediu contribuie la implementarea priorității 3 a Planului Național de Dezvoltare 2007 – 2013, «Protejarea și îmbunătățirea calității mediului», luând în considerare necesitățile sociale, economice și de mediu ale României astfel încât să se obțină cel mai pozitiv impact asupra mediului și să stimuleze dezvoltarea economică. Din perspectivă internațională, POS Mediu are la bază Strategia Europeană de Dezvoltare Durabilă și al 6-lea Program de Acțiune pentru Mediu.

POS Mediu este astfel conceput încât să contribuie la realizarea priorității tematice din Cadrul Strategic Național de Referință, și anume **Dezvoltarea infrastructurii la standarde europene**. În aceeași măsură POS Mediu este în deplină concordanță cu prioritățile stabilite în Liniile Strategice privind Coeziunea și mai ales cu aceea care vizează creșterea atractivității Statelor Membre, a regiunilor și a orașelor – prin îmbunătățirea accesului și prin asigurarea nivelului și a calității adecvate a serviciilor, precum și prin conservarea potențialului lor ecologic – și crearea de noi locuri de muncă. *Asigurarea infrastructurii de bază pentru apă, canalizare, termoficare, salubritate reprezintă o condiție esențială pentru atragerea de investitori străini și va contribui la dezvoltarea economică a țării. Crearea de noi locuri de muncă este, de asemenea, avută în vedere, ținând cont de faptul că protecția mediului este un sector aflat în curs de dezvoltare în România.*

Strategia globală

Strategia globală a POS Mediu, în acord cu Politica de Coeziune și cu CNSR, vizează reducerea disparităților existente între România și UE în ceea ce privește standardele și serviciile de mediu. Pe baza analizei acestor disparități, a punctelor slabe și a potențialului, precum și prin identificarea atât a oportunităților, cât și a necesităților, strategia se bazează pe câteva priorități menite să maximizeze impactul Fondurilor Structurale și de Coeziune. În acest scop, este avută în vedere coordonarea fondurilor UE și a celor naționale, astfel încât să se asigure într-o manieră complementară că ambele tipuri de fonduri vor contribui la atingerea scopului global.

Strategia POS Mediu se bazează pe următoarele elemente:

- Analiza situației actuale pentru sectorul de mediu (prezentată în capitolul I și în analiza SWOT);
- Strategiile naționale de mediu și planurile de implementare pentru conformarea cu acquis-ul de mediu;
- Problemele majore și direcțiile strategice evidențiate în Cadrul Strategic Național de Referință, urmărindu-se complementaritatea Programelor Operaționale și delimitarea ariilor de intervenție a acestora .

3.1 Obiective

Obiectivul global al POS Mediu constă în **îmbunătățirea standardelor de viață ale populației și a standardelor de mediu, vizând, în principal, respectarea acquis-ului comunitar de mediu.**

Acest obiectiv trebuie privit în lumina creșterii fără precedent a disparităților din cadrul Uniunii Europene extinse și a eforturilor pe termen lung pe care România va trebui să le facă pentru a reduce aceste disparități. Având în vedere că nevoile de investiții de mediu directe pentru conformarea cu aquis-ul UE sunt deosebit de mari, autoritățile române au optat pentru crearea unui Program Operațional specific pentru infrastructura de mediu.

În vederea îndeplinirii obiectivului global, strategia generală a POS Mediu este elaborată astfel încât să răspundă următoarelor trei direcții strategice principale:

1. Îmbunătățirea accesului la utilitățile publice în România și sprijinirea condițiilor de dezvoltare economică în regiuni:

În acest sens, cea mai importantă parte din POS Mediu prevede sprijin pentru îmbunătățirea sistemelor integrate de apă și management al deșeurilor, printr-o abordare regională (axele prioritare 1 și 2) care va genera rezultate importante la sfârșitul perioadei de programare (o populație de peste 10 mil. este estimată). Aceste priorități vor avea, de asemenea, o contribuție sporită în conformarea cu aquis-ul UE relevant în sectorul de mediu, căruia îi revin cele mai costisitoare investiții (estimate la aproximativ 29 miliarde Euro până în 2018).

2. Îmbunătățirea protecției mediului ca o condiție obligatorie în vederea dezvoltării durabile.

În acest sens, POS se va concentra, pe de o parte, pe prevenirea poluării și a deteriorării viitoare a biodiversității (și anume axele prioritare 4 și 5). Pe de altă parte, POS va aborda reducerea poluării mediului/a daunelor din cele mai sensibile arii (termoficarea municipală – axa prioritară 3, prevenirea riscurilor naturale – axa prioritară 5) ca parte a strategiilor de investiții pe termen lung (după anul 2013).

3. Întărirea capacității instituționale și de guvernare ca și prioritate-cheie în regiunile mai puțin dezvoltate.

POS Mediu se adresează cerințelor pentru o mai bună calitate și eficiență în sectorul public, aspect esențial pentru îmbrățișarea reformelor și pentru o bună guvernare în sectorul de mediu. Guvernanța este un element-cheie care integrează toate acțiunile în interesul unui management mai bun și mai eficient al POS Mediu și pentru îmbunătățirea calității procesului de elaborare a politicilor publice în domeniul mediului. Aceasta va contribui nu numai la îmbunătățirea implementării politicii de coeziune a UE, ci, de asemenea, va spori performanța economică în ansamblu.

În acest context, strategia POS Mediu pentru 2007-2013 se concentrează pe investiții și servicii colective, care sunt necesare pentru creșterea competitivității pe termen lung, crearea de noi locuri de muncă și pentru o dezvoltare durabilă. Infrastructurile și serviciile de bază vor trebui create, îmbunătățite și extinse în scopul dezvoltării economiei regionale și locale, al înființării unui cadru de sprijinire a afacerilor eficiente și al exploatării oportunităților acordate de piața europeană. Înființarea unei infrastructuri eficiente de apă și mediu va crea un potențial pentru noi locuri de muncă (construcții, servicii, IMM-uri, etc.) și va reduce migrarea forței de muncă, oferind astfel populației posibilități de a-și dezvolta afaceri sau de a atrage alți investitori și prin folosirea avantajelor locale competitive (resurse mai ieftine, zone naturale valoroase, etc.).

Obiectivele specifice ale POS Mediu sunt:

- 1. *Îmbunătățirea accesului la infrastructura de apă*** prin furnizarea de servicii de distribuire a apei și de tratare a apei uzate în conformitate cu practicile și politicile UE în majoritatea zonelor urbane până în 2015.
- 2. *Ameliorarea calității solului*** prin îmbunătățirea serviciilor de management al deșeurilor și prin reducerea numărului de zone poluate istoric în cel puțin 30 de județe, în conformitate cu practicile și politicile UE până în 2015.
- 3. *Reducerea impactului negativ asupra mediului cauzat de vechile centrale de termoficare municipale*** în cele mai poluate localități până în 2015.

4. **Protecția și îmbunătățirea biodiversității și a patrimoniului natural** prin sprijinirea managementului ariilor protejate, inclusiv prin implementarea rețelei Natura 2000.
5. **Reducerea riscului la dezastre naturale care afectează populația**, prin implementarea măsurilor preventive în cele mai vulnerabile zone până în 2015

Din cauza complexității sale, întregul impact al POS Mediu nu va putea fi cuantificat doar cu ajutorul unui singur indicator. Cu toate acestea, populația care va beneficia de servicii de mediu îmbunătățite și risc redus la inundații ca urmare a implementării POS Mediu poate fi selectată ca indicator la nivel de program și acoperă cea mai mare parte a activităților incluse în POS Mediu.

3.2. Axele Prioritare

În vederea atingerii acestor obiective, s-au identificat următoarele axe prioritare:

Axa prioritară 1 – Extinderea și modernizarea sistemelor de apă și apă uzată

Axa prioritară 2 – Dezvoltarea sistemelor de management integrat al deșeurilor și reabilitarea siturilor contaminate

Axa prioritară 3 – Îmbunătățirea sistemelor municipale de termoficare în zonele prioritare selectate.

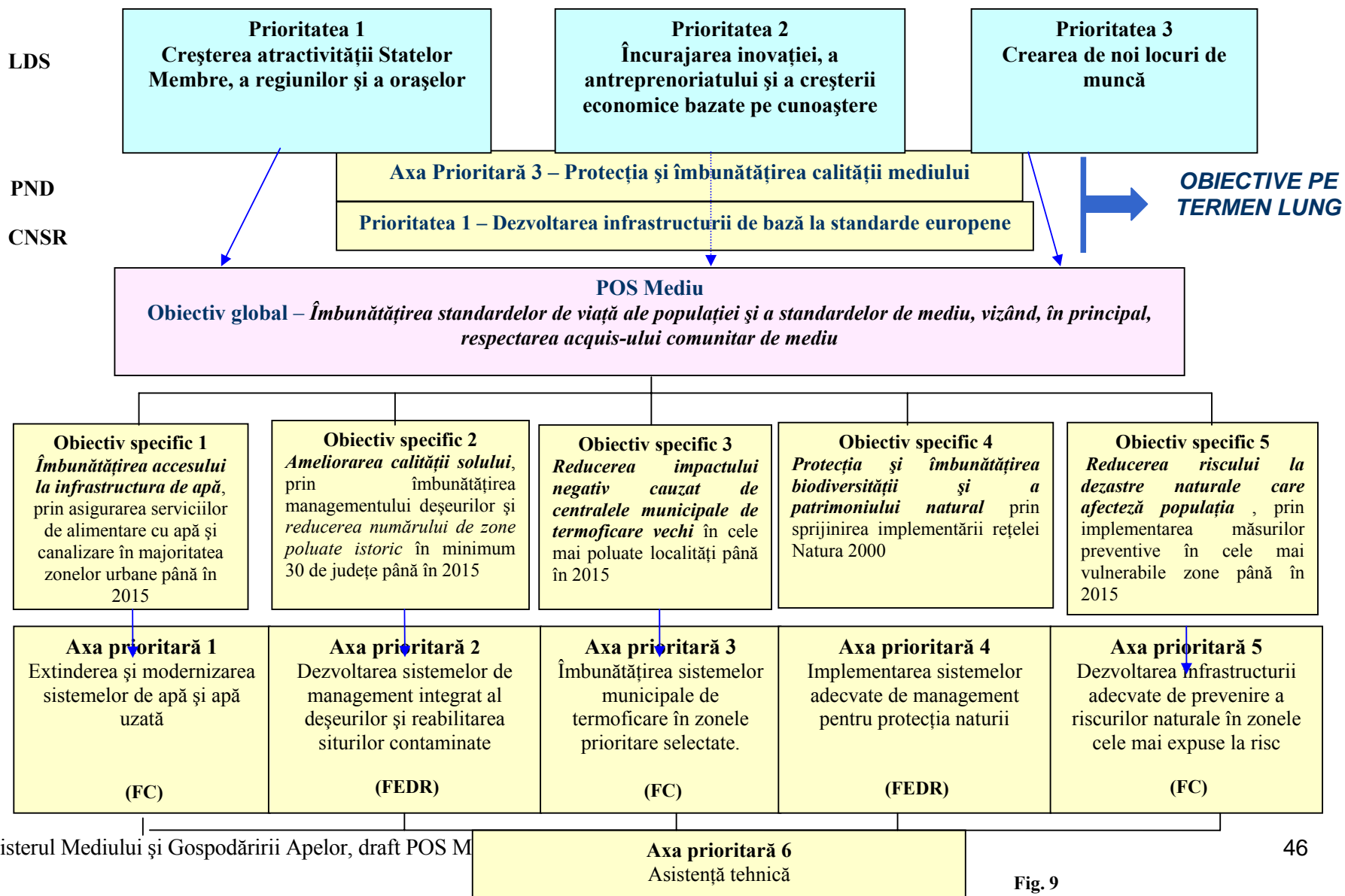
Axa prioritară 4 – Implementarea sistemelor adecvate de management pentru protecția naturii

Axa prioritară 5 – Implementarea infrastructurii adecvate de prevenire a riscurilor naturale în zonele cele mai expuse la risc

Axa prioritară 6 – Asistența Tehnică.

Corelarea dintre Liniile Directoare Strategice privind Coeziunea, CNSR și POS Mediu, precum și legătura dintre obiectivul global, obiectivele specifice, axe prioritare și operațiuni indicative, sunt prezentate în diagrama de mai jos (Figura 9).

Corelația între Linii Strategice privind Coeziunea, CNSR, PND și POS Mediu

3.2.1. Axa Prioritară 1 „Extinderea și modernizarea sistemelor de apă și apă uzată ”

Obiective

- *Asigurarea serviciilor de apă și canalizare, la tarife accesibile*
- *Asigurarea calității corespunzătoare a apei potabile în toate aglomerările umane;*
- *Îmbunătățirea calității cursurilor de apă*
- *Îmbunătățirea gradului de gospodărire a nămolurilor provenite de la stațiile de epurare a apelor uzate*
- *Crearea de structuri inovatoare și eficiente de management al apei*

Această prioritate va fi finanțată din Fondul de Coeziune.

Fundamentare

Această axă prioritară se adresează unuia dintre principalele puncte slabe identificate în analiza SWOT, care reflectă accesul redus la servicii publice de apă (52%), calitatea necorespunzătoare a apei potabile și lipsa facilităților de canalizare și epurare a apelor uzate în anumite zone. **De asemenea, se adresează problemei privind eficiența scăzută a serviciilor publice de apă cauzată în principal de numărul mare de operatori mici, mulți dintre aceștia desfășurând diferite alte activități (transport public, termoficare municipală, electricitate locală, etc.) și din cauza slăbelor investiții pe termen scurt, managementului deficient, lipsei strategiilor pe termen lung și a planurilor de afaceri, etc.**

România este considerabil în urma în ceea ce privește furnizarea serviciilor de tratare a apei potabile și de colectare și epurare a celei uzate. Calitatea cursurilor de apă depinde în mare măsură de capacitățile și calitatea epurării apei uzate rezultate din activitățile umane. În ceea ce privește starea fizică, chimică și biologică a apelor de suprafață din România și pe baza a 633 de secțiuni de supraveghere, aproximativ 20% dintre acestea aparțineau, în 2004, categoriilor de apă IV și V. Problemele legate de calitatea apelor de suprafață și a celor subterane provin în principal din apele uzate neepurate deversate în cursurile de apă libere și însumează 71% din totalul apei produse în România.

Din moment ce România a adoptat aquis-ul de mediu și urmărește să colecteze, până în 2015, 60% din apele deversate, ceea ce reprezintă o dublare a capacității din 2004, aceasta este o mare provocare pentru țara noastră din punct de vedere financiar, economic și administrativ.

În România, apa de suprafață este, de asemenea, folosită ca apă potabilă, prin urmare calitatea apei potabile depinde, în linii mari, de calitatea sursei și a tratării corespunzătoare a acesteia. Numai 52% din totalul populației sunt conectați la rețelele de apă și canalizare. În condițiile în care România acceptă provocarea de a dezvolta până la 70% epurarea apei și racordarea cetățenilor la un sistem centralizat de colectare până în 2015, acest domeniu ar avea nevoie de investiții costisitoare.

Legislația românească în sectorul de apă este în vigoare și conformă cu aquis-ul comunitar, dar sunt necesari pași în ceea ce privește implementarea, în vederea conformării depline, în special în privința comunităților mici.

Ca urmare a negocierilor pentru capitolul 22 – Mediu, au rezultat pentru România o serie de angajamente ce implică investiții considerabile în sectorul de **apă și apă uzată**, în decursul unor perioade de tranziție relativ scurte. În conformitate cu Tratatul de Aderare, România a obținut perioade de tranziție pentru conformarea cu aquis-ul pentru colectarea, descarcarea și epurarea apelor uzate – până în 2015 pentru 263 aglomerări mai mari de 10 000 locuitori echivalenți și până în 2018 pentru 2.346 de

aglomerări între 2 000 și 10 000 locuitori echivalenți. Perioade de tranziție au fost obținute, de asemenea, și pentru calitatea apei potabile până în 2015, pentru conformarea cu Directiva 98/83.

Mai mult, în urma negocierilor de aderare, România a declarat întregul sau teritoriu drept zonă sensibilă, acest aspect presupunând obligația ca toate aglomerările umane cu mai mult de 10.000 locuitori echivalenți să fie prevăzute cu stații de epurare cu grad avansat de epurare, respectiv treapta terțiară. Ca urmare, deși în majoritatea aglomerărilor urbane cu peste 100.000 p.e., sunt construite stații de epurare, prin fonduri ISPA și MUDP, fonduri suplimentare sunt necesare pentru a furniza extinderea lor, astfel încât să se asigure tratarea avansată (eliminarea azotului și fosforului). Pentru aglomerările mai mici care nu au beneficiat de aceste programe trebuie construite/modernizate stații de epurare care să asigure și epurarea terțiară.

În pofida unei îmbunătățiri semnificative a calității râurilor în România (scădere a nivelului principalilor indicatori de calitate CBO₅ și CCO, solide în suspensie, conținutul componentelor periculoase), sunt încă necesare investiții în special în vederea reducerii surselor punctiforme de poluare care cresc riscul de eutrofizare a receptorilor naturali.

Luarea în calcul a angajamentelor mai sus menționate, pe fondul unei serioase lipse a investițiilor și al unor servicii deficitare în sectorul de apă, presupune nevoi investiționale semnificative în toată țara.

Strategie

Cu scopul de a îmbunătăți accesul la utilitățile elementare de apă și pentru a proteja și conforma sursele de apă din România cu directivele privind apa potabilă și epurarea apei uzate urbane, există oportunități substanțiale în ceea ce privește finanțarea primelor programe ale măsurilor din cadrul politicii de coeziune. Aceasta ar contribui la progresul către obiectivele ambițioase și ar face ca programul de implementare să fie îndeplinit până în 2015 cel târziu, respectiv în 2018, așa cum a fost stabilit prin Tratatul de Aderare.

Ținând cont de slaba dezvoltare a sectorului de apă din România (în ceea ce privește infrastructura și serviciile publice), aspect reflectat și în cadrul angajamentelor de conformare cu aquis-ul UE în perioade de tranziție relativ scurte, se va acorda prioritate proiectelor mari de infrastructură, care acoperă mai multe aglomerări la nivel regional / județean și care:

- Vor aduce o contribuție importantă în conformarea cu directivele de apă și apă uzată;
- Vor avea un impact considerabil în ceea ce privește dezvoltarea regională prin adresarea unor nevoi de dezvoltare urgente ale comunităților mari, pe baza unei strategii pe termen lung și prin îmbunătățirea capacității instituționale locale în elaborarea și implementarea politicilor din domeniul de apă.

Prin promovarea sistemelor integrate de apă și apă uzată într-o abordare regională, România urmărește să maximizeze beneficiile prin realizarea de economii la scară, în scopul de a optimiza costurile de investiții globale și cele de operare induse de asemenea investiții. Pentru a realiza acest lucru, comunitățile din ariile geografice clar definite (de ex., de către un bazin hidrografic) sunt încurajate să se grupeze și să dezvolte un program de investiții unic, pe termen lung, pentru dezvoltarea sectorului de apă. Investițiile prioritare la nivel regional urmăresc să ofere populației utilități adecvate de apă și apă uzată, la calitatea cerută și la tarife acceptabile. Proiectele regionale se vor adresa inițial nevoilor din sectorul de apă din aglomerările urbane, acolo unde impactul asupra mediului este de obicei mai mare și unde populația beneficiară este mai numeroasă. Unele dintre zonele rurale pot fi de asemenea integrate în proiectul regional dacă un impact semnificativ asupra mediului poate fi justificat și/sau dacă anumite componente eficiente din punct de vedere al costului pot îmbunătăți sustenabilitatea investiției în

ansamblu. Prioritizarea investițiilor în aria proiectului va ține de asemenea cont de angajamentele asumate de România în negocierile pentru Capitolul 22.

Un obiectiv esențial al acestor operațiuni (proiecte regionale) este de a promova o mai mare eficiență și calitate în oferirea de servicii publice locale, prin investiții și promovarea de operațiuni independente, bine coordonate și sustenabile din punct de vedere financiar.

Regionalizarea este un element-cheie în îmbunătățirea calității și eficienței din punct de vedere al costului a infrastructurii locale de apă și a serviciilor în scopul de a îndeplini obiectivele de mediu, dar și pentru asigurarea durabilității investițiilor, a operațiunilor, a unei strategii de dezvoltare pe termen lung în sectorul de apă și a unei dezvoltări regionale echilibrate.

În acest context, asocierea de localități învecinate în vederea creării unor structuri regionale capabile să atragă fonduri internaționale pentru nevoile lor de investiții în domeniul de apă, fonduri care nu pot fi atrase individual, reprezintă deja o tendință în România.

Activitățile pregătitoare pentru FSC, care sunt îndeosebi mari consumatoare de timp pentru proiectele majore, au demarat încă de la începutul anului 2004. Fonduri de pre-aderare importante, dar și împrumuturi externe și aranjamente bilaterale au fost utilizate la scară largă pentru întocmirea studiilor de fezabilitate și a altor documente suport, precum și pentru susținerea acțiunilor al căror scop era îmbunătățirea guvernancei instituționale în vederea creșterii rolului autorităților locale în implementarea proiectelor, în licitarea și contractarea acestora.

Oferirea de finanțare sub formă de grant în sectorul de apă și apă uzată este condiționată de înființarea Companiilor Operatoare Regionale (COR). Procesul de regionalizare reprezintă un element esențial pentru îndeplinirea cerințelor din aquis-ul privind protecția mediului în sectorul apă și apă uzată. Întrucât este nevoie de companii de apă experimentate care să realizeze obiectivele investiționale și care să garanteze calitatea operațiunilor. Fără finanțare sub formă de grant, majoritatea operatorilor mici nu vor fi capabili să se conformeze aquis-ului. Prin urmare, există un stimulent puternic ca diferiți operatori să se asocieze în vederea înființării unei COR și să depășească astfel potențialele probleme administrative.

Acest lucru este important în special pentru faptul că operatorul regional de apă va avea o funcție de implementare centrală în operațiunile POS. Regionalizarea a fost indusă de intervențiile AT din programul de pre-aderare și are ca scop îmbunătățirea capacității financiare și operaționale a principalilor operatori din țară (FOPIP) și crearea unor modele administrative de a uni operatorii mai mici în cadrul celor cu o experiență mare sau de a crea economii la scară prin regrouparea operatorilor mai mici (SAMTID – Dezvoltarea Infrastructurii în Orașele Mici și Mijlocii).

Pe termen mediu, se intenționează ca procesul de regionalizare și înființarea operatorilor regionali să asigure o absorbție de succes a granturilor la nivel local prin creșterea capacității acestor operatori în ceea ce privește managementul proiectelor cu finanțare internațională și să asigure, de asemenea, faptul că noile facilități construite din fonduri UE sunt operate în mod adecvat.

Pentru acele localități care nu pot fi incluse într-un proiect regional¹¹, în cazuri bine justificate, prin POS Mediu pot fi sprijinite proiecte mici, la nivel individual cu condiția ca aceste proiecte să se conformeze cu cerințele relevante, în special cea referitoare la existența unui operator funcțional care să asigure întreținerea corespunzătoare a facilităților ce vor fi construite din fonduri UE.

¹¹ În acest context, regiunile sunt zone mai mari care includ mai multe aglomerări umane; nu trebuie privite ca regiuni de dezvoltare (NUTS II) ale României.

Operațiunile care vor fi finanțate în cadrul acestei axe prioritare vor valorifica experiența dobândită în cadrul programelor de pre-aderare - MUDP, ISPA, PHARE și SAMTID. Beneficiarii locali care nu au suficientă experiență în managementul proiectelor vor fi sprijiniți de către AM POS Mediu.

Asociațiile de Municipality și Companiile Operatoare Regionale sunt beneficiarii operațiunilor cuprinse în această axă prioritară.

O listă indicativă a proiectelor majore pentru această axă prioritară este prezentată în Anexa 3.

Investițiile din domeniul de apă, necesare pentru conformarea cu aquis-ul comunitar relevant, sunt mai mari decât cele care pot fi implementate în cadrul POS Mediu în perioada 2007-2013.

Astfel, investiții suplimentare în sectorul de apă sunt planificate din alte surse, după cum urmează:

- *Programul Național pentru Dezvoltare Rurală*, co-finanțat de UE în perioada 2007-2013 și coordonat de către Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale (MAPDR), va include investiții în infrastructura de apă în zonele rurale. Prioritățile din cadrul acestui program vor fi selectate din Master Plan-urile pregătite sub coordonarea MMGA, aspect reflectat într-un acord comun semnat de cele două ministere;
- *Programul Guvernamental pentru Dezvoltarea Infrastructurii din Zonele Rurale* în perioada 2006-2008 prevede investiții în infrastructura de apă și apă uzată;
- *Fondul Național de Mediu* asigură co-finanțarea unor investiții limitate în sectorul de apă;
- *Împrumuturi externe sau diferite forme de PPP* sunt de asemenea soluții avute în vedere pentru anumite aglomerări urbane.

Investiții importante în sectorul infrastructurii de apă sunt de asemenea planificate după 2013, în vederea conformării totale cu aquis-ul UE.

Domenii majore de intervenție

- *Extinderea/modernizarea sistemelor de apă/apă uzată*

Operațiuni indicative

- Construcția/modernizarea surselor de apă în vederea potabilizării;
- Construcția/reabilitarea stațiilor de tratare a apei potabile
- Extinderea rețelelor de distribuție a apei potabile și a sistemelor de canalizare
- Construcția/reabilitarea stațiilor de epurare a apelor uzate;
- Construcția/reabilitarea facilităților de epurare a nămolurilor;
- Contorizare, echipament de laborator, echipamente de detectare a pierderilor, etc.
- Asistență tehnică pentru pregătirea proiectelor (inclusiv dosarele de licitație), management și publicitate, îmbunătățirea guvernării instituționale.

Indicatori

Tip de indicator	Indicator	Valoare de bază	Țintă	Sursă
Output	Număr de localități prevăzute cu facilități de apă noi/modernizate, în sistem regional	0	250	MMGA
Rezultat	Procent din	52%	70%	MMGA

	populație conectată la servicii de bază pentru apă și canalizare în sistem regional			
Output	Număr de stații de epurare noi/reabilitate, conforme cu acquis-ul de mediu	0 ¹²	200	MMGA
Rezultat	Procent de apă uzată epurată corespunzător (din volumul total de apă uzată)	35%	60%	MMGA

3.2.2. Axa Prioritară 2 “Dezvoltarea sistemelor de management integrat al deșeurilor și reabilitarea siturilor contaminate”

Obiective

- Creșterea gradului de acces la serviciile publice de salubritate de calitate corespunzătoare și la tarife acceptabile;
- Reducerea cantității de deșeuri depozitate;
- Creșterea cantității de deșeuri reciclate și valorificate
- Reducerea numărului de situri contaminate
- *Înființarea unor structuri eficiente de management al deșeurilor*

Această axă prioritară va fi finanțată din Fondul European de Dezvoltare Regională.

Fundamentare

Această prioritate abordează aspecte de mediu critice de pe teritoriul României – degradarea și contaminarea solului, provocată sau exacerbată de activitățile umane precum depozitarea neadecvată, activități industriale, practici agricole neadecvate, construcții, etc. Aceste activități au un impact negativ asupra sănătății umane, dar și asupra solului, pe care îl împiedică astfel să îndeplinească o serie de funcții cruciale pentru oameni și pentru ecosisteme.

Cel mai critic aspect care afectează calitatea solului în România este legat de numărul mare de depozite de deșeuri neconforme, precum și de depozitarea necorespunzătoare a unor cantități considerabile de deșeuri care continuă să fie produse. Cea mai frecventă metodă de eliminare a deșeurilor rămâne depozitarea. **Colectarea selectivă este realizată numai în anumite centre pilot și majoritatea materialelor reciclabile se pierd prin depozitare.** Doar o proporție scăzută este utilizată ca materie primă secundară și reciclată.

¹² Valoarea de referință este considerată 0 deoarece se referă la tratarea avansată pentru zonele sensibile (treapta terțiară). În acest sens nici o stație de epurare nu este conformă.

Pe de altă parte, din cauza activităților economice semnificative din trecut, dublate de o nerespectare a legislației de mediu, România a moștenit un număr mare de site-uri contaminate, cu un nivel crescut în ceea ce privește emisiile în atmosferă și apă și ducând la o degradare excesivă a solului și a peisajului în multe cazuri. Majoritatea acestor site-uri sunt abandonate, nu au nici o folosință, în timp ce nevoia de teren disponibil pentru utilitățile publice sau pentru dezvoltarea afacerilor este mare, în afară de faptul că reprezintă un risc pentru mediu și pentru sănătatea oamenilor.

Sistemele integrate de management al deșeurilor sunt în prezent dezvoltate cu finanțare ISPA în 7 din cele 42 județe (proiecte din prima fază) în timp ce alte investiții recente în domeniul deșeurilor solide, care vizează în principal construirea de noi depozite de deșuri municipale, au fost derulate în 11 orașe. Facilități de salubritate centralizate există în majoritatea zonelor urbane, dar lipsesc în aglomerările rurale.

Autoritățile locale sunt responsabile pentru implementarea acestor angajamente, în conformitate cu strategia națională pentru servicii publice.

În ceea ce privește legislația din domeniul managementului deșeurilor, aceasta este în vigoare și în conformitate cu acquis-ul comunitar. România a obținut în cadrul procesului de negociere perioade de tranziție până în 2017 pentru anumite tipuri de depozite de deșuri, în vederea conformării cu Directivele UE: depozite de deșuri municipale – perioade de tranziție până în 2017; stocarea temporară a deșeurilor industriale periculoase – 2009; depozite de deșuri industriale nepericuloase – perioade de tranziție până în 2013. 177 depozite¹³ (cca 490 ha) trebuie să stopeze activitatea de depozitare între 2017 - 2013. De asemenea, în conformitate cu Tratatul de Aderare, România trebuie să asigure reducerea graduală a deșeurilor depozitate în cele 101 depozite municipale neconforme, pentru a ajunge la o cantitate maximă anuală de 2,2 milioane tone până în anul 2013. Astfel, până în 2013, deșeurile municipale biodegradabile care vor fi depozitate trebuie să fie reduse până la 52% din cantitatea totală de deșuri municipale biodegradabile produse în 1995. Alte perioade de tranziție au fost obținute pentru anumite ținte în domeniul deșeurilor de ambalaje până în 2013, care vizează reducerea considerabilă a cantității de deșuri ce urmează a fi depozitate.

Strategie

Reabilitarea, protejarea și utilizarea durabilă a solului presupune o abordare sistematică, pe termen lung, care să continue și după perioada de programare 2007-2013. Dintre numeroasele aspecte asociate cu contaminarea solului, POS Mediu se va concentra îndeosebi asupra îmbunătățirii practicilor de gestionare a deșeurilor municipale, identificate ca fiind cel mai critic punct în analiza SWOT și reflectate ca atare în Tratatul de Aderare. De asemenea, în timpul acestei perioade de programare, scopul urmărit este de a pregăti o strategie pe termen lung, de a face un inventar al tuturor categoriilor de sit-uri contaminate și de a elabora un plan de investiții bazat pe o listă de priorități. Din numărul mare de sit-uri contaminate (altele decât depozitele de deșuri municipale care sunt abordate în cadrul priorității), anumite proiecte pilot sunt prevăzute a fi implementate în vederea închiderii/reabilitării mai multor sit-uri contaminate cu un impact major asupra mediului înconjurător.

În vederea conformării cu angajamentele mai sus menționate *din sectorul de deșuri solide*, proiecte integrate de management al deșeurilor se vor derula în conformitate cu Planul Național de Gestiune a Deșeurilor și cu Planurile Regionale de Gestiune a Deșeurilor. Programele de investiții vor include activități legate de ierarhia în ceea ce privește managementul deșeurilor (prevenire, colectare selectivă,

valorificare și reciclare, tratare și eliminare), în paralel cu închiderea depozitelor de deșeuri neconforme. Proiectele respective vor acoperi aglomerările urbane și rurale, la nivel județean/regional.

Îmbunătățirea serviciilor de management al deșeurilor este o condiție care trebuie legată de investițiile din cadrul acestei axe prioritare. Sprijin în concesionarea serviciilor privind deșeurile poate de asemenea să fie oferit atunci când este necesar.

Prioritate este acordată, în primul rând, aproximativ unei jumătăți din cele 41 de județe din România, în care nu au fost derulate investiții majore până în prezent, abordând într-o manieră integrată necesitatea îndeplinirii angajamentelor din domeniul deșeurilor.

O a doua arie de intervenție va viza extinderea/finalizarea sistemelor de management al deșeurilor în acele județe/zone în care se derulează prima fază a unui sistem integrat de management al deșeurilor sau în care investițiile anterioare s-au limitat la construirea unui depozit de deșeuri, la sisteme de colectare neselectivă și la transport.

Scopul îl constituie crearea unui sistem modern de management al deșeurilor care să contribuie la reducerea cantității de deșeuri depozitate în respectivele județe/zone, prin stabilirea unui sistem adecvat care să trateze fiecare tip de deșeuri în parte, în vederea protejării mediului. Minimum 15 județe din România, care nu au fost incluse în prima categorie menționată, vor beneficia de investiții pe categorii specifice de deșeuri.

Proiecte majore de management integrat al deșeurilor sunt pregătite cu sprijin ISPA în 15 județe, având ca scop obținerea de fonduri UE după aderare. Asociațiile de localități în scopul îmbunătățirii infrastructurii de management al deșeurilor în județele/regiunile respective reprezintă o condiție prealabilă pentru aprobarea proiectului. Finanțare suplimentară pentru pregătirea de proiecte în sectorul de deșeuri se va acorda prin PHARE.

O listă indicativă a proiectelor majore pentru această axă prioritară este prezentată în Anexa 3.

Pe lângă închiderea depozitelor de deșeuri neconforme, este avută în vedere și reabilitarea *siturilor poluate istoric* în cele mai afectate regiuni, în scopul reducerii impactului negativ asupra mediului și sănătății umane. Aceasta reprezintă prima fază din strategia pe termen lung care are ca scop valorificarea zonelor afectate, în vederea derulării unor investiții publice viitoare sau a utilizării economice ori pur și simplu pentru reabilitarea peisajului.

În acest scop, MMGA pregătește, pe baza unui studiu pilot elaborat în 2005, o metodologie pentru identificarea zonelor poluate istoric și desfășurarea unei analize de risc. Prioritizarea siturilor contaminate inventariate la nivel național se va realiza cu suport PHARE.

Investiții complementare vor fi asigurate din bugetul de stat, împrumuturi externe, din Fondul de Mediu sau în cadrul unor PPP. PPP intervin în situația construirii noilor facilități de tratare și eliminare sau în cazul concesiunii de servicii de colectare, reciclare, transport și depozitare a deșeurilor. Pentru a asigura o mai bună coordonare între FS și politica internă, pot fi utilizate, când se consideră necesar, mecanisme adecvate mixte pentru derularea anumitor activități. Aceasta ar putea duce la reducerea dificultăților administrative de acordare și accesare a fondurilor.

Prin Programul Operațional Regional se are în vedere acordarea de sprijin pentru refacerea sit-urilor contaminate, dar asociată cu sprijinirea dezvoltării afacerilor.

Municipalitățile, Consiliile Locale sau Asociațiile de Municipalități sunt beneficiarii intervențiilor din cadrul acestei axe prioritare.

Sprijin în pregătirea proiectelor, managementul acestora și supervizarea lucrărilor va fi de asemenea acordat prin această axă prioritară a POS acelor beneficiari mai puțin experimentați în domeniu. Dacă va fi nevoie, acestora li se va acorda și asistență tehnică.

Domenii majore de intervenție

- *Dezvoltarea sistemelor integrate de management al deșeurilor și extinderea infrastructurii de management al deșeurilor*
- *Reabilitarea zonelor poluate istoric*

Următoarele activități vor fi incluse în domeniile de activitate mai sus menționate:

- Achiziționarea și instalarea sistemelor de colectare selectivă ;
- Construcția facilităților de sortare, compostare și reciclare;
- Achiziționarea vehiculelor de transport al deșeurilor;
- Construcția unor noi stații de transfer și a unor noi facilități de eliminare a deșeurilor municipale ;
- **Recuperarea gazului provenit din depozite, acolo unde este cazul;**
- Construirea unor facilități adecvate pentru deșeurile periculoase (deșeuri medicale, deșeuri provenite din echipamente electrice și electronice, etc) și alte tipuri specifice de deșeuri (deșeuri provenite din construcții și demolări, etc.);
- Reabilitarea siturilor contaminate;
- **Asistență tehnică pentru pregătire de proiecte, management, supervizare și publicitate, campanii de conștientizare a publicului (în legătură cu colectarea selectivă, sortarea, reciclarea, compostarea), îmbunătățirea guvernării instituționale.**

Indicatori

Tip de indicator	Indicator	Valoare de baza	Tinta	Sursa
Output	Numar de sisteme integrate de management al deșeurilor nou create la nivel judetean/regional	0	30	MMGA
Rezultat	Populație care beneficiaza de proiecte strategice de management al deșeurilor	0	8.000.000	MMGA
Output	Număr de situri contaminate reabilite (inclusiv depozite de deșeuri neconforme închise)	13	90	MMGA

3.2.3. Axa prioritară 3 „Îmbunătățirea sistemelor municipale de termoficare în localitățile cele mai afectate de poluare”

Obiective

- Reducerea emisiilor de poluanți proveniți de la centralele municipale de termoficare;
- Ameliorarea nivelului minim de concentrație al poluanților în localitățile vizate;
- Îmbunătățirea sănătății populației în localitățile afectate.

Această axă prioritară va fi finanțată din Fondul de Coeziune.

Fundamentare

Reducerea emisiilor poluante în atmosferă rămâne un domeniu în care sunt necesare investiții substanțiale, în ciuda îmbunătățirii semnificative a calității aerului după anul 1990, când s-a înregistrat un declin economic și marii poluatori au fost închiși. România a obținut perioade de tranziție până în anul 2013, respectiv 2017 pentru emisii (dioxid de sulf, oxizi de azot și pulberi) pentru anumite instalații ce intră sub incidența Directivei 2001/80/CE privind reducerea emisiilor provenind de la instalațiile mari de ardere (IMA).

În multe aglomerări urbane, centralele municipale de termoficare sunt foarte poluante și reprezintă o amenințare pentru sănătatea populației din cauza vechilor tehnologii și a investițiilor precare pe termen lung.

Așa cum se prevede în Strategia națională pentru energie, România este încă în mod semnificativ dependentă de combustibilii tradiționali ca păcura, cărbune (46%) și mai puțin de gaz natural (39%) utilizat pentru a furniza populației din marile aglomerări servicii de încălzire și apă caldă.

În concordanță cu Strategia națională pentru încălzire, 52% din populația urbană beneficiază de servicii centralizate de încălzire și vor fi conectate la sisteme centralizate pe termen mediu/lung. Acest lucru este cauzat de creșterea prețului la gaz natural; astfel, centralele private, care utilizează în cele mai multe cazuri gaz natural – care este mai puțin poluant decât combustibilii tradiționali – nu sunt accesibile pentru o mare parte a populației urbane.

Sistemele municipale de încălzire aparțin unităților teritoriale administrative și sunt gestionate de administrația publică locală care este responsabilă pentru furnizarea de energie termică pentru populație.

Strategie

Acțiunile prevăd reducerea impactului negativ asupra mediului și sănătății umane în zonele cele mai poluate de sistemele municipale vechi de încălzire. **Intervențiile** se vor baza pe strategii regionale de încălzire pe termen mediu/lung. **Scopul principal este de a promova o utilizare rațională a surselor de energie neregenerabile și, acolo unde este posibil, utilizarea surselor de energie regenerabile sau a surselor de energie mai puțin poluante în centralele municipale de termoficare.**

Se va acorda o atenție deosebită activităților de modernizare a instalațiilor mari de ardere ce au ca țintă reducerea emisiilor de SO₂, NO_x și pulberi, contribuind astfel la implementarea Directivelor din sectorul de aer pentru care România a solicitat perioade de tranziție.

În acest scop, implementarea Directivei 2001/80/CE vizează atingerea performanțelor de mediu în conformitate cu politicile comunitare și participarea României la elaborarea politicilor de îmbunătățire a calității aerului și reducerea fenomenului de acidifiere și de formare a ozonului troposferic.

Principalele măsuri pentru îndeplinirea acestor obiective includ implementarea BAT specifice LCP – urilor în vederea desulfurizării și a reducerii emisiilor de oxizi de azot și de pulberi provenite de la gazele de combustie (ardere) și efectuarea măsurătorilor reprezentative ale poluanților relevanți în conformitate cu standardele CEN.

În vederea reducerii semnificative a emisiilor de poluanți și, implicit, a îmbunătățirii calității aerului în zonele urbane, principalele măsuri vor fi corelate cu măsuri de creștere a eficienței energetice, de promovare a cogenării, de utilizare alternativă a combustibililor mai puțin poluanți, de reabilitare a rețelelor de distribuție și de creștere a gradului de conștientizare a populației în ceea ce privește consumul de energie termică prin reabilitarea termică a locuințelor.

Investițiile realizate prin această axă vor veni de asemenea în sprijinul programului de investiții inițiat de Guvernul României pentru reorganizarea sistemului centralizat de producere și distribuție energie termică “*Termoficare 2006 – 2009, calitate și eficiență*”. Obiectivele acestui program sunt ca sistemul centralizat de producere și distribuție să atingă un randament termic de cel puțin 80%, prin eliminarea pierderilor din rețelele de transport și cele interioare de alimentare cu apă caldă și căldură, introducerea contorizării la nivel de imobile și puncte termice. Se estimează ca acest program să aibă ca rezultat scăderea consumului de combustibil și reducerea emisiilor în atmosferă.

Distincția dintre domeniile de intervenție în domeniul protecției mediului din POS Mediu și POS Competitivitate se bazează pe tipul de beneficiari finali. În cazul POS Mediu, se acordă sprijin pentru proiectele din sectorul public, municipal sau ale operatorilor de servicii publice, în timp ce ținta POS Competitivitate este reprezentată de instalațiile mari de ardere, publice sau private de interes național, iar obiectivul principal al acestora este eficiența energetică.

Autoritățile locale din municipalitățile selectate vor beneficia de investiții în cadrul acestei axe prioritare.

Surse adiționale de finanțare pentru sistemele municipale de încălzire vor fi atrase prin intermediul împrumuturilor externe și a PPP-urilor.

Domenii majore de intervenție:

- *Reabilitarea sistemelor municipale de termoficare în zonele fierbinți (hot-spot)*

Următoarele activități indicative vor fi sprijinite de aria de intervenție:

- Retehnologizarea instalațiilor mari de ardere (reabilitare cazane, turbine de aer);
- Introducerea BAT (cele mai bune tehnici disponibile) pentru reducerea SO₂, NO_x și pulberi (prin măsuri de desulfurare, reducere a emisiilor de oxizi de azot și de pulberi)
- Introducerea contorizării;
- Reabilitarea depozitelor de zgură și cenusă;
- Reabilitare rețele de distribuție a apei calde și a căldurii
- Asistență tehnică pentru pregătirea, managementul, supervizarea lucrărilor și publicitatea proiectului

Indicatori

Tip de indicator	Indicator	Valoare de baza	Tinta	Sursa
Output	Numar de sisteme	0	8	MMGA / MAI

	de încălzire centrală reabilitate			
Rezultat	Numar de localități în care calitatea aerului este îmbunătățită ca urmare a sistemelor de încălzire reabilitate	0	8	MMGA / MAI

3.2.4. Axa prioritară 4 “Implementarea sistemelor adecvate de management pentru protecția naturii”

Obiective

- conservarea diversității biologice, a habitatelor naturale, a speciilor de floră și faună sălbatică;
- asigurarea managementului eficient a ariilor protejate.

Aceasta prioritate va fi finanțată din Fondul European pentru Dezvoltare Regională.

Fundamentare

Patrimoniul natural ale lanțului carpatic și al bazinului dunărean sunt extrem de importante pentru întreaga Europă, datorită florei și faunei unice, a climatului și peisajului. România are o diversitate bogată de specii de floră și faună. Cu toate acestea, există multe plante și animale aflate în pericol din cauza fragmentării habitatelor și a exploatării excesive a resurselor naturale, la care se adaugă dezvoltarea economică; modificarea peisajului reprezintă un indicator important pentru deteriorarea calității mediului. Astfel, printre Statele Membre ale UE25 și statele candidate, România este una din țările cu cel mai mare număr de specii amenințate.

Din perspectivă europeană, până la data aderării, România trebuie să asigure înființarea Rețelei Natura 2000, în conformitate cu prevederile Directivelor Uniunii Europene privind Păsările și Habitatele și să pregătească măsuri relevante de protecție pentru sit-urile de importanță comunitară. Având în vedere că rețeaua Natura 2000 va fi strâns legată de rețeaua națională de arii protejate, este necesar un sistem adecvat de management și monitorizare, ce va fi implementat în întreaga rețea de arii protejate, la care se adaugă o infrastructură bine dezvoltată.

Pentru dezvoltarea cadrului de management și administrare a ariilor protejate, inclusiv a siturilor NATURA 2000, este necesară inițierea și/sau derularea unor importante acțiuni, cum ar fi: îmbunătățirea/înființarea structurilor administrative adecvate, dezvoltarea/revizuirea planurilor de management pentru ariile protejate, realizarea infrastructurii specifice, întocmirea studiilor specifice, inventariere, cartare, realizare de campanii de informare și de conștientizare a publicului.

Întărirea sistemului instituțional în vederea asigurării controlului, a aplicării legislației și a capacității instituționale corespunzătoare pregătirii și implementării planurilor de management (programe de întreținere) reprezintă o necesitate. Obiectivul este acela de a asigura managementul corespunzător al ariilor protejate și, astfel, de a stopa degradarea biodiversității și a resurselor naturale și riscurile asociate pentru mediu și dezvoltarea durabilă..

În acest scop, în conformitate cu Ordonanța de Urgență 195/2005, este avută în vedere înființarea unei Agenții Naționale pentru Arii Naturale Protejate și Conservarea Biodiversității până la sfârșitul lui 2006. Este necesar sprijin pentru întărirea capacității financiare, administrative și profesionale a acestei agenții, în vederea asigurării unor politici și strategii pe termen lung privind conservarea naturii și, în special, în vederea asigurării unui management eficient al sistemului Natura 2000.

Sprijinul în vederea co-finanțării comunitare este deosebit de important pentru România, întrucât se estimează că pentru Natura 2000 sunt necesare costuri substanțiale pentru măsurile necesare asigurării statutului de conservare favorabilă a habitatelor și speciilor de interes național și comunitar.

Strategie

Ținând cont de faptul că desemnarea siturilor contaminate din România (inclusiv Natura 2000) este aproape de finalizare, atenția este acum îndreptată spre managementul activ al siturilor desemnate, cu accent pe dezvoltarea strategică pe termen lung.

Scopul acestei axe prioritare este de a sprijini conservarea biodiversității și a naturii prin acțiuni de dezvoltare a cadrului de management pentru ariile protejate, inclusiv pentru siturile Natura 2000. Aceasta include dezvoltarea infrastructurii (inclusiv întreținere) pentru ariile protejate, activitățile de operare și monitorizare, având ca scop creșterea gradului de conștientizare în ceea ce privește protecția mediului și comportamentul prietenos pentru mediu – ca bază pentru dezvoltarea durabilă.

Este avut în vedere sprijinul pentru pregătirea și implementarea planurilor de management . Aceasta include secțiuni privind delimitarea în spațiu, inventariere (caracteristici naturale și informații socio-economice), instrumente de planificare și management, inclusiv definirea unităților de mediu și evaluarea lor, zonare propusă (rezervație, prioritati pentru conservare, utilizare restrânsă și utilizare generală), obiective și ghiduri de management. Prin acestea din urmă se asigură legislația relevantă, activitățile umane compatibile cu măsurile de conservare și îmbunătățire a habitatelor.

În strânsă legătură cu acest obiectiv, este prevăzut, de asemenea, sprijin pentru întărirea capacității instituționale a Agenției Naționale pentru Arii Naturale Protejate și Conservarea Biodiversității.

Această axă prioritară va contribui la conformarea cu Directivele Păsări și Habitate, în strânsă legătură cu înființarea rețelei Natura 2000.

Operațiunile finanțate în cadrul acestei axe prioritare sunt complementare cu cele prevăzute în cadrul Programului Național de Dezvoltare Rurală, în strânsă legatură cu Rețeaua Natura 2000, prin asigurarea plăților compensatorii, în conformitate cu Regulamentul 1698/2005 referitor la activitățile care conduc la conservarea mediului.

Coordonarea operațiunilor va fi asigurată și cu POR în ceea ce privește măsurile ce trebuie luate pentru dezvoltarea turismului și a mediului de afaceri, atunci când sunt avute în vedere ariile protejate.

O asistență PHARE va acorda sprijin pentru pregătirea unui portofoliu de proiecte care să fie finanțate prin FS în cadrul acestei axe prioritare.

Administratorii ariilor protejate și Agenția Națională pentru Ariile Protejate și Conservarea Biodiversității vor beneficia de investiții în cadrul acestei axe prioritare.

Domenii majore de intervenție

- *Dezvoltarea planurilor privind infrastructura și managementul în vederea protejării biodiversității și Natura 2000*

Următoarele activități indicative vor fi sprijinite prin aria de intervenție:

- Proiecte de restaurare privind habitatele și speciile;
- Investiții în infrastructură necesare pentru ariile desemnate (lucrări de drenare, sisteme de irigații, facilități privind deșeurile, linii de electricitate, etc.);
- Infrastructură necesară pentru reabilitarea siturilor și îmbunătățiri (împăduriri, managementul peisajului, etc.);
- Managementul riscului (prevenirea și controlul incendiilor, etc.) în zonele protejate;
- Asistență în întocmirea planurilor de management și a studiilor necesare în completarea proiectelor de management;
- Infrastructură necesară pentru accesul în ariile protejate, observatoare, centre pentru vizitatori, centre de informare, clădiri, autovehicule, echipament specializat;
- Pregătirea materialelor de informare și publicitate, conștientizarea publicului în legătură cu proiectele și cu Natura 2000;
- Pregătirea materialelor de informare și instruire a personalului implicat în managementul siturilor protejate;
- Achiziționarea de teren cu o valoare semnificativă din punct de vedere al biodiversității cu scopul ca acesta să devină proprietate publică a statului;
- Asistență pentru întărirea capacității instituționale, pregătirea studiilor științifice, inventariere, monitorizare, cartografiere.

Indicatori

Tip de indicator	Indicator	Valoare de baza	Tinta	Sursa
Output	Numar de arii protejate cu planuri de management în curs de implementare	3	35	
Rezultat	Suprafața ariilor protejate, inclusiv a siturilor Natura 2000, beneficiară a măsurilor de conservare a naturii		40% din totalul suprafeței ariilor protejate	

3.2.5. Axa prioritară 5 “Implementarea infrastructurii adecvate de prevenire a riscurilor naturale în zonele cele mai expuse la risc”

Obiective

- Contribuția la un management durabil al inundațiilor în zonele cele mai expuse la risc;
- Protejarea și reabilitarea litoralului Mării Negre.

Această axă prioritară va fi finanțată din Fondul de Coeziune.

Fundamentare

România a fost extrem de afectată de inundații distrugătoare în ultimul deceniu. În anul 2005 s-au înregistrat inundații la scară largă cu efecte catastrofale, ce au afectat peste 1,5 milioane persoane (76 oameni uciși) și au distrus o parte importantă a infrastructurii. Distrugerile cauzate de inundații au fost estimate la peste 1,5 miliarde Euro.

Recentele inundații din România au dezvăluit slăbiciuni atât în ceea ce privește tehnicile de protecție împotriva inundațiilor, cât și a capacității de răspuns după apariția inundațiilor. Astfel, România a realizat necesitatea de schimbare a abordării managementului inundațiilor, de la “acțiunea pasivă” la o “acțiune pro-activă”, în vederea reducerii potențialelor dezastre și a vulnerabilității la inundații.

În acest context, se observă că implementarea Directivei Cadru privind Apa 2000/60 urmărește crearea unui cadru pentru protecția apelor de suprafață și a celor subterane, precum și a celor costiere. De asemenea, inițiativa UE de a elabora și implementa un program de acțiune privind prevenirea riscului, protejarea împotriva inundațiilor și reducerea riscurilor și a efectelor inundațiilor este deosebit de importantă. În cadrul acestei scheme de lucru, se menționează ca este necesar ca fiecare Stat Membru să elaboreze planuri de management privind riscul inundațiilor și hărți de risc pentru fiecare bazin hidrografic și arie costieră în care sănătatea umană, mediul înconjurător și activitățile economice pot fi afectate de către inundații.

Un alt potențial risc pentru mediu îl reprezintă eroziunea care afectează zona costieră, extinzându-se de-a lungul a 240 km din partea nord-vestică a României. În ultimele decenii, litoralul Mării Negre a fost afectat de serioase probleme de eroziune. Pe baza cercetărilor efectuate de Institutul National de Cercetare Dezvoltare Marină “Grigore Antipa, partea nordică a zonei costiere românești, care constituie Rezervația Biosferei Delta Dunării, este cea mai afectată (aproximativ 2 400 ha de plaja au fost pierdute din suprafață, în ultimii 35 ani), iar partea sudică este și aceasta în pericol acolo unde activitatea economică este puternică, incluzând și activități turistice. Eroziunea costieră nu numai că amenință activitatea turistică în sezonul de vară prin pierderea zonei de plajă, dar pune în pericol și siguranța locuințelor și bunăstarea publică.

În acest sens, sunt necesare măsuri urgente în vederea implementării măsurilor preventive împotriva inundațiilor și eroziunii solului.

Strategie

Prevenirea riscului, un element-cheie din regulamentele propuse și din trăsăturile Liniilor Strategice Directoare, a devenit momentan mai necesară decât înainte din cauza creșterii în intensitate a dezastrelor naturale. Prin urmare, este nevoie de o abordare proactivă în vederea protejării locuințelor, bunurilor și resurselor naturale.

Sprejiniul pentru această axă prioritară se va concentra pe investițiile care să furnizeze un nivel adecvat al **protecției împotriva inundațiilor** prin sprijinirea îmbunătățirii stării economice, de mediu, ecologic și de conservare a celor mai vulnerabile regiuni. Zonele țintă pentru intervenție vor fi selectate în concordanță cu strategiile relevante la nivel regional și național.

Ca un prim pas, o strategie a riscului privind inundațiile pe termen lung va fi actualizată cu sprijin PHARE. Această strategie va ține cont de rezultatele cercetării sprijinite de Comisia Europeană încă din anul 1980 și de comunicarea Comisiei Europene privind managementul riscului la inundații din 2004. Astfel, Strategia va duce la revizuirea abordării tradiționale, costisitoare de răspuns privind inundațiile și la elaborarea unui program de control al inundațiilor bazat pe conceptul prevenirii producerii acestora.

Un prim grup de proiecte de investiții privind prevenirea inundațiilor în anumite zone expuse la risc va fi propus pentru co-finanțare europeană și va fi sprijinit prin PHARE, dar și prin resurse provenind de la stat. Acțiuni complementare în domeniul managementului de risc pentru inundații sunt prevăzute în cadrul Programului Operațional Regional care va sprijini acțiuni pentru eficientizarea intervențiilor după inundații, prin crearea unor unități speciale de intervenție și furnizarea de echipament pentru aceștia în fiecare județ. Fonduri suplimentare privind măsurile de prevenire a inundațiilor vor fi asigurate de la bugetul de stat.

În cadrul acestei axe prioritare, se va acorda sprijin pentru protejarea și reabilitarea litoralului sudic al Mării Negre, având ca scop stoparea *eroziunii costiere*, creșterea valorii de investiție a acestei zone, precum și la creșterii siguranței locuințelor.

Un master plan pentru protejarea zonei costiere va fi elaborat până la sfârșitul anului 2006, având ca limită de timp anul 2020. Proiecte similare sunt actualmente pregătite cu sprijin JICA.

Investiții complementare în cadrul Programului Național pentru protejarea Mării Negre vor fi sprijinite prin împrumuturi externe și vor acoperi litoralul nordic al acesteia.

Administrația Națională Apele Române va beneficia de investiții în cadrul acestei priorități.

Domenii de intervenție

➤ *Protecția împotriva inundațiilor*

Următoarele activități indicative vor fi sprijinite prin aria de intervenție:

- Lucrări de construcție pentru prevenirea inundațiilor și reducerea consecințelor distructive ale inundațiilor;
- Elaborarea unor hărți de pericol și risc al inundațiilor, **planuri și măsuri, inclusiv informare publică și instruire în domeniul reducerii riscurilor;**
- Asistență tehnică pentru pregătire de proiecte, management, supervizare și publicitate.

➤ *Reducerea eroziunii costiere*

Următoarele activități indicative vor fi sprijinite prin aria de intervenție:

- Reabilitarea zonei costiere a Mării Negre afectate de eroziune;
- Asistență tehnică pentru pregătire de proiecte, management, supervizare și publicitate.

Indicatori

Tip de indicator	Indicator	Valoare de bază	Țintă	Sursă
Output	Număr de proiecte pentru protecția împotriva inundațiilor			
Rezultat	Populație care beneficiază de măsuri de protecție împotriva			

	inundațiilor			
Output	Număr de proiecte pentru combaterea eroziunii costiere	0	2	
Rezultat	Kilometri de plajă apărată de eroziune	0	10	

3.2.6. Axa prioritară 6 „Asistență Tehnică”

Stabilirea celei de-a șasea priorități a POS Mediu a fost realizată în concordanță cu art. 44 al noului Regulament pentru Fondurile Structurale. *Cea de-a 6-a axă prioritară din cadrul POS Mediu este complementară Programului Operațional Asistență Tehnică, gestionat de Ministerul Finanțelor Publice.*

Obiectiv

- Consolidarea sistemului de management, monitorizare, control și evaluare a implementării POS Mediu

Această axă prioritară va fi finanțată din Fondul European pentru Dezvoltare Regională.

Fundamentare

Scopul acestei axe prioritare este de a asigura o implementare eficientă pentru POS Mediu și de a contribui la creșterea capacității de absorbție a fondurilor UE prin sprijinirea identificării proiectelor, întărirea capacității administrative a Autorității de Management și a Organismelor Intermediare, finanțarea activităților ce privesc monitorizarea, evaluarea și controlul proiectelor, dar și acțiuni de publicitate și informare pentru POS Mediu. Este prevăzut acordarea de sprijin pentru pregătirea intervențiilor ce vor fi finanțate în perioada următoare de programare.

Strategie

Sprijinul pentru *managementul și evaluarea POS Mediu* va asigura asistența tehnică și financiară pentru procesul de planificare, monitorizare, evaluare și control, cu scopul de a realiza o implementare eficientă a POS Mediu.

Sprijinul acordat pentru acțiunile de *informare și publicitate* în ceea ce privește programul va consolida promovarea operațiunilor și va fi aplicabil tuturor axelor prioritare ale POS Mediu. Informarea și publicitatea operațiunilor și programelor comunitare, atât pentru publicul general, cât și pentru beneficiarii potențiali (incluzând autoritățile regionale, locale și alte autorități publice, partenerii economici și sociali, organizațiile non-guvernamentale, operatorii și promotorii proiectelor, oricare alte părți interesate), astfel încât să se sublinieze rolul Comunității și transparența oportunităților de finanțare.

Beneficiarii acestei axe prioritare sunt Autoritatea de Management și Organismele Intermediare.

Domenii majore de intervenție

- *Sprijin pentru managementul și evaluarea POS*

➤ **Sprrijin pentru informare și publicitate.**

Activități indicative incluse în vederea sprijinirii ariilor de intervenție mai sus menționate:

a) **Sprrijin pentru managementul și evaluarea POS :**

- Sprijin pentru pregătirea întâlnirilor Comitetului de Monitorizare;
- Pregătirea documentelor/strategiilor necesare pentru identificarea și justificarea necesității proiectelor;
- Pregătirea, selectarea, evaluarea și monitorizarea Programului și operațiunilor individuale, incluzând sprijinul pentru Organismele Intermediare pentru astfel de activități; utilizarea serviciilor de consultanță, când este cazul;
- Pregătirea misiunilor de audit și a controalelor la față locului;
- Elaborarea de studii, analize și rapoarte axate pe monitorizarea impactului pentru implementarea programului, analiza de eficiență a structurilor de implementare, identificarea punctelor slabe ale programului în vederea formulării de recomandări pentru îmbunătățirea eficienței managementului programului;
- Activități de instruire privind managementul fondurilor structurale pentru AM, OI și beneficiari;
- Achiziționarea aplicațiilor specifice IT pentru POS Mediu;
- Remunerarea unor experți angajați temporar de AM în vederea implementării responsabilităților menționate anterior;
- Studii tematice în legătură cu implementarea POS Mediu; studii tematice necesare în vederea pregătirii strategiei de mediu pentru următoarea perioadă de programare.

b) **Sprrijin pentru acțiunile de informare și publicitate:**

- Elaborarea și implementarea Planului de Comunicare și Informare;
- Servicii de consultanță pentru elaborarea materialelor de informare, pregătirea rapoartelor de evaluare pentru POS Mediu;
- Activități de publicitate și informare – organizarea de seminarii, pregătirea materialelor de informare, dezvoltarea și actualizarea site-ului web al POS Mediu, diseminarea materialelor și broșurilor informative pentru public, dar și pentru potențialii beneficiari.

c) **Întărirea capacității administrative a instituțiilor responsabile pentru monitorizarea, punerea în aplicare și controlul aplicării legislației de mediu**

Indicatori

Tip de indicator	Indicator	Valore de bază	Țintă	Sursă
Output	Număr leaflet-uri/broșuri diseminate		200	AM POS Mediu
Output	Număr conferințe de presă și articole		20	AM POS Mediu
Output	Număr Comitete de Monitorizare organizate		2/an	AM POS Mediu
Output	Număr cereri de ofertă sprijinite de AT		5	AM POS Mediu
Output	Număr persoane instruite		400	AM POS Mediu
Output	Număr aplicații evaluate cu sprijin AT		50	AM POS Mediu

Output	Număr rapoarte de evaluare		2	AM POS Mediu
Output	Număr studii tematice/strategii		5	AM POS Mediu

3.3. Coerența cu politicile comunitare și naționale

3.3.1 Politici comunitare

POS Mediu a fost elaborat în strânsă corelare cu politicile comunitare reflectate în următoarele documente:

- Al-6-lea Program de Acțiune pentru Mediu
- Strategia Europeană de Dezvoltare Durabilă
- Liniile Directoare Strategice pentru Politica de Coeziune 2007 – 2013
- Regulamentele UE privind Fondurile Structurale și de Coeziune.

POS Mediu este corelat cu obiectivele Agendei Lisabona, referitoare la creșterea economică și crearea de noi locuri de muncă. Asigurarea infrastructurii de apă și apă uzată în regiuni reprezintă o condiție prealabilă pentru dezvoltarea mediului de afaceri și pentru crearea de noi locuri de muncă. În plus, așa cum a fost menționat în cel de-al treilea raport al României asupra Agendei Lisabona, prioritățile Agendei Lisabona ar trebui interpretate în mod diferit pentru Statele Membre și pentru țările în curs de aderare, din moment ce performanțele naționale și circumstanțele variază semnificativ. **Pentru crearea de noi locuri de muncă și sprijin pentru cercetare și dezvoltare, precum și pentru bunăstarea populației, România trebuie să acționeze, în primul rând, în vederea restructurării economice, reducerii inflației și îmbunătățirii cadrului de bază pentru mediul de afaceri. Astfel, pentru România, infrastructura reprezintă un element-cheie pentru întărirea dezvoltării economice.**

POS Mediu va contribui la prioritățile de la Lisabona prin accentuarea următoarelor aspecte:

- *Investiții în zonele urbane și rurale cu potențial crescut de dezvoltare.* Se previzionează o viitoare dezvoltare a afacerilor ca urmare a realizării infrastructurii de apă, de servicii de salubritate și de termoficare, precum și prin conservarea valorii patrimoniului natural în regiunile cu potențial de a se alinia rapid cu restul UE, dar unde fondurile naționale nu sunt suficiente pentru oferirea unor astfel de oportunități;
- *Sprijinirea implementării unor strategii coerente pe termen mediu și lung în domeniul mediului,* prin utilizarea oportunității de a aplica un program stabil de investiții pe 7 ani, ca bază pentru dezvoltarea durabilă, pe termen lung;
- *Dezvoltarea sinergiilor și complementarităților cu alte programe operaționale din cadrul CSC și al altor politici naționale.* Conformarea cu aquis-ul comunitar și cu obiectivele generale ale dezvoltării durabile promovate prin intermediul altor PO este puternic susținută;
- *Mobilizarea resurselor suplimentare.* Activitățile susținute de POS Mediu acționează ca o pârgie între resursele naționale suplimentare, atât publice, cât și private, în vederea utilizării lor în strategii de dezvoltare naționale și regionale coerente;
- *Îmbunătățirea sistemelor de guvernare și a sistemelor inovatoare de management.* Prioritățile POS Mediu sunt astfel proiectate încât să favorizeze îmbunătățiri în următoarele domenii: protecția mediului, elaborarea și implementarea politicii publice, oferirea de posibilități de PPP, creșterea transparenței în ceea ce privește deciziile de formulare a politicilor; dezvoltarea cooperării regionale, cooperarea în evaluarea efectului asupra mediului al operațiunilor POS Mediu cu impact transfrontalier, utilizarea celor mai bune practici și a indicatorilor de performanță de referință pe toată suprafața regiunilor;
- *Promovarea unei abordări integritate la nivel regional.* POS Mediu ajută la realizarea acțiunilor de dezvoltare durabilă prin asigurarea faptului că factorii economici, sociali și de mediu sunt integrați în strategiile regionale și în planurile privind dezvoltarea infrastructurii de apă și de mediu în zonele urbane și rurale.

POS Mediu va contribui în mod semnificativ la atingerea de către România a obiectivelor globale stabilite în vederea noii politici de coeziune a UE, cum ar fi accelerarea convergenței Statelor Membre și a regiunilor cel mai puțin dezvoltate prin îmbunătățirea condițiilor privind dezvoltarea și angajarea prin protejarea și îmbunătățirea calității mediului, precum și a capacității administrative. În acest scop, se au în vedere sinergii între POS Mediu și alte PO din cadrul CNSR, care să contribuie la creșterea și îmbunătățirea calității capitalului uman, la dezvoltarea unei societăți inovatoare și instruite, și a adaptării la schimbările economice și sociale.

În conformitate cu politica de coeziune a UE, POS Mediu contribuie la întărirea integrării economice prin dezvoltarea infrastructurii de apă și mediu și prin creșterea accesului la serviciile de interes general, prin îmbunătățirea guvernării pentru o mai bună calitate în elaborarea politicii publice, prin sporirea priceperii cetățenilor români într-un sector aflat în ascensiune, și anume protecția mediului.

Dezvoltarea durabilă

POS Mediu este strâns corelat cu **Strategia Europeană de Dezvoltare Durabilă (Goteborg 2001)** și cel de-Al 6-lea Program de Acțiune pentru Mediu (2001 – 2010).

Ariile prioritare ce definesc direcțiile de acțiune pentru politica de mediu la nivel european în cel de-al 6-lea Program de Acțiune pentru Mediu (protecția naturii și biodiversitatea, sănătatea în raport cu mediul, conservarea resurselor naturale și gestionarea deșeurilor) se regăsesc în axele prioritare ale POS Mediu care vizează dezvoltarea sistemelor regionale de management pentru utilitățile de apă și deșeuri, realizarea de investiții durabile în domeniul mediului și dezvoltarea sistemelor de management privind protecția naturii și prevenirea inundațiilor.

Mai mult decât atât, în POS Mediu sunt reflectate prioritățile din Strategia Europeană de Dezvoltare Durabilă referitoare la gestionarea responsabilă a resurselor naturale și sănătatea umană, prioritate ce va fi realizată prin atingerea standardelor adecvate de alimentare cu apă și creșterea accesului populației la serviciile de apă și canalizare, precum și prin utilizarea unor sisteme de management integrat al deșeurilor.

Toate proiectele de mediu finanțate prin POS Mediu vor contribui la protejarea și îmbunătățirea calității mediului, prin respectarea principiului poluatorul plătește, principiul prevenirii și principiul precauției. Acestea vor fi supuse prevederilor naționale, armonizate cu cele comunitare, privind evaluarea impactului asupra mediului.

Egalitatea de șanse

Sectorul protecției mediului se conformează atât cu legislația națională, cât și cu acquis-ul comunitar în ceea ce privește egalitatea de șanse, prin asigurarea că toți cetățenii au dreptul la muncă, precum și cu afirmarea femeilor în condiții sociale egale cu bărbații, beneficierea la un volum egal de muncă de salarii egale, precum și de măsuri de protecție speciale.

Prin intermediul proiectelor de protecție a mediului sunt create noi locuri de muncă, atât pentru femei, cât și pentru bărbați.

Integrarea politicilor de egalitate între sexe în cadrul politicilor sectoriale, precum și dezvoltarea unei culturi a „egalității între sexe” vor fi promovate prin realizarea unor acțiuni comune ale factorilor implicați în sectoarele publice și private, incluzând societatea civilă, acțiuni care vor asigura cadrul pentru implementarea politicii privind egalitatea de șanse ca o cerință orizontală.

AM POS Mediu va promova și aplica principiul egalității între sexe în conformitate cu Legea nr. 202/2002 privind egalitatea între bărbați și femei. În acest sens, toate concursurile de angajare de personal la nivelul AM și OI se face prin acordarea de șanse egale bărbaților și femeilor, iar concursurile din viitor se vor supune aceluiași reguli.

Principiul egalității va fi aplicat și pentru minoritățile etnice. Beneficiarii/contractorii sunt obligați să se conformeze cu prevederile legale privind egalitate și minoritățile etnice, să asigure șanse egale în cadrul concursurilor de angajare, fără nici un fel de discriminare.

Achiziții publice

Mecanismul de Achiziții Publice la nivel național este în curs de elaborare. Sistemul de achiziții publice pentru POS Mediu va fi adaptat în funcție de decizia națională a instituțiilor responsabile din acest domeniu.

Achizițiile publice pentru toate operațiunile finanțate prin POS Mediu se vor efectua conform Legii nr. 337/2006 privind aprobarea OUG nr. 34/2006 referitoare la achizițiile publice și la legislația secundară din acest domeniu.

Responsabilitatea principală a Autorității Naționale de Reglementare și Monitorizare a Achizițiilor Publice (ANRMAP) este crearea, promovarea și implementarea politicii din sectorul de achiziții publice. ANRMAP este organizată ca instituție publică cu personalitate juridică, subordonată Guvernului și aflată în directă coordonare a Primului Ministru.

Prin urmare, ANRMAP are următoarele responsabilități:

- elaborarea strategiei de achiziții publice;
- asigurarea coerenței și armonizării acestei strategii cu cadrul legal comunitar din domeniul achizițiilor publice prin reglementarea procedurilor de adjudecare a contractelor de achiziții publice;
- asigurarea unei aplicări coerente a legislației din domeniul achizițiilor publice prin dezvoltarea capacității de implementare la nivelul autorității contractante;
- îndeplinirea obligațiilor corelate rezultate din aplicarea prevederilor Directivelor UE din domeniul achizițiilor publice;
- monitorizarea, analizarea, evaluarea și supervizarea metodelor utilizate pentru adjudecarea contractelor de achiziții publice;
- asigurarea unei comunicări permanente cu structurile din cadrul Comisiei Europene, cu instituțiile similare din statele membre ale Uniunii Europene și cu organismele de interes public național, precum și reprezentarea României în cadrul Comitetelor Consultative, a grupurilor de lucru și a rețelelor de comunicare create de Comisia Europeană;
- consilierea metodologică a autorităților contractante în procesul de adjudecare a contractelor de achiziții publice, având rolul de a sprijini aplicarea corectă a legislației în domeniu;
- inițierea/promovarea proiectelor sau a acțiunilor de instruire a personalului implicat în activitățile specifice legate de achizițiile publice, având rolul de a sprijini dezvoltarea capacității de implementare a legislației la nivelul autorităților contractante.

Controlul ex/ante

Mecanismul propus pentru realizarea controlului ex-ante a fost stabilit la nivelul Ministerului Finanțelor Publice prin următorul cadru legislativ:

- OUG nr. 30/2006 privind atribuția de control a aspectelor procedurale referitoare la achizițiile publice;
- OUG nr. 942/2006 pentru aprobarea normelor metodologice ale OUG nr. 30/2006 privind atribuția de control a aspectelor procedurale referitoare la achizițiile publice.

Acest mecanism oferă un sistem de observare independent, care va asigura analizarea și recenzia calității documentelor de licitație și contractare pentru toate contractele de achiziție publică pe bază de eşantion sau în mod selectiv (servicii, echipamente și lucrări). Unitatea Centrală pentru Verificarea Achizițiilor Publice (UCVAP) din cadrul MFP și organismele subordonate reprezintă autoritatea responsabilă cu controlul aspectelor procedurale din cadrul procesului de achiziție publică desfășurat la nivelul Beneficiarului în calitatea sa de Autoritate Contractantă.

De îndată ce legislația secundară intră în vigoare și în conformitate cu art. 4 paragraful 3 din OUG nr. 30/2006, Autoritatea de Management va încheia protocoale cu Unitatea de Control Ex-ante (UCVAP din cadrul MFP) și cu ANRMAP privind verificarea procesului de achiziție publică. Aceste protocoale vor stabili prevederi specifice privind cooperarea dintre Autoritatea de Management pentru POS Mediu și UCVAP, pe de o parte, și Autoritatea de Management pentru POS Mediu și ANRMAP, pe de altă parte, în vederea unui control eficient și eficace al procedurii de licitare și contractare desfășurate la nivelul beneficiarilor proiectelor finanțate din fonduri structurale sau de coeziune.

Concurența și ajutorul de stat

POS Mediu a fost elaborat ținându-se cont de Ghidul Comisiei privind regulile comunitare din domeniul ajutorului de stat. Prevederile Articolelor 87 și 88 din Tratat privind regulile concurenței sunt în deplină concordanță cu acesta.

Aționând în conformitate cu competențele stabilite în cadrul legislației naționale, Consiliul Concurenței, autoritate națională pentru ajutorul de stat¹⁴, a acordat sprijin Autorității de Management a PO și Organismelor Intermediare cu privire la regulile aplicabile în domeniul ajutorului de stat și asigură o permanentă consiliere operațională. În același timp, a fost creat un Grup Operativ la nivelul Consiliului Concurenței în vederea realizării acestor activități în mod curent.

Consiliul Concurenței, acționând în calitate de Punct de Contact pentru Comisia Europeană, va asigura urmărirea strictă a cerințelor de notificare și a aplicării “principiului de blocaj”. Pentru acele operațiuni care fac obiectul Regulamentelor de Excepție în Bloc, Consiliul Concurenței va furniza Comisiei Europene toate informațiile referitoare la regulamentele relevante în domeniu. În cazul operațiunilor sprijinite prin intermediul măsurilor de ajutor de stat care, în concordanță cu Tratatul de aderare a României, pot fi considerate ca ajutoare existente, Consiliul Concurenței va utiliza Mecanismul Interim, din momentul în care acesta este declanșat.

Programul Operațional conține un tabel în care este prezentată o listă orientativă a schemelor de ajutor propuse (a se vedea Anexa 1), în cadrul Articolului 87 din Tratat. Aceste scheme vor fi transmise Comisiei în timpul perioadei de programare, ori de câte ori regulile CE impun o aprobare *ex-ante* din partea Comisiei. Vor fi respectate obligații specifice în ceea ce privește notificarea individuală a ajutorului acordat în cadrul schemelor de ajutor care se aplică anumitor sectoare și pentru anumite proiecte majore de investiții.

Autoritatea de Management va fi responsabilă pentru asigurarea conformității cu regulile privind Ajutorul de Stat. Responsabilitatea pentru implementare va reveni Autorității de Management. În cazul

¹⁴ *Legea Concurenței nr. 21/1996, republicată, și Legea nr. 143/1999 privind ajutorul de stat, republicată.*

în care responsabilitatea pentru implementarea regulilor ajutorului de stat este delegată Organismelor Intermediare, Autoritatea de Management va asigura conformitatea cu ajutorul de stat prin instituirea unor sisteme de evaluare care să includă analiza potențialelor probleme de acordare a ajutorului de stat și a concordanței cu notificarea relevantă sau exceptarea în bloc. Întrebările puse de aplicanți și consilierea acordată vor asigura înțelegerea de către aplicanți a limitelor de acordare a asistenței și vor facilita furnizarea informațiilor suficiente pentru a pune în evidență orice altă potențială problemă. Procedurile vor asigura verificarea conformității pe parcursul controalelor efectuate la cerere și al verificărilor la fața locului din cadrul fazelor de certificare și verificare. În cazul delegării, verificările activităților Organismelor Intermediare, vor asigura concordanța și consistența.

Rapoartele Anuale de Implementare vor detalia măsurile întreprinse în vederea asigurării concordanței tuturor operațiunilor cu regulile de acordare a Ajutorului de Stat, prin respectarea prevederilor de exceptare în bloc, a regulii “de minimis” și ajutor pentru Întreprinderile Mici și Mijlocii, ajutorului regional, ajutorului de stat sub forma capitalului de risc și a ajutorului de mediu. În plus, informațiile cerute de Comisie și de către Organizația Mondială de Comerț cu privire la schemele de notificare vor fi furnizate anual, precum este solicitat.

3.3.2. Politicile naționale

POS Mediu reprezintă cel mai important instrument de punere în practică a strategiilor naționale sectoriale de mediu. Prioritățile și măsurile POS Mediu sunt în conformitate cu obiectivele pe termen lung ale politicii României în sectorul de mediu prezentate și în Prioritatea 3 - Protejarea și îmbunătățirea calității mediului din cadrul Planului Național de Dezvoltare (2007 – 2013) în contextul integrării României în UE și alinierea la standardele europene de mediu. În același timp, POS Mediu este complementar celorlalte priorități de dezvoltare ale României care duc la dezvoltarea durabilă a țării.

De asemenea, POS Mediu se bazează pe obiectivele și prioritățile strategice stabilite în documentele/strategiile naționale :

- Documentul Complementar de Poziție pentru negocierea Capitolului 22 – Mediu – și Planurile de Implementare legate de acesta
- Strategia de Dezvoltare Durabilă a României până în anul 2025
- Strategia Națională pentru Gestionarea Deseurilor
- Planul Național de Gestionare a Deseurilor și planurile Regionale de Gestionare a Deseurilor
- Strategia Națională pentru protecția împotriva inundațiilor
- Strategia Națională pentru protecția atmosferei

3.4. Complementaritatea cu alte Programe Operaționale și cu operațiunile finanțate din FEADR și FEP

Axele prioritare ale POS Mediu vin în completarea măsurilor de mediu incluse în POS Competitivitate Economică, POR, POS Resurse Umane și Programul Național de Dezvoltare Rurală.

Axa prioritară 3 din POS Mediu „Îmbunătățirea sistemelor de încălzire centrală în zonele prioritare selectate” este conformă cu unul dintre obiectivele POS Competitivitate – îmbunătățirea eficienței energetice și încurajarea utilizării resurselor regenerabile. În timp ce POS Competitivitate asigură investiții pentru re tehnologizarea IMA de interes național în vederea îmbunătățirii eficienței energetice, POS Mediu este axat pe investiții privind reabilitarea IMA la nivel municipal, în vederea reducerii impactului negativ asupra mediului în cele mai poluate localități.

În cadrul axei prioritare 4 a POS Mediu vor fi finanțate elaborarea și implementarea planurilor de management pentru ariile protejate, dar nici una din acțiunile privind pescuitul nu este eligibilă. Acestea din urmă sunt incluse în Planul Național Strategic pentru Pescuit și Agricultură, finanțat din Fondul European pentru Pescuit. Activitățile din domeniul pescuitului și a crescătoriilor de pești se vor axa pe conservarea, managementul și exploatarea stocului viu, dezvoltarea crescătoriilor de pești, procesarea și comerțul cu pește și produse din pește.

Prin intermediul axei prioritare 1 a POS Mediu, *“Extinderea și modernizarea sistemelor de apă și apă uzată”*, vor fi finanțate proiecte de investiții în principal pentru infrastructură de apă din aglomerările urbane. În cazul proiectelor regionale pot fi finanțate investiții din aglomerările mai mici, inclusiv zonele rurale, atunci când aceste investiții sunt bine justificate din punct de vedere al mediului, tehnic și economic. În același timp, Programul Național pentru Dezvoltare Rurală (PNDR) va finanța proiecte pentru infrastructura de apă (rețele de distribuție a apei potabile, facilități de tratare, canalizare) pentru a susține dezvoltarea economiei rurale, îmbunătățirea condițiilor de viață pentru populația de la sate. Această măsură va fi implementată prin FEADR.

Pentru a asigura complementaritatea dintre cele două programe din sectorul investițiilor de apă, cele două Autorități de Management au ajuns la o înțelegere privind stabilirea coordonării proiectelor. Operațiunile care vor fi finanțate din PNDR trebuie să fi fost în prealabil incluse în lista de investiții prioritare a dezvoltării de Master Planuri la nivel de județ/regional. Aceste documente reprezintă un instrument util în selectarea proiectelor din cadrul PNDR. Astfel, POS Mediu va susține acele operațiuni incluse în proiectele regionale, de mare întindere, care include, în principal, aglomerări urbane și câteva zone rurale, în timp ce PNDR va susține investițiile prioritare (conform Master Planurilor regionale relevante) care nu sunt incluse în cadrul proiectelor mari sprijinite de POS Mediu.

Domeniile de intervenție din POS Mediu referitoare la infrastructura de apă și deșeurii vor asigura sprijinul pentru atingerea obiectivelor POR – dezvoltarea echilibrată a regiunilor și crearea unor condiții atractive pentru mediul de afaceri în regiuni, obiective ce vor conduce la creșterea economică și la crearea de noi locuri de muncă – strâns legat de obiectivele Liniilor Directoare Strategice și ale Strategiilor de la Lisabona.

În sfârșit, operațiuni indicative privind educația în domeniul mediului înconjurător sunt prevăzute a fi finanțate în cadrul Programului Operațional pentru Dezvoltarea Resurselor Umane.

4. PLANUL FINANCIAR

Considerații generale

Planul financiar al POS Mediu a fost elaborat în strânsă corelare cu planul financiar al Cadrului Național Strategic de Referință al României pentru perioada 2007 – 2013. În conformitate cu noile Regulamente privind Instrumentele Structurale, pentru finanțarea POS Mediu se va utiliza atât Fondul de Coeziune, cât și Fondul European de Dezvoltare Regională.

Luând în considerare axele prioritare ale Programului Operațional Sectorial de Mediu, alocarea financiară urmărește două abordări:

- abordarea de sus în jos rezultată din îndeplinirea la termenele stabilite a angajamentelor asumate pe parcursul procesului de negociere;
- abordarea de jos în sus rezultată din propunerile de proiecte fezabile primite de Autoritatea de Management pentru Infrastructura de Mediu de la nivel regional și local, cât și a proiectelor care au fost pregătite pentru a fi finanțate din fonduri ISPA.

În stabilirea importanței atribuite fiecărei priorități în parte, s-au remarcat următoarele aspecte:

- România este considerabil în urmă în ceea ce privește serviciile elementare de apă și salubritate oferite. Pentru a dubla volumul de apă uzată colectată până în anul 2015 în comparație cu acela din 2004, pentru a crește procentul de racordare la sistemele centralizate de apă și canalizare de la 52% la 70% și pentru a pune la dispoziție sisteme adecvate de management al deșeurilor în 30 de județe, sunt necesare resurse semnificative care să acopere aceste investiții deosebit de costisitoare.
- Obligațiile privind mediul înconjurător prezentate în Tratatul de Aderare care reflectă obiectivele ambițioase mai sus menționate sunt, așadar, deosebit de mari; cu precădere, implementarea aquis-ului UE privind sectoarele de apă și deșeurii în timpul perioadelor de tranziție negociate reprezintă cea mai costisitoare obligație, iar acest lucru se reflectă în resursele financiare alocate pentru POS Mediu.
- POS Mediu va fi implementat pe parcursul unei perioade limitate de timp, 2007–2013, și prin utilizarea unor resurse financiare limitate, astfel încât nu pot fi soluționate toate problemele cu care se confruntă sectorul de mediu în România; ca urmare, a fost necesară o ierarhizare a necesităților investiționale.
- Prevederile noului acquis sunt luate în considerare, cu menționarea următoarelor aspecte:
 - în perioada de programare 2007 – 2013, programele FSC stabilesc doar obiective globale pe termen lung și sunt axate pe un număr limitat de priorități (denumite axe prioritare), considerate ca având un impact semnificativ (Prioritatea 1 și 2);
 - o axă prioritară trebuie finanțată dintr-un singur fond – în cazul POS Mediu, fie Fondul de Coeziune, fie Fondul European de Dezvoltare Regională.
- Resursele de la bugetul de stat necesare co-finanțării, împrumuturile de la instituțiile financiare internaționale, precum și sursele financiare private vor fi aprobate de către Ministerul Finanțelor Publice.
- Strategia are în vedere implementarea aquis-ului comunitar de mediu prin optimizarea costurilor de investiții și de operare a obiectivelor nou create.

O evaluare detaliată a costurilor asociate fiecărei arii principale de intervenție și a fiecărei priorități a fost realizată pe baza modelelor de intervenție utilizate în perioada de pre-aderare, dar și a propunerilor concrete de proiecte primite de la nivel local și regional, în cooperare cu ARPM (OI) și ținând cont de rezultatele unei AT PHARE având ca obiectiv evaluarea costurilor de mediu.

Evaluarea a ținut cont de asemenea de o abordare regională a investițiilor strategice având ca scop optimizarea costurilor, prin utilizarea economiilor la scală. Intervențiile la nivel regional au avut ca scop diminuarea costurilor pentru aplicanți, maximizarea eficienței prin reducerea duplicării în evaluare și minimizarea costurilor de tranzacționare, astfel încât să se asigure eficiența cheltuielilor administrative.

Totodată, s-a ținut cont de complementaritatea între Programele Operaționale Sectoriale și s-a evitat finanțarea de proiecte de același tip în cadrul mai multor Programe Operaționale.

În plus, defalcarea anuală a avut în vedere atât experiența acumulată în domeniul managementului proiectelor în cadrul instrumentelor de pre-aderare, cât și problemele legate de capacitatea de absorbție a fondurilor, rezultând într-o abordare precaută a distribuției fondurilor în primii ani după aderare și o tendință de creștere înregistrând un maxim în 2013.

Strategia de co-finanțare

Există o programare bugetară multi-anuală, fiind prevăzută de asemenea o flexibilitate bugetară (Art. 30 din legea 379/2005) în legea pentru bugetul de stat 2006. Astfel se va asigura flexibilitatea necesară absorbției și implementării fondurilor structurale prin autorizarea Ministerului Finanțelor Publice pentru realizarea amendamentelor între ministerele de resort.

În ceea ce privește repartizarea obstacolelor financiare intervenite între bugetul de stat și beneficiarii finali, în principal municipalitățile, mecanismele de co-finanțare încă necesită clarificări urgente. Acestea vor asigura beneficiarilor finali flexibilitatea necesară pregătirii eficiente a portofoliului de proiecte.

La nivelul multora dintre municipalități există o disproporție între necesități și capacitatea de finanțare. În consecință, autoritatea națională intenționează să limiteze partea de co-finanțare a consiliilor locale la o valoare minimă care să asigure totuși premisele unei implementări adecvate.

Toate aceste considerații au condus la o alocare financiară anuală echilibrată a fondurilor, așa cum este prezentat în Tabelul 11.

Tabel 11 Planul financiar al POS Mediu care prezintă angajamentul anual al fiecărui fond în cadrul Programului Operațional

Referința Programului Operațional

Anul pentru fiecare sursă din Program, în Euro:

	Finanțare din Fonduri Structurale (FEDR) (1)	Fondul de Coeziune (2)	Total (3) = (1)+(2)
2007	90.202.680	221.792.472	311,995,152
2008	117.985.105	319.17.487	437,302,593
2009	139.114.181	429.487.432	568.601.614
2010	158.788.901	514.656.226	673.445.127
2011	196.25.249	554.815.177	751.240.427
2012	242.533.492	596.374.625	838.908.117

2013	291,602,587	639.374.524	930.977.111
Grant Total 2007-2013	1,236,652,196	3.275.817.944	4.512.470.139

Notă: Toate contribuțiile din fonduri sunt pe regiuni, fără sprijin tranzitoriu

Contribuție UE în cadrul POS Mediu reprezintă 23,5 % din totalul fondurilor alocate României în cadrul obiectivului “Convergență” și prin Fondul de Coeziune pentru perioada 2007 – 2013. Așa cum rezultă și din Tabelul 11, FEDR va contribui la realizarea obiectivelor de mediu cu o valoare de 1,236 miliarde Euro, iar Fondul de Coeziune cu 3,275 miliarde Euro. La acestea se adaugă o contribuție națională de aproximativ 1,076 miliarde Euro.

Planul financiar

Contribuția Instrumentelor Structurale s-a calculat în baza următoarelor considerente:

- pentru proiectele finanțate prin FEDR, rata maximă standard de finanțare UE este de 80%;
- pentru proiectele finanțate prin FC, rata maximă standard de finanțare UE este de 85%.

Alocarea financiară detaliată pe Axe Prioritare este prezentată în Tabelul 12. Angajamentele României pentru Capitulul 22 - Mediu din sectoarele de apă și deșeurii au o importanță deosebită, care este reflectată în cadrul alocării financiare. De asemenea, a fost considerată necesitatea de a sprijini realizarea de investiții durabile în aceste sectoare în viitorul apropiat. Principiul concentrării resurselor în vederea soluționării necesităților majore din domeniul protecției mediului au fost de asemenea luate în considerare. Pe de altă parte, investiții enorme necesare pentru realizarea infrastructurii primare din sectoarele de apă și deșeurii reprezintă baza dezvoltării economice a țării.

Tabelul 12 – Planul financiar al POS Mediu pentru întreaga perioadă de programare, totalul alocăției financiare a fiecărui fond în cadrul Programului Operațional, contribuția națională și valoarea rambursării pe axă prioritară

Referința Programului Operațional

Axele prioritare în funcție de sursa de finanțare (în Euro)

	Finanțarea comunitară (a)	Contribuția națională (b) (= (c) + (d))	Defalcarea indicativă a contribuției naționale		Total finanțare (e) = (a)+(b)	Valoarea co-finanțării* (f) = (a)/(e)	Informații suplimentare	
			Finanțare națională publică (c)	Finanțare națională privată (d)			Contribuții BEI	Alte finanțări
Axa prioritară 1 FC	2.776.532.161	489.976.264	489.976.264	-	3.266.508.424	85%	-	-
Axa prioritară 2 FEDR	882.860.386	220.715.096	220.715.096	-	1.103.575.482	80%	-	-
Axa prioritară 3 FC	229.268.644	229.268.644	229.268.644	-	458.537.288	50%	-	-
Axa prioritară 4 FEDR	171.988.693	42.997.173	42.997.173	-	214.985.866	80%	-	-
Axa prioritară 5 FC	270.017.139	47.650.083	47.650.083	-	317.667.222	85%	-	-

Axa prioritară 6 FEDR	181.803.117	45.450.779	45.450.779	-	227.253.897	80%	-	-
Total	4.512.470.139	1.076.058.040	1.076.058.040	-	5.588.528.179	-	-	-

* *Valorile co-finanțării au fost calculate pe baza costurilor totale.*

5. IMPLEMENTAREA

Prevederi generale

Mecanismul de implementare a POS Mediu, unul dintre cele 7 Programe Operationale, destinat sa contribuie la realizarea obiectivelor stabilite in Cadrul National Strategic de Referinta, este in curs de realizare. Scopul este de a avea o structura institutionala pe deplin operationala, roluri si responsabilitati clare pana la sfarsitul anului 2006.

În stabilirea unui mecanism adecvat pentru implementarea POS Mediu în perioada perspectivei financiare 2007-2013, câteva principii și ipoteze au fost luate în considerație, după cum urmează:

- Guvernul Romaniei a optat pentru un *process de descentralizare* în tranziția de la fondurile de pre-aderare la cele de post-aderare. Se prevede ca un mecanism mai flexibil, cu roluri și responsabilități clare ale factorilor cheie implicați, *cu mentinerea unei expertize corespunzatoare la fiecare nivel de competență va conduce la o utilizare mai eficienta a fondurilor europene.*
- In acelasi timp, este necesar ca întărirea capacității instituționale să aibă la baza experiența programelor de pre-aderare, inclusiv expertiza locală și a grupurilor partenoriale. Este în mod special relevant faptul că majoritatea potențialilor beneficiari ai fondurilor structurale și de coeziune, din cadrul acestui POS sunt autorități publice locale, în mod curent recipienți ai fondurilor ISPA, PHARE sau ai altor proiecte internaționale. Utilizarea expertizei existente va fi reflectată, de asemenea, în prioritizarea proiectelor, cu un accent puternic pe cele mai bune practici dobândite în dezvoltarea și managementul proiectelor.
- În concordanță cu Cadrul Național Strategic de Referință și cu celelalte Programe Operaționale, POS Mediu urmărește îndeplinirea atât a priorităților Liniilor Strategice Directoare, cât și a celor naționale în ceea ce privește dezvoltarea regională. În acest scop, și luând în considerare propunerea guvernamentală pentru o abordare descentralizată, structurile locale și regionale vor avea un rol considerabil mărit în planificarea și managementul asistenței europene disponibile în cadrul POS Mediu. Acest lucru poate permite *o abordare mai strategică a selecției proiectelor, reducerea costurilor pentru aplicanți, precum și obținerea unor avantaje de eficiență prin reducerea duplicării evaluării și a altor procese.*
- Este foarte important ca mecanismul de implementare POS Mediu să asigure *investiții strategice în vederea maximizării impactului fondurilor.* Acest mecanism va trebui să respecte rolurile și funcțiile stabilite în Regulamentele Fondurilor Structurale, să asigure parteneriate puternice și eficiente la nivel național și regional, să furnizeze o contabilitate transparentă, să minimizeze costurile de tranzacție și să asigure valoarea financiară în termeni de cheltuieli administrative.
- Aranjamentele instituționale pentru POS Mediu vor trebui să asigure un rol puternic de coordonare a fondurilor naționale cu fondurile *structurale și de coeziune disponibile pentru protecția mediului,* într-o manieră complementară, să contribuie la realizarea standardelor de mediu în concordanță cu acquis-ul european și cu obiectivele relevante din CNSRF. Îndeplinirea acestei coerențe trebuie să fie eficientă la nivel strategic și operațional, fără să devină prea birocratic sau împovărătoare.
- Întreaga strategie și mecanismul pentru implementarea POS Mediu are ca scop maximizarea eficienței costurilor și să evite suprapunerea cu sursele naționale de finanțare.

Factorii relevanti implicați in implementarea POS Mediu sunt prezentați in anexa 2 precum si in următoarea secțiune.

5.1 Management

Cadru general pentru implementarea POS Mediu

Programul va fi gestionat la diverse niveluri:

Autoritate de Management (AM) – Ministerul Mediului și Gospodăririi Apelor prin Direcția Generală pentru Managementul Instrumentelor Structurale cu rol de coordonare globală și management al implementării POS Mediu. MMGA va acționa ca planificator global al politicii de mediu, manager financiar și lider de proces. AM are un rol specific în asigurarea unei priviri de ansamblu strategice asupra POS Mediu.

Organisme Intermediare (OI) – stabilite la nivelul Agențiilor Regionale de Protecția Mediului în fiecare din cele 8 regiuni ale României, vor avea un rol important în implementarea POS la nivel regional, acționând ca interfață între AM și beneficiari. Fiecare ARPM va primi sarcini privind programarea, monitorizarea, management financiar și control. În prezent, acestea sunt implicate în monitorizarea proiectelor ISPA în regiunea lor, precum și în derularea schemelor de granturi în cadrul programului PHARE. Delegarea activităților dela AM din cadrul MMGA la OI din cadrul ARPM-urilor se va face în baza unui acord scris.

Beneficiarii (B) vor juca un rol major în managementul și implementarea măsurilor aprobate în cadrul POS Mediu. Ei vor avea, de asemenea, responsabilități în ceea ce privește organizarea licitațiilor și contractarea serviciilor și a lucrărilor. Delegarea responsabilităților se va realiza după o evaluare prealabilă a capacității lor de gestiune a proiectelor. Majoritatea beneficiarilor POS Mediu sunt autorități publice locale care beneficiază în prezent de asistență ISPA și PHARE. Este avut în vedere sprijinul pentru partenerii cu mai puțină experiență prin utilizarea bugetului de asistență tehnică. OI vor acorda sprijin beneficiarilor în timpul pregătirii și implementării măsurilor din cadrul POS Mediu.

Mecanismul de finanțare și implementare a fiecărei măsuri din cadrul POS Mediu va fi reglementat de un acord scris (Decizie de Finanțare) între *MMGA în calitate de AM și beneficiari*.

Comitetul de Monitorizare va fi stabilit pentru POS Mediu în scopul monitorizării programului.. Acest comitet va asigura un forum pentru legăturile cu partenerii sociali și Comisia Europeană.

Autoritatea de Certificare și Plată pentru toate Programele Operaționale, inclusiv pentru POS Mediu, este stabilită în cadrul MFP și o Unitate de Plată în cadrul MMGA – AM pentru plățile pentru axa prioritară 6 – Asistență tehnică.

Controlul financiar va fi asigurat pe mai multe niveluri pentru POS Mediu – de către Ministerul Finanțelor Publice, AM din cadrul MMGA, ARPM-uri în calitate de OI și beneficiari. A fost elaborat primul draft de proceduri detaliate care să asigure un mecanism adecvat al controlului financiar.

O Autoritate de Audit, care funcționează pe lângă Curtea de Conturi, pe de o parte, precum și unitatea de audit intern din cadrul MMGA, pe de altă parte, vor asigura sistemul de audit pentru POS Mediu.

Procesul de achiziție publică va fi monitorizat pe bază de eșantion de un organism extern înființat la nivelul Ministerului Finanțelor Publice și anume Unitatea pentru Coordonarea și Verificarea Achizițiilor Publice (UCVAP). Pentru îndeplinirea corespunzătoare a sarcinilor sale, UCVAP va semna protocoale cu Autoritatea de Management și cu Autoritatea Națională pentru Reglementarea și Monitorizarea Achizițiilor Publice (ANRMAP). ANRMAP are ca principală sarcină să creeze, să promoveze și să implementeze politica în domeniul achiziției publice

Descrierea detaliată a rolului și responsabilităților principalelor autorități implicate în managementul și controlul POS Mediu este prezentată mai jos:

Autoritatea de Management pentru POS Mediu

În conformitate cu HG 497/2004 **privind stabilirea cadrului instituțional pentru coordonarea, implementarea și gestionarea instrumentelor structurale**, modificată prin HG 1179/2004 și HG 128/2006, MMGA este Autoritate de Management pentru Programul Operațional Sectorial de Mediu. Autoritatea de Management pentru POS Mediu este organizată la nivel de direcție generală – Direcția Generală pentru Managementul Instrumentelor Structurale - conform HG 308/2005 și HG 136/2006.

Autoritatea de management va fi responsabilă pentru eficiența și corectitudinea gestionării și implementării POS Mediu. Principalele responsabilități ale AM includ:

- a) Coordonarea și managementul general al POS Mediu;
- b) Pregătește POS Mediu în parteneriat cu toți factorii interesați, asigură corelarea cu obiectivele CNSR și complementaritatea cu celelalte POS-uri și POR; negociază POS Mediu cu CE
- c) Pregătește proceduri și ghiduri pentru Implementarea POS Mediu (procedurile și ghidurile corespunzătoare vor fi asigurate de către MMGA, ARPM – OI și beneficiari);
- d) Se asigură că selecția Proiectelor este realizată în conformitate cu criteriile de selecție aprobate de Comitetul de Monitorizare al POS Mediu;
- e) Garantează conformitatea cu politicile naționale și comunitare cu privire la achiziții publice, protecția mediului, egalitatea de șanse între femei și bărbați
- f) Stabilește un sistem sigur pentru colectarea de informații financiare și statistice; stabilește indicatori de evaluare și monitorizare corespunzători; prezintă, într-un format agreeat, asemenea informații factorilor relevanți – Comitetul de Monitorizare, Autoritatea de Certificare și Plată, Comisia Europeană
- g) Elaborează și transmite la Comisie rapoartele anuale și finale pentru implementarea POS Mediu, după aprobarea lor de către Comitetul de Monitorizare;
- h) Se asigură că beneficiarii și alte organisme implicate în implementarea operațiunilor au fie un sistem de contabilitate separat sau utilizează coduri pentru toate tranzacțiile referitoare la asistența comunitară, fără să prejudicieze regulile de contabilitate naționale;
- i) Asigură un control financiar și de management adecvat al operațiunilor POS la toate nivelurile - AM, ARPM - OI, Beneficiari; asigură corectitudinea acțiunilor finanțate în cadrul POS Mediu
- j) Asigură identificarea, raportarea și corectarea neregulilor; asigură măsuri de remediere în cazul apariției unor nereguli;
- k) Îndeplinește obligațiile privind informarea și publicitatea pentru PO
- l) Stabilește un sistem adecvat de management și control la nivelul POS Mediu; asigură că responsabilitățile delegate OI-urilor privind verificarea cheltuielilor sunt realizate corespunzător
- m) Se asigură că Autoritatea de Certificare și Plată primește toate informațiile necesare cu privire la proceduri și verificările realizate pentru cheltuielile efectuate, în scopul certificării acestora;
- n) Furnizează Comisiei Europene informațiile necesare evaluării proiectelor majore;
- o) Se asigură că evaluările POS Mediu sunt realizate în conformitate cu Regulamentul Consiliului nr. 1083/2006;
- p) Asigură funcționarea corespunzătoare a SMIS;
- q) Prezidează și asigură secretariatul Comitetului de Monitorizare;
- r) Asigură o pistă de audit corespunzătoare pentru POS Mediu;

Ghiduri și manuale de proceduri

AM a pregătit Manualul Cadru de Implementare pentru POS Mediu, precum și proceduri detaliate care să asigure sisteme de management și control eficiente. De asemenea, au fost elaborate fișele de post pentru personalul din AM și OI.

Organismele Intermediare pentru POS Mediu

În conformitate cu HG 497/2004 cu modificările și completările ulterioare, au fost desemnate ca **Organisme Intermediare** pentru POS Mediu cele 8 Agenții Regionale de Protecția Mediului (ARPM – OI) prin departamentul de Instrumente structurale, câte una pentru fiecare regiune de dezvoltare (NUTS II). OI în cadrul fiecărei ARPM este organizat ca direcție specifică, independentă de alte departamente ale ARPM, și coordonat de către Directorul Executiv Adjunct. Aceasta direcție trimite rapoarte direct către AM POS Mediu din cadrul MMGA. Fiecare ARPM – OI va primi responsabilități în ceea ce privește programarea, monitorizarea, controlul financiar și raportarea, pe baza unui acord de delegare semnat cu MMGA.

Agențiile Regionale de Protecție a Mediului au fost înființate prin HG 1626/2004 și sunt instituții publice cu personalitate juridică, finanțate de la bugetul de stat, aflate în subordinea Agenției Naționale pentru Protecția Mediului și au statut de servicii publice descentralizate.

Cele 8 ARPM-uri sunt :

- ARPM Bacău pentru REGIUNEA 1 NORD-EST
- ARPM Galați pentru REGIUNEA 2 SUD-EST
- ARPM Pitești pentru REGIUNEA 3 SUD-MUNTENIA
- ARPM Craiova pentru REGIUNEA 4 SUD-VEST
- ARPM Timișoara pentru REGIUNEA 5 VEST
- ARPM Cluj-Napoca pentru REGIUNEA 6 NORD-VEST
- ARPM Sibiu pentru REGIUNEA 7 CENTRU
- ARPM București pentru REGIUNEA 8 BUCUREȘTI-ILFOV.

Organismele Intermediare vor avea, pe baza unui acord de management, în principal, următoarele responsabilități delegate de la AM POS Mediu:

- a) Coordonează prioritățile POS Mediu cu alte programe de investiții de la nivel regional;
- b) Promovarea parteneriatului la nivel regional;
- c) Asigurarea sprijinului pentru beneficiari în ceea ce privește procedurile POS referitoare la programarea și implementarea măsurilor;
- d) Realizarea unei evaluări formale a aplicațiilor;
- e) Colectarea datelor necesare pentru monitorizarea și evaluarea implementării programului;
- f) Pregătirea documentelor suport pentru raportul anual și final al POS Mediu;
- g) Sprijin pentru AM în evaluarea instituțională a Beneficiarilor;
- h) Monitorizarea proiectelor aflate în implementare în cadrul POS la nivelul regiunii; efectuarea verificărilor administrative și pe teren ale aplicațiilor pentru rambursarea cheltuielilor pregătite de beneficiari;
- i) Confirmarea corectitudinii cererilor de plată, a progresului în implementare, a plăților, a certificatului de predare a lucrărilor, etc;
- j) Detectarea potențialelor nereguli la nivel regional și raportarea acestora la AM;
- k) Asigurarea acțiunilor de publicitate și conștientizare la nivelul regiunii; diseminarea informațiilor asupra oportunităților de finanțare prin POS;
- l) Verificări on-the-spot
- m) Asigurarea intrării de date în SMIS;
- n) Verificarea furnizării produselor cofinanțate și a conformității cheltuielilor cu regulile naționale și ale CE.

În scopul consolidării capacității lor în ceea ce privește managementul fondurilor structurale și de coeziune, Organismele Intermediare –Agențiile Regionale pentru Protecția Mediului beneficiază în prezent de un training intensiv. Acest plan de training include instruire la locul de muncă efectuată prin intermediul twinning-ului PHARE disponibil pentru fiecare ARPM; delegare de personal de la Organismele Intermediare –Agențiile Regionale pentru Protecția Mediului la Autoritatea de Management din cadrul MMGA; delegare de personal de la departamentele locale ale Administrației Naționale Apele Române la Organismele Intermediare –Agențiile Regionale pentru Protecția Mediului. De asemenea, cursuri formale de training privind fondurile structurale și de coeziune cu sprijin PHARE, ISPA și din bugetul MMGA sunt în curs de desfășurare. În vederea asigurării transferului de expertiză în implementarea proiectelor co-finanțate de UE de la Agențiile Regionale de Dezvoltare (ADR-uri) – care joacă în prezent rolul de agenții de implementare PHARE la nivelul fiecărei regiuni - către Agențiile Regionale pentru Protecția Mediului–Organismele Intermediare a fost semnat un protocol la nivelul fiecărei regiuni.

Beneficiarii

Beneficiarii măsurilor din cadrul POS Mediu pot fi municipalitățile, asociațiile de municipalități, societăți deținute de municipalități, firme de stat, ONG-uri și agenți economici privați.

Beneficiarul va asigura:

- a) elaborarea aplicațiilor pentru furnizarea asistenței, cu includere a identificării, evaluării și pregătirii proiectului, precum și a planului financiar;
- b) pregătirea documentației pentru contractul proiectului; achiziția de servicii și lucrări aprobată în cadrul POS în conformitate cu legislația națională privind achizițiile publice
- c) derularea procedurii de achiziție publică și semnarea contractelor;
- d) implementarea adecvată a proiectului în conformitate cu contractele încheiate cu contractorii selectați;
- e) verificarea și plata contractorilor pe baza facturilor aprobate și verificate;
- f) funcționarea unui sistem separat de contabilitate a proiectului sau a unui cod pentru toate tranzacțiile efectuate;
- g) control financiar intern și un audit anual independent al organizației ;
- h) raportare în mod regulat către OI privind progresul proiectului și, dacă este cazul, raportare ocazională în perioada pregătirii;
- i) elaborarea și transmiterea datelor către Organismul Intermediar în vederea monitorizării
- j) publicitate locală și regională și panouri de informare la fața locului de construcție, pentru proiectul său, în conformitate cu regulamentele europene și Planul de Comunicare.

Beneficiarii vor fi responsabili pentru eligibilitatea cheltuielilor propuse și solicitate ale proiectelor și, pe perioada implementării proiectelor, pentru conformarea cu termenii de contractare.

În transmiterea aplicațiilor pentru plăți, beneficiarii finali vor argumenta cheltuielile prezentate și conformarea acestora cu cerințele proiectului conținute în Contractul de Finanțare privind fondurile care sunt alocate din asistență. Toate cererile de plată vor fi însoțite de facturi de confirmare.

Beneficiarii trebuie să păstreze dosarele de proiecte care să furnizeze sprijin adecvat pentru **pista de audit orientată pe fluxurile financiare**. **Ghidurile AM pentru beneficiari vor include prevederi detaliate pentru pista de audit.**

Beneficiarii trebuie sa aiba documentatia pentru proiecte disponibila oricand pentru inspectiile efectuate de persoane si organisme autorizate. Documentele vor fi arhivate in concordanta cu regulamentele in vigoare.

Majoritatea domeniilor de interventie POS Mediu se vor baza pe experienta dobandita de beneficiar in cadrul programelor de pre-aderare. Partenerii cu mai putina experienta vor fi sprijiniti de Autoritatea de Mnagement si de ARPM-uri. In acest sens, va fi disponibila si Asistenta Tehnica. O atentie deosebita este acordata potentialilor Beneficiari din sectorul de apa care reprezinta mai mult 60% din domeniile de finantare POS Mediu. Sprijinul PHARE si ISPA pentru consolidarea institutionala a viitorilor beneficiari POS in sectoral de apa este in prezent disponibil in majoritatea judetelor din tara.

Principii de selecție și aprobare a proiectelor în cadrul POS Mediu

Evaluarea proiectului este necesară pentru a asigura că aplicațiile îndeplinesc în totalitate criteriile stabilite în Regulamentul General pentru Fondurile Structurale și de Coeziune și că beneficiile pentru zona respectivă sunt maximizate.

Au fost pregătite proceduri detaliate pentru a asigura că procesul de verificare și evaluare a proiectelor POS Mediu care vor asigura că:

- a) numai acele proiecte care satisfac obiectivele POS Mediu primesc asistență;
- b) proiectele oferă valoare pentru bani;
- c) există un proces transparent de selecție.

Principiile pregătirii și selecției proiectelor POS Mediu vor fi facute publice prin intermediul publicității naționale. **Ghidurile** pentru aplicanți elaborate de AM pentru POS Mediu, luând în considerare regulile de implementare pentru Fondurile Structurale și de Coeziune (Proiectul de Regulament al Comisiei nr./2006 privind prevederile de implementare pentru Fondurile Structurale și de Coeziune, sunt în curs de finalizare.

Ghidul de Dezvoltare a Proiectului va fi actualizat pentru fiecare an financiar, luând în considerare alocările financiare estimate în POS Mediu. Termenele, metodele pentru cererile de aplicații și publicitatea corespunzătoare vor fi de asemenea incluse în Ghidul de Dezvoltare a Proiectului. AM POS Mediu va asigura publicarea cererilor de aplicații conform Ghidului de Dezvoltare a Proiectului.

Pentru proiectele individuale, ghidul va include date relevante despre proiectele propuse pentru finanțare în cursul anului financiar viitor, precum: codul SMIS, denumirea proiectului și a Beneficiarului, o scurtă descriere, stadiul pregătirii proiectului, perioada estimată pentru lansarea cererilor de proiecte, termenul pentru colectarea proiectelor, perioada estimată de implementare a proiectului, etc.

Formularele de aplicație vor fi disponibile pe Internet și la Organismele Intermediare care vor asigura de asemenea, asistență aplicanților.

Verificarea și selecția proiectelor în cadrul POS Mediu implică o procedură de lucru comună între Organismele Intermediare pentru POS Mediu (verificarea administrativă și a eligibilității aplicațiilor de proiect) și AM POS Mediu (coordonarea evaluării proiectului). Selecția proiectelor este realizată de Comitetul de Selecție a Proiectelor (CSP) angajat/convocat de AM.

Aplicațiile primite în urma cererii de aplicații vor fi verificate mai întâi din punct de vedere administrativ și al eligibilității. Dacă au succes, ele vor face obiectul unei evaluări ulterioare pe baza unor criterii predefinite, care sunt aprobate de Comitetul de Monitorizare.

Înainte de evaluarea pe baza criteriilor predefinite, toate proiectele trebuie verificate pentru îndeplinirea următoarelor criterii:

- fac parte dintr-un domeniu eligibil POS;
- au loc în perioada de timp permisă;
- sunt transmise de aplicant așa cum a fost cerut în cererea de propuneri;
- au asigurate resursele necesare co-finanțării;
- aplicantul nu beneficiază de alte surse de finanțare UE pentru proiect etc.

Procesul de evaluare trebuie să asigure că atât obiectivele UE cât și cele naționale sunt îndeplinite. Pe lângă criteriile specifice de selecție a proiectelor următoarele criterii cheie vor fi evaluate pentru toate proiectele:

- contribuția relevantă la unul sau mai multe din obiectivele socio-economice ale POS;
- proiectele au rezultate (output-uri) măsurabile și detaliază ținte care pot fi atinse și sunt verificabile;
- au un pachet financiar asigurat care identifică atât propriile fonduri ale aplicantului cât și cele de cofinanțare;
- furnizează valoare pentru bani;
- demonstrează principiul aditivității;
- sunt viabile din punct de vedere economic;
- integrează aspecte de protecția mediului și de oportunități egale;
- asigură conformitatea cu regulile UE de ajutor de stat și achiziții publice;
- sunt sprijinite de factorii de decizie relevanți.

Proiectele cu costuri globale care depășesc 25 milioane de Euro sunt considerate „proiecte majore” iar după decizia Comitetului de Selecție a Proiectului va fi transmis pentru evaluare și decizie către Comisia Europeană. Decizia CE va defini obiectul fizic, suma la care rata de cofinanțare pentru prioritate se aplică și planul anual de angajamente bugetare pentru FEDER/FC. Ca excepție, verificarea, evaluarea și selecția proiectelor majore va fi realizată în primii 2 ani la nivelul AM cu sprijin de la Organismele Intermediare.

Evaluarea și selecția proiectelor sunt văzute ca un proces dinamic, fiind estimat că verificarea aplicațiilor va fi transferată gradual Organismelor Intermediare, începând cu cel de-al doilea val de proiecte FSC (2010) în timp ce selecția rămâne la nivelul AM. Totuși, un obiectiv cheie pe termen mediu îl constituie creșterea graduală a responsabilităților regiunilor (OI-uri) în procesul de programare și selecție.

AM se asigură că sistemul de selecție a proiectelor este conform cu principiile parteneriatului și transparenței. După consultarea partenerilor relevanți în timpul procesului de pregătire și evaluare, proiectele vor fi selectate dacă sunt pregătite la un nivel care poate asigura implementarea lor corespunzătoare.

Promotorii/beneficiarii proiectelor vor fi informați despre selecția finală a proiectelor (inclusiv motivele de respingere pentru cei necâștigători și informații despre viitoarele sesiuni de selecție).

5.2 Monitorizare și evaluare

Comitetul de Monitorizare

Comitetul de Monitorizare va fi stabilit prin Hotărâre de Guvern în termen de 3 luni de la emiterea deciziei de aprobare a programului operațional (conform noului Regulament General). Scopul Comitetului de Monitorizare este să asigure eficiența și calitatea asistenței acordate. Comitetul de Monitorizare va cuprinde reprezentanți ai Ministerului Mediului, Ministerului Finanțelor Publice, ARPM – OI, reprezentanți ai altor ministere (MAI, MEC, MIE), ai Consiliului Concurenței, ai Autorității de Audit, ai IFI, precum și reprezentanți ai societății civile, ai ONG-urilor și ai Comisiei Europene.

Comitetul de Monitorizare va asigura monitorizarea implementării POS Mediu și va asigura conformarea cu legislația comunitară și națională și va examina realizarea obiectivelor POS Mediu prin utilizarea eficientă a resurselor alocate.

Comitetul de Monitorizare se va asigura cu privire la eficacitatea și calitatea implementării programului operațional, în conformitate cu următoarele prevederi:

- a) va analiza și aproba criteriile de selecție pentru operațiunile finanțate prin POS Mediu; criteriile de selecție vor fi revizuite în concordanță cu necesitățile de programare;
- b) va analiza periodic progresul realizat în atingerea obiectivelor specifice ale programului operațional în baza documentelor transmise de Autoritatea de Management;
- c) va examina rezultatele implementării, în special atingerea indicatorilor stabiliți pentru fiecare axă prioritară și ale evaluărilor specificate în art. 48 (3) al Regulamentului 1083/2006;
- d) va analiza și aproba rapoartele anuale și finale înainte de a fi transmise Comisiei;
- e) va fi informat cu privire la raportul anual de control și asupra comentariilor Comisiei făcute după examinarea raportului;
- f) poate propune Autorității de Management orice ajustare sau revizuire a programului operațional care să facă posibilă atingerea obiectivelor Fondurilor sau care să îmbunătățească managementul acestuia, inclusiv managementul său financiar;
- g) va analiza și aproba orice propunere de amendare a conținutului deciziei Comisiei asupra contribuției din Fonduri.

Acesta își va elabora propriile reguli de procedură în cadrul instituțional, juridic și financiar, precum și procedura de adoptare a deciziilor. AM POS Mediu prezidează Comitetul de Monitorizare și asigură Secretariatul acestuia.

Evaluarea POS Mediu

Evaluarea POS Mediu se va realiza în conformitate cu Regulamentul **Consiliului nr. 1083/2006**, în scopul de a îmbunătăți calitatea, eficacitatea și consecvența asistenței comunitare și implementarea POS Mediu.

În conformitate cu Articolele 47-49 ale Regulamentului **Consiliului nr. 1083/2006**, pentru Programul Operațional de Mediu vor fi realizate trei tipuri de evaluări:

- *Evaluarea ex-ante* (înainte de începerea implementării POS)
- *Evaluările din timpul perioadei de implementare a POS*
- *Evaluarea ex-post*.

Evaluarea ex-ante

Evaluarea ex-ante va urmări optimizarea alocării resurselor bugetare și îmbunătățirea calității programării. Aceasta va identifica și evalua necesitățile pe termen mediu și lung, obiectivele care se doresc a fi atinse, rezultatele așteptate, indicatorii cuantificați ai POS Mediu, coerența strategiei propuse cu prioritățile comunitare și calitatea procedurilor pentru implementarea, monitorizarea, evaluarea și managementul financiar.

Evaluarea ex-ante pentru POS Mediu se realizează cu sprijinul proiectului PHARE RO- 2004/016-772.04.03.01.06- EuropeAid/121373/D/SV/RO "Evaluarea ex-ante". Acest proiect efectuează evaluarea pentru toate programele operaționale, prin intermediul unui evaluator extern. Managementul contractului de evaluare ex-ante este asigurat de Autoritatea de Management pentru Cadrul de Sprijin Comunitar prin Unitatea Centrală de Evaluare în strânsă cooperare cu Autoritățile de Management precum și cu alte instituții relevante. Proiectul a început în luna august și a fost elaborat Inception report. Au avut loc câteva întâlniri cu experții proiectului și AM a furnizat acestora documente relevante pentru evaluarea ex-ante. Un prim draft de Raport ex-ante este prevăzut să se realizeze la jumătatea lunii noiembrie.

O parte importantă a evaluării ex-ante este evaluarea de mediu care se va face în conformitate cu prevederile Directivei 2001/42 privind evaluarea strategică de mediu (ESM). Această directivă a fost transpusă în legislația națională prin HG 1076/2004. Proiectul PHARE furnizează asistență pentru realizarea evaluării strategice de mediu, în special pentru elaborarea raportului de mediu și organizarea consultării publicului. Procedura evaluării strategice de mediu este aplicată de autoritățile de mediu conform legislației în vigoare. Astfel, primele etape ale acestei proceduri, notificarea și screeningul, au fost deja parcurse. AM POS Mediu a stabilit un grup de lucru pentru SEA, format din reprezentanți ai Ministerului Finanțelor Publice, Ministerul Sănătății – Institutul de Sănătate Publică, Ministerul Economiei și Comerțului, Ministerul Administrației și Internelor, Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale, departamentele tehnice din cadrul MMGA și ONG-uri. Au avut loc două întâlniri ale grupului de lucru SEA. Membrii grupului au analizat și aprobat obiectivele de mediu pentru POS mediu. În baza acestor obiective, experții SEA vor elabora primul proiect de raport SEA, până la sfârșitul lunii octombrie.

Recomandările evaluării ex-ante vor fi incluse în POS Mediu.

Evaluările din timpul perioadei de implementare a POS

Evaluările permanente efectuate pe parcursul perioadei de implementare a POS Mediu vor fi de trei feluri: – *a) interim (intermediare), b) ad hoc și c) evaluări cu o tematică orizontală*, după cum urmează:

Evaluarea Intermediară va avea ca scop îmbunătățirea calității, eficacității și coerenței între asistență, strategie și implementarea Programului Operațional. Evaluările intermediare vor sprijini procesele de management ale PO prin analizarea dificultăților care au fost întâmpinate pe parcursul implementării și vor propune soluții specifice pentru a îmbunătăți funcționarea sistemului de management.

Se estimează că vor exista două misiuni de evaluare intermediară ale PO: una va fi efectuată la sfârșitul anului 2009 sau la începutul anului 2010 și o alta va avea loc în 2012. Prima misiune de evaluare intermediară va examina progresul înregistrat până la data stabilită în implementarea PO, având în vedere, în particular, aspecte precum managementul PO, în timp ce a doua misiune de evaluare intermediară se va concentra pe priorități, pentru a pregăti următoarea perioadă de programare.

Evaluările ad-hoc se vor adresa unor chestiuni legate de implementarea sau managementul unei Priorități sau Areei Cheie de Intervenție, sau pot fi “tematice”.

Evaluările intermediare și ad hoc vor fi coordonate prin funcția de evaluare a Autorității de Management și vor fi efectuate de evaluatori independenți.

Evaluările cu temă orizontală vor fi efectuate în acele cazuri în care chestiunile supuse evaluării au o natură orizontală iar realizarea evaluării necesită analiza unor aspecte comune mai multor PO. Acest tip de evaluări pot examina evoluția tuturor sau a unui grup de Programe Operaționale vis-a-vis de prioritățile comunitare și, respectiv, naționale. De asemenea, acestea pot analiza chestiuni specifice legate de managementul Programelor Operaționale, în general. Evaluările cu temă orizontală vor fi coordonate de către Unitatea Centrală de Evaluare din cadrul Autorității de Management pentru Cadrul de Sprijin Comunitar iar pentru realizarea acestora pot fi încheiate contracte cu firme externe de consultanță.

Obiectivele specifice, elementele ce trebuie evaluate, activitățile și rezultatele așteptate ale *evaluărilor intermediare, ad-hoc și ale celor cu tematică orizontală* vor fi definite separat pentru fiecare exercițiu de evaluare ce va avea loc.

Evaluarea ex-post

Evaluările ex-post vor fi efectuate de către Comisia Europeană, pentru fiecare obiectiv, în strânsă cooperare cu Statul Membru și cu Autoritățile de Management, în conformitate cu art. 47 par. 3 ale Regulamentului Consiliului nr. 1083/2006.

Comisia poate întreprinde și *evaluări strategice*, precum și evaluări legate de monitorizarea programelor operaționale, în conformitate cu art. 47 par. 2 ale Regulamentului Consiliului nr. 1083/2006.

Cadrul instituțional pentru Evaluare

Cadrul instituțional pentru Evaluare cuprinde 2 niveluri:

- un nivel de coordonare generală, asigurat de **Unitatea Centrală de Evaluare** constituită în cadrul structurii AMSCS, la Ministerul Finanțelor Publice
- un nivel funcțional, reprezentat de **unitatea de evaluare înființată în cadrul AM POS Mediu**.

Rolul de coordonare al Unității Centrale de Evaluare poate fi rezumat după cum urmează:

- (i) Efectuarea evaluărilor cu tematică orizontală ;
- (ii) Activități de întărire instituțională pentru dezvoltarea capacității unităților de evaluare înființate în cadrul Autorităților de Management pentru Programele Operaționale.
- (iii) Activități de supraveghere a calității pentru a asigura calitatea misiunilor de evaluare întreprinse.

Unitatea de evaluare constituită în cadrul Autorității de Management pentru POS Mediu va avea responsabilitatea coordonării următoarelor tipuri de evaluări permanente:

- (i) *Evaluări intermediare* și
- (ii) *Evaluări ad-hoc*.

Unitatea de evaluare va acționa în strânsă cooperare cu Comitetul de Monitorizare și va interacționa în mod constant cu Unitatea Centrală de Evaluare.

Rezumatul rapoartelor de evaluare va fi disponibil pentru public prin intermediul paginii de Internet a MMGA.

5.3 Management financiar și control

AM POS Mediu, împreună cu Autoritatea de Certificare și Plată, este responsabilă de asigurarea unui management financiar adecvat pentru programul operațional și răspunde de legalitatea tranzacțiilor încheiate în baza fondurilor primite.

Autoritatea de Certificare și Plată – va fi responsabilă în principal pentru:

1. *Certificare* – elaborează și transmite Comisiei certificarea plății, precum și cererile de plată în forma electronică.

Certifică următoarele:

- declarațiile de cheltuieli sunt corecte și rezultă din sisteme contabile sigure și sunt bazate pe documente justificative care pot fi verificate;

- cheltuielile declarate sunt conforme cu regulile comunitare și naționale aplicabile și au fost realizate în concordanță cu operațiunile selectate pentru finanțare din POS Mediu;

În acest scop, responsabilitățile Autorității de Certificare și Plată sunt următoarele:

- să se asigure că informația primită de la AM despre procedurile și verificările privind cheltuielile constituie o bază suficientă pentru certificare, ceea ce presupune:
 - verificarea sumelor cu cifrele aflate în baza de date
 - verificarea corectitudinii calculării sumei totale a cheltuielilor eligibile
 - să ia în considerare rezultatele tuturor operațiunilor de audit efectuate de către ori sub responsabilitatea Autorității de Audit/Auditului Public Intern sau a Comisiei Europene.
- să mențină înregistrări contabile în formă computerizată pentru cheltuielile declarate Comisiei;
- să țină o evidență a sumelor recuperabile și a sumelor retrase după anularea unei părți a contribuției pentru o operațiune sau a întregii contribuții. Sumele recuperate vor fi rambursate bugetului general al Uniunii Europene înainte de încheierea programului operațional prin deducerea din următoarea declarație de cheltuieli.

2. Plăți – în acest scop vor fi efectuate următoarele activități:

- Primește instrumentele structurale FEDR, FSE și FC
- Transferă instrumentele structurale FEDR, FSE și FC și cofinanțarea (dacă e cazul) către beneficiari/ unitățile de plată.
- Elaborează și trimite estimarea cheltuielilor la CE
- Pe baza estimărilor AM, compilează și trimite la CE, previziuni revizuite ale plăților
- Returnează la CE cheltuielile non-eligibile sau instrumentele care nu au fost folosite, incluzând dobânda pentru plățile întârziate
- Păstrează situația debitorilor.

Autoritatea de Management POS Mediu este responsabilă pentru managementul și implementarea eficientă, corectă și eficace a Programului Operațional în conformitate cu prevederile Articolului 60 din Regulamentul Consiliului nr. 1083/2006. Autoritatea de Management va colabora strâns cu Autoritatea de Certificare și Plată în vederea îndeplinirii obligațiilor privind managementul financiar și de control, pentru a se asigura că:

- Banii sunt folosiți efectiv pentru a atinge obiectivele fiecărui PO
- Folosirea resurselor trebuie justificată public în fața UE și a Statului Membru
- Există un control efectiv al bugetului astfel încât angajamentul este sustenabil în cadrul fiecărui PO, iar modelele de planificare financiară sunt adoptate
- Contractarea se încadrează în buget
- Achiziția bunurilor și serviciilor în cadrul proiectelor finanțate:
 - Are loc;
 - Este conformă cu regulile Statelor Membre și cele ale UE;
 - Este conformă principiului „value for money”;
- Plățile către Beneficiari sunt realizate cu regularitate, fără întârzieri și deduceri
- Resursele de cofinanțare sunt alocate conform planificării
- Plățile sunt justificate corect

- Iregularitățile sunt semnalate conform regulilor EU
- Orice sumă plătită în mod greșit este recuperată la timp și în totalitate
- Resursele nefolosite sau recuperate sunt reatribuite în cadrul respectivului PO
- Decomiterea trebuie evitată – în special în relație cu regula n+3/n+2
- Închiderea fiecărui PO trebuie făcută corect și la timp.

În vederea certificării cheltuielilor pentru trimiterea la Comisia Europeană, au loc verificări la 3 niveluri:

- 1) Verificarea cheltuielilor la nivelul OI
- 2) Autorizarea cheltuielilor la nivelul AM
- 3) Certificarea cheltuielilor la nivelul Autorității de Certificare și Plată.

Verificările întreprinse la nivelul OI sunt activități delegate de către AM, pe baza estimării capacității administrative. AM va rămâne responsabilă pentru activitățile delegate la OI.

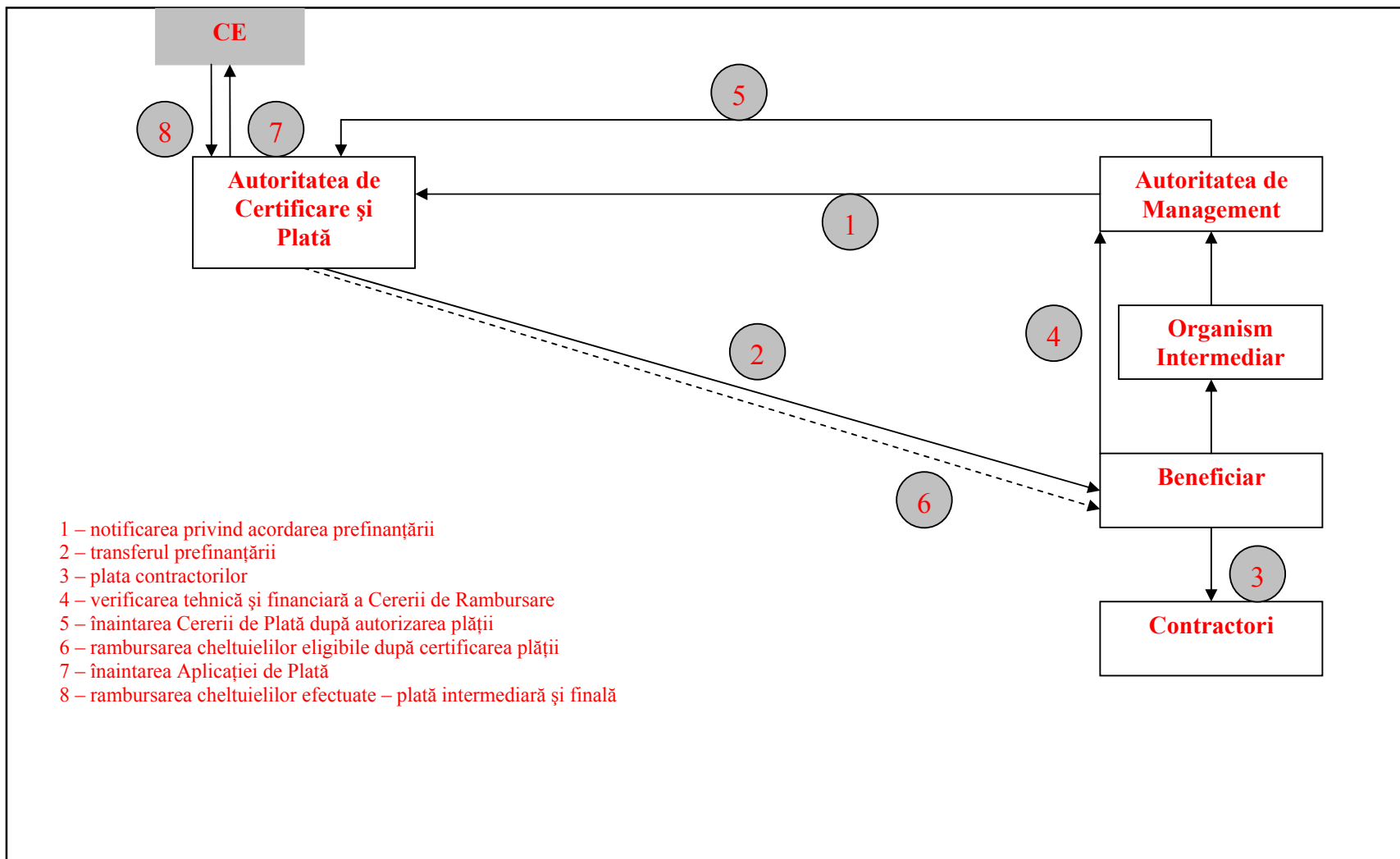
În ceea ce privește procesul de plată la nivelul MFP, s-a luat decizia să existe două fluxuri de plată:

- a) Plata directă pentru contribuția financiară a UE și cofinanțării (dacă e cazul) de la Autoritatea de Certificare și Plată către beneficiari, în cazul POS Mediu și POS Transport, și
- b) Plata indirectă, prin unitățile de plată care sunt constituite pe lângă Autoritățile de Management (POS Competitivitate, POR, POS AT, POS Dezvoltarea Resurselor Umane, POS Capacitate Administrativă)

Descrierea fluxurilor financiare pentru POS Mediu

- 1 - Autoritatea de Management notifică Autoritatea de Certificare și Plată cu privire la acordarea pre-finanțării
- 2 - Autoritatea de Certificare și Plată transferă fondurile de pre-finanțare Beneficiarilor
- 3 - Beneficiarii execută plata către Contractorii
- 4 - Beneficiarii transmit Cererile de Rambursare împreună cu documentele suport la OI pentru verificarea tehnică și financiară iar OI-urile o transmit mai departe la AM pentru autorizarea plății
- 5 - AM înaintează Cererea de Plată către Autoritatea de Certificare și Plată, după autorizarea plății
- 6 - Autoritatea de Certificare și Plată rambursează cheltuielile eligibile Beneficiarilor, după certificarea plății
- 7 - Autoritatea de Certificare și Plată înaintează Aplicația de Plată Comisiei Europene
- 8 - Comisia Europeană rambursează cheltuielile efectuate – plăți intermediare și finale - Autorității de Certificare și Plată:

Fig 10. Fluxurile financiare în cadrul POS Mediu

Identificarea și raportarea neregulilor

Baza legala este reprezentata de propunerea de Regulament al Comisiei care stabilește reguli detaliate pentru implementarea Regulamentului Consiliului (CE) nr. 1083/2006 și a Regulamentului nr. 1080/2006, Regulamentul Consiliului nr. 2988/95 privind protejarea intereselor financiare ale Comunităților Europene și Ordonanța Guvernului României nr. 79/2003 care stabilește modalitățile de control și de recuperare a sumelor rezultate din asistența financiară nerambursabilă a UE.

Obiectivul acestei secțiuni este de a descrie identificarea și raportarea oricăror potențiale fraude și / sau nereguli. Această secțiune va aborda de asemenea și importanța implementării imediate a măsurilor corective (inclusiv sancțiuni și începerea urmăririi penale și/sau civile) considerate necesare ca o consecință a investigării unei potențiale nereguli.

Pentru neregulile ce au ca efect un prejudiciu al fondurilor UE de mai puțin de 10000 Euro, nu este obligatorie raportarea acestora la CE, dacă CE nu solicită în mod expres acest lucru.

Neregulile de peste 10000 Euro și toate neregulile comise intenționat trebuie raportate la Comisia Europeană. Rapoartele sunt centralizate și verificate de Autoritatea de Certificare și Plată și apoi înaintate la Biroul de Coordonare Anti-Fraudă (AFCOS) pentru transmiterea trimestrială la OLAF. Autoritatea de Certificare și Plată primește rapoartele de la Autoritățile de Management și trebuie să includă și rapoartele cu privire la neregulile din interiorul său.

Pentru a permite existența unui proces corespunzător de prevenire, detectare și raportare a neregulilor la nivelul POS Mediu, sunt numiți Ofițeri de Nereguli la nivelul AM și al fiecărui OI.

Rapoartele trimestriale și ad-hoc pregătite de beneficiari vor include informații cu privire la nereguli. Ofițerii de nereguli acționează din proprie inițiativă sau în baza sesizărilor primite.

Ofițerii de nereguli își desfășoară activitatea pe baza Manualului de Nereguli care este pregătit de AM.

Audit

Funcția de audit extern va fi exercitată pentru toate programele operaționale de către Autoritatea de Audit (AA) ca organism asociat Curții de Conturi a României, înființată prin Legea nr. 200/2005. Autoritatea de Audit este un organism fără personalitate juridică, independentă din punct de vedere operațional față de Curtea de Conturi și, în același timp, independentă față de toate autoritățile de management și de Autoritatea de Certificare.

În conformitate cu prevederile Legii nr. 200/2005, art. 14², Autoritatea de Audit are următoarele responsabilități:

- a) audit de sistem, verificarea pe bază de eșantion și audit final;
- b) verificări și audit extern asupra fondurilor structurale;
- c) verificarea anuală a modului de funcționare a sistemelor de management și control;
- d) verificarea declarațiilor de cheltuieli pe baza de eșantion reprezentativ;
- e) efectuarea unor verificări adecvate în vederea emiterii declarațiilor la finalizarea măsurilor și programelor;
- f) verificarea existenței și corectitudinii co-finanțării naționale.

Autoritatea de Audit va efectua evaluarea conformității sistemului de management al POS Mediu, precum și a celorlalte programe operaționale în conformitate cu noul regulament.

Auditul intern

În cadrul tuturor Ministerelor implicate în implementarea Programelor Operaționale au fost înființate Unități de Audit Intern, independente de structurile cu responsabilități specifice Autorităților de Management (sau Organismelor Intermediare) și sunt direct subordonate conducătorilor instituțiilor în cauză.

Coordonarea metodologică a acestor Unități este asigurată de către o unitate specială din cadrul Ministerului Finanțelor Publice - Unitatea Centrală de Armonizare pentru Auditul Public Intern.

Atribuțiile Unității Centrale de Armonizare pentru Auditul Public Intern (UCAAPI) sunt următoarele:

- Dezvoltarea și implementarea uniformă a procedurilor și metodologiilor bazate pe standardele internaționale agreate de către Uniunea Europeană, inclusiv manualele de audit intern și pistele de audit.
- Dezvoltarea metodologiilor de management al riscurilor.
- Dezvoltarea Codului Etic al auditorului intern.
- Aprobarea normelor metodologice pentru Auditul Public Intern, specifice diferitelor domenii de activitate în domeniul auditului public intern.
- Dezvoltarea unui sistem de raportare a rezultatelor tuturor activităților de audit public intern și elaborarea unui raport anual.
- Verificarea măsurii în care normele, instrucțiunile, precum și Codul Etic sunt respectate de către serviciile de audit intern din instituțiile publice; pot fi inițiate măsurile corective necesare în cooperare cu conducătorii respectivelor instituții publice.
- Coordonarea sistemului de recrutare și instruire în domeniul auditului public intern.

Responsabilitățile Unității de Audit Public Intern

Auditul intern pentru POS Mediu va fi realizat de către Unitatea de Audit Public Intern, care este subordonată direct Ministrului Mediului; iar la nivelul Organismelor Intermediare activitățile de audit intern vor fi efectuate de către birourile de audit intern existente în cadrul acestor structuri. Biroul de Audit Intern din cadrul MMGA poate întreprinde de asemenea activități de audit al Organismelor Intermediare.

Unitatea de Audit Public Intern din cadrul MMGA a elaborat manuale specifice de audit pentru activitățile de gestionare a Fondurilor de la Uniunea Europeană.

Potrivit legii, Unitatea de Audit Public Intern îndeplinește următoarele activități:

- Efectuarea activităților de audit intern în scopul de a verifica dacă sistemele de management financiar și control existente în cadrul instituției publice sunt transparente și în conformitate cu normele de legalitate, regularity, cost-effectiveness, eficacitate și eficiență;
- Informarea UCAAPI cu privire la recomandările care nu au fost implementate de către conducătorii instituțiilor auditate și consecințele acestora.
- Raportarea periodică cu privire la faptele, concluziile și recomandărilor rezultate din activitățile de audit.
- Pregătirea unei prezentări anuale a activităților sale într-un raport anual.

- Raportarea imediată către conducătorul instituției publice și către unitatea de inspecție în cazul detectării oricăror iregularități serioase sau cazuri de fraudă.

5.4 Publicitate și Informare

AM POS Mediu este responsabilă de a asigura o promovare eficientă și o publicitate transparentă POS Mediu, în conformitate cu art. 69 din Regulamentul General privind Instrumentele Structurale.

AM POS Mediu, cu sprijinul priorității 6 – Asistență Tehnică, va întreprinde acțiuni și va elabora materiale publicitare care să furnizeze informații privind oportunitățile de finanțare potențialilor beneficiari ai proiectelor, partenerilor economici și sociali, Agenția Națională pentru Egalitate de Șanse, NGO-uri. Pe site-ul MMGA va exista o pagina web special destinată POS Mediu care va cuprinde : POS Mediu, formulare de aplicație, criteriile de selecție ale proiectelor, informații cu privire la proiectele în derulare, legislația națională și comunitară relevantă cu privire la finanțarea proiectelor de mediu.

De asemenea, AM va informa publicul general cu privire la rolul Comunității Europene în acordarea asistenței financiare prin FEDR și FC. Rezultatele finale ale proiectelor vor fi făcute publice. Logo-ul UE va fi aplicat pe toate materialele promoționale, formularele de aplicație, scrisorile de acordare a finanțării, panourile informative, în conformitate cu reglementările UE.

AM POS Mediu este responsabilă de elaborarea Planului de Comunicare și Informare.

5.5 Sistemul Unic de Management al Informației

AM și Comitetul de Monitorizare trebuie să asigure calitatea implementării POS Mediu în conformitate cu prevederile Regulamentului 1083/2006. Beneficiarii au de asemenea responsabilități majore în implementarea proiectelor finanțate prin POS Mediu.

Monitorizarea va fi efectuată pe baza indicatorilor specificați în POS Mediu și a manualelor de proceduri.

Beneficiarii vor transmite Organismelor Intermediare fișe de proiecte, rapoarte de progres care vor conține stadiul tehnic și financiar aferent proiectului. Datele agregate vor fi validate și introduse în SMIS.

Acest sistem informatic (Sistemul Unic de Management al Informației) este un sistem informatic la scară națională, sprijinind toate organismele românești care administrează programe finanțate de UE sau de alți donatori. SMIS răspunde nevoilor tuturor nivelelor de management (AM, OI, AI, AC, Beneficiari) și tuturor fazelor ciclului programului (programare, licitații, contractare, implementare, audit și control, monitorizare și evaluare).. Caracteristica principală a SMIS este aceea că va pune la dispoziția utilizatorilor săi un mecanism unic pentru a-i sprijini în îndeplinirea sarcinilor zilnice. SMIS cuprinde două sub-sisteme separate și independente: unul pentru fondurile de pre-aderare și cel de-al doilea, pentru instrumentele structurale.

Designul și funcționalitatea SMIS

Conceptul SMIS este fundamentat pe trei principii de bază: **disponibilitatea** datelor (datele sunt disponibile direct, urmare a solicitării unui utilizator autorizat); **confidențialitatea** datelor (datele sunt

furnizate numai acelor utilizatori care sunt autorizați pentru accesarea acelei informații specifice); **integritatea** datelor (prelucrarea datelor trebuie realizată numai de către utilizatorii autorizați, prin mijloace autorizate). Ca mijloc de implementare a celor trei principii menționate anterior, sistemul sprijină utilizatori multipli împărțiți într-un număr de grupuri de utilizatori / roluri. În acest mod autorizările utilizatorului sunt mai ușor de organizat și administrat, iar accesul la informație poate fi auditat în totalitate și organizat într-un mod flexibil.

Pentru a fi într-adevar un instrument efectiv de management, modelul functional al SMIS este bazat pe un set de subsisteme, care reflecta impreuna gama mare de functionalitati pe care sistemul a fost creat sa le indeplineasca:

- *Programarea* – care permite inregistrarea si modificarea informatiilor principale din CNSR, detaliate pe sub-niveluri : PO-uri, axe prioritare, arii cheie de interventie si operare ;
- *Accesarea si modificarea proiectelor* – inregistrarea si modificarea informatiilor principale despre proiecte, inclusiv contractele) ;
- *Monitorizarea* – care permite observarea progresului CNSR la toate nivelurile, eventual comparand cu tintele stabilite (unde e cazul); De asemenea permite agregarea ascendenta automata a valorii actuale a datelor esentiale care sunt inregistrate la subnivelurile din sistem
- *Auditul* – care inregistreaza rezultatele processelor de control si audit si genereaza rapoarte de audit
- *Managementul fluxului financiar* – care se ocupa cu previziunea cererilor de plata, intrarilor, sume aferente proiectului, suspendari i recuperari de fonduri.

Schimbul electronic de date cu CE se va efectua printr-o interfata intre SMIS si sistemul informatic de management al CE care este momentan in constructie in cadrul proiectului SFC2007 – Schimbul electronic de date.

La nivelul AM și OI sunt create compartimente specializate responsabile cu administrarea bazei de date pentru POS Mediu și cu întreținerea SMIS.

6. PARTENERIAT

MMGA a organizat elaborarea documentelor strategice PND 2007 -2013 (Prioritatea 3 – Protecția mediului înconjurător), respectiv Programul Operațional Sectorial pentru Infrastructura de Mediu în strânsă corelare cu respectarea principiului parteneriatului.

Într-o primă etapă MMGA, a identificat și analizat principalii factori interesați în elaborarea acestor documente strategice, luându-se în considerare posibila contribuție a acestora (outputs), rezultatele așteptate (outcomes) și zona rezultatelor cheie influențate de participarea acestora la elaborarea documentelor strategice (key results area). Astfel, au fost identificați drept parteneri instituțiile aflate în subordonarea sau coordonate de MMGA (Agentia Nationala pentru Protectia Mediului, Agentiile Locale si Regionale pentru Protectia Mediului), alte institutii ale administratiei publice centrale (ministere – MFP, MEC, MIE, MAI, MAPDR), precum si Comisia Europeana. Alți parteneri, cum ar fi autoritățile locale, operatorii economici, ONG-urile, administrațiile naționale ale parcurilor naturale, au fost identificați după rolul pe care îl au în identificarea și îndeplinirea obiectivelor strategice ale PND și POS Mediu. De asemenea, instituțiile de cercetare din domeniul mediului, domeniile universitare, asociațiile profesionale au fost considerate parteneri specifici cu un rol foarte important în asigurarea suportului științific în domeniul mediului. Pe de altă parte, având în vedere dimensiunea socială și rolul PND, Prioritatea 3, în îmbunătățirea standardelor de viață ale populației prin asigurarea utilităților publice și serviciilor de protecție a mediului cu impact major (rețele de apă și canalizare, sisteme integrate de management al deșeurilor), cealaltă categorie a partenerilor a fost reprezentată de sindicate și patronate.

Această analiză a fost sprijinită și de colaborarea anterioară a MMGA cu diverși parteneri - operatori economici, ONG-uri active în domeniul mediului, asociații patronale și profesionale – la negocierea capitolului 22- Mediu și în derularea unor programe sau proiecte de mediu.

După utilizarea acestui mecanism de identificare a principalilor parteneri ai MMGA, s-a elaborat cadrul legislativ pentru coordonarea elaborării PND / POS. Astfel, prin OM 231/18.03.2005 s-a constituit Grupul de lucru la nivel tehnic în cadrul Ministerului Mediului și Gospodăririi Apelor și a instituțiilor subordonate pentru elaborarea Programului Operațional Sectorial de Mediu.

În acest context, MMGA a demarat activitatea de elaborare a POS Mediu în parteneriat cu toți factorii interesați. Reuniunile consultative s-au organizat la nivel sectorial pentru domeniile gospodărirea apelor, managementul deșeurilor, conservarea biodiversității și energie, domenii identificate de MMGA și partenerii săi ca fiind prioritare și strategice pentru intervenție în perioada următoare de programare. La aceste reuniuni au participat reprezentanți ai:

- Agenției Naționale de Protecția Mediului și Agențiilor Regionale de Protecția Mediului;
- autoritatilor publice cu responsabilitati în implementarea acquis-ului comunitar de mediu (MEC, MAI, MS, ANAR, ANPM);
- mediilor universitare – Academia Romana, Universitatea București, Universitatea Tehnică de Constructii București;
- Institutelor de cercetare (Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Protecția Mediului ICIM București, Institutul de Cercetari Pedologice și Agrochimice ICPA, Institutul de Cercetari și Amenajari Silvice ICAS, Institutul Național “Delta Dunării” Tulcea);
- Autorității Naționale de Reglementare pentru Serviciile Publice de Gospodarie Comunala ANRSC,
- Asociațiilor Patronale și Profesionale (Asociația Romana a Apei, Asociația Romana de Salubritate, ECOROM Ambalaje, Organizația Patronala și Profesionala REMAT, ARAM);
- Comisiei Naționale de Reciclare a Materialelor;

- Administratiilor Parcurilor Nationale, Regia Națională a Padurilor;
- ONG-urilor de mediu;
- Operatorilor industriali – operatorii instalatiilor mari de ardere care se afla în coordonarea MAI.

Consultarea partenerilor a avut și o dimensiune regională, la nivelul fiecărei Agenții Regionale de Protecția Mediului organizându-se reuniuni la care au participat autoritățile locale (primării, prefecturi, consilii locale și județene, direcții de gospodărire a apelor), ONG-uri active în domeniul mediului la nivel regional, Agențiile Regionale de Dezvoltare, Agenții Locale de Protecția Mediului.

MMGA a participat la reuniunile consultative organizate de MFP la nivel local – Caravana PND 2007 – 2013 – prilej cu care au fost prezentate și supuse dezbaterii prioritatea 3 din PND – Protecția și îmbunătățirea calității mediului, precum și prioritățile de mediu din POS Mediu. O nouă caravană pentru promovarea CSNR și a programelor Operaționale în regiuni a început în iulie 2006 și au fost organizate conferințe în 4 regiuni.

De asemenea, în cursul anului 2005 au avut loc numeroase consultări cu reprezentanții Comisiei Europene, iar observațiile și opiniile acestora au fost luate în considerare în procesul de elaborare a POS Mediu.

Partenerii invitați la aceste consultări și care au sprijinit procesul de elaborare al PND / POS Mediu vor participa cu reprezentanți în cadrul Comitetului de Monitorizare al POS Mediu.

Anexa 1

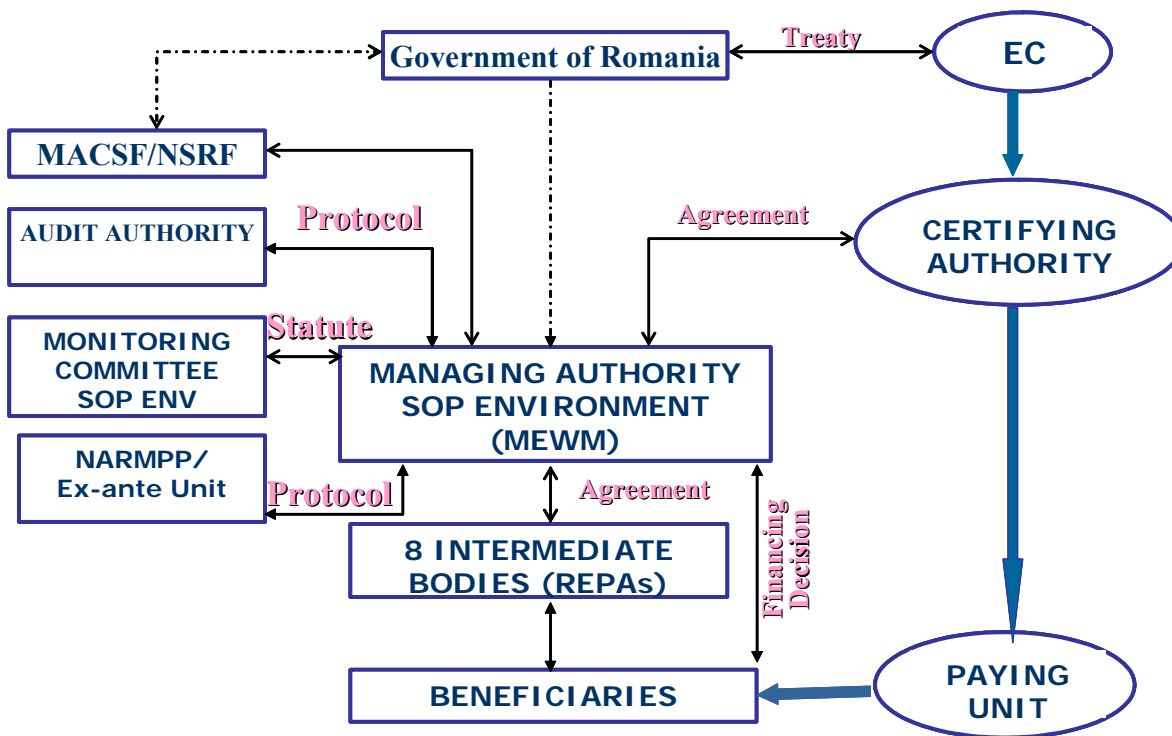
TABEL PRIVIND AJUTORULUI DE STAT

Nr.	Axe prioritare	Titlul ajutorului de stat (ca operațiuni indicative)	Numărul ajutorului de stat	Aprobare prin scrisoare de referință	Durata schemei
1.	Extinderea și modernizarea sistemelor de apă/apă uzată	1.1 Construcția/modernizarea surselor de apă în vederea potabilizării 1.2 Construcția/reabilitarea stațiilor de tratare a apei potabile 1.3 Extinderea rețelelor de distribuție a apei potabile și a sistemelor de canalizare 1.4 Construcția/reabilitarea stațiilor de epurare a apelor uzate 1.5 Construcția/reabilitarea facilităților de epurare a nămolurilor 1.6 Contorizare, echipament de laborator, echipamente de detectare a pierderilor, etc.	Ajutorul de stat reglementat prin Articolul 87 (1) din Tratatul CE, nu poate fi acordat în cadrul acestei măsuri		2007-2013 2007-2013 2007-2013 2007-2013 2007-2013 2007-2013
2.	Dezvoltarea sistemelor integrate de management al deșeurilor și reabilitarea siturilor contaminate	2.1 Construcția unor noi depozite de deșeuri municipale 2.2 Construcția facilităților de sortare, compostare și reciclare 2.3 Achiziționarea și instalarea sistemelor de colectare selectivă; achiziționarea mașinilor de transport pentru deșeuri	1. Ajutorul de stat reglementat prin Articolul 87 (1) din Tratatul CE, nu poate fi acordat în cadrul acestei măsuri, dacă: - Proprietarul terenului este statul (Consiliul Județean/consiliul Local) și - Operatorii acestor servicii vor fi		2007-2013 2007-2013 2007-2013

		2.4 Construirea unor facilități adecvate pentru deșeurile periculoase (spitalicești, electrice și electronice, etc. și alte tipuri specifice de deșeuri (deșeuri rezultate din construcții și din demolari, etc)	selectați conform regulilor din domeniul achizițiilor publice 2. Ajutor de stat regional acordat în conformitate cu regulamente pentru ajutorul de stat regional pentru perioada 2007-2013 (publicat în Jurnalul Oficial al CE nr. C 54/04.03.2006). Proiectele majore de investiții vor fi evaluate individual.		2007-2013
		2.5 Reabilitarea siturilor contaminate	1. Ajutorul de stat reglementat prin Articolul 87 (1) din Tratatul CE, nu poate fi acordat în cadrul acestei măsuri, dacă: - Proprietarul terenului este statul 2. Ajutor de stat pentru protecția mediului acordat în conformitate cu Regulamentele Comunitare pe ajutor de stat pentru protecția mediului (Jurnalul oficial al CE nr. C 37/ 03.02.2001), dacă: - Proprietarul terenului nu este identificat sau nu poate susține costurile reabilitării		2007-2013
3.	Îmbunătățirea sistemelor municipale de termoficare în zonele prioritare selectate	3.1 Retehnologizarea instalațiilor mari de ardere (reabilitare cazane, turbine de aer)	Ajutorul de stat regional acordat în conformitate cu Regulamentul Ajutorului de Stat Regional pentru perioada 2007-2013 (publicat în Jurnalul Oficial al CE Nr. C 54/04.03.2006) Proiectele majore de investiții vor fi evaluate individual.		2007-2013
		3.2 Introducerea BAT (cele mai bune tehnici disponibile) pentru reducerea SO ₂ , NO _x și pulberi (prin măsuri de desulfurare, denoixare și desprafuire)			2007-2013
		3.3 Introducerea contorizării			2007-2013
		3.4 Reabilitarea depozitelor de zgură și cenusă			2007-2013
		3.5 Reabilitare rețele de distribuție apă caldă și căldură			2007-2013

4.	Implementarea sistemelor adecvate de management pentru protecția naturii	4.1 Întărirea capacității instituționale pentru organismele de management, pregătirea studiilor științifice, a inventarelor, cartografierea	Ajutorul de stat reglementat prin Articolul 87 (1) din Tratatul CE, nu poate fi acordat în cadrul acestei măsuri		2007-2013
		4.2 Pregătirea și implementarea planurilor de management pentru ariile protejate, în care sunt incluse și siturile Natura 2000			2007-2013
5.	Implementarea infrastructurii adecvate de prevenire a riscurilor naturale în zonele cele mai expuse la risc	5.1 Lucrări de construcție pentru prevenirea inundațiilor și reducerea consecințelor distructive ale inundațiilor	Ajutorul de stat reglementat prin Articolul 87 (1) din Tratatul CE, nu poate fi acordat în cadrul acestei măsuri		2007-2013
		5.2 Elaborarea unor hărți de pericol și risc al inundațiilor			2007-2013
		5.3 Reabilitarea litoralului Mării Negre afectat de eroziune			2007-2013
6.	Asistență Tehnică pentru POS Mediu	Nu este ajutor de stat			

Schema de implementare a POS Mediu

**ANNEX 3. LISTA INDICATIVĂ A PROIECTELOR MAJORE
PENTRU POS MEDIU**

Axa prioritară 1 “Extinderea și modernizarea sistemelor de apă / apă uzată”

Finanțare din Fondul de Coeziune

Nr	Localizarea proiectului	Titlu	Stadiu
1	Teleorman	Modernizarea infrastructurii de apă / apă uzată în principalele aglomerări din județul Teleorman	<ul style="list-style-type: none"> • Pregătirea proiectului finanțată prin ISPA “Asistență tehnică pentru pregătirea proiectelor în sectorul de apă / apă uzată” (ISPA 2002/RO/16/P/PA/013 – 04) • Finalizarea celor 5 aplicații până la începutul anului 2007 • Execuția lucrărilor estimată pentru 2007 - 2011 • Sprijin JASPERS solicitat in 2006
2	Giurgiu	Modernizarea infrastructurii de apă / apă uzată în principalele aglomerări din județul Giurgiu	
3	Calarași	Modernizarea infrastructurii de apă / apă uzată în principalele aglomerări din județul Calarasi	
4	Tulcea	Modernizarea infrastructurii de apă / apă uzată în principalele aglomerări din județul Tulcea	
5	<i>Codlea, Rupea, Zărneșt area Brașov county*</i>	Modernizarea infrastructurii de apă / apă uzată în principalele aglomerări din Codlea, Rupea, Zărnești area, Brasov county	
6	(Turda, Câmpia Turzii) area Cluj county	Modernizarea infrastructurii de apă / apă uzată în zona Turda –Campia Turzii , județul Cluj	<ul style="list-style-type: none"> • Pregătirea proiectului finanțată prin ISPA “Asistență tehnică pentru pregătirea proiectelor în sectorul de apă / apă uzată” (ISPA 2002/RO/16/P/PA/013 – 05) • Finalizarea celor 5 aplicații până la începutul anului 2007 • Execuția lucrărilor estimată pentru 2007 - 2011 • Sprijin JASPERS solicitat in 2006
7	Mediaș, Agnita, Dumbrăveni, Copșa Mică area Sibiu county	Modernizarea infrastructurii de apă / apă uzată în principalele aglomerări din zona Mediaș, Agnita, Dumbrăveni, Copșa Mică, județul Sibiu	
8	Gorj	Modernizarea infrastructurii de apă / apă uzată în principalele aglomerări din județul Gorj	
9	Cluj-Sălaj	Modernizarea infrastructurii de apă / apă uzată în principalele aglomerări din județele Cluj – Salaj	
10	Olt	Modernizarea infrastructurii de apă / apă uzată în principalele aglomerări din județul Olt	

Nr	Localizarea proiectului	Titlu	Stadiu	
11	Covasna*	Extinderea și modernizarea sistemului de alimentare cu apă și canalizare în județul Covasna	<ul style="list-style-type: none"> • Pregătirea proiectelor finanțată prin Asistență tehnică ISPA pentru pregătirea proiectelor în sectorul de mediu (AT ISPA2005/RO/16/P/PA/001)* • 15 aplicații noi vor fi gata până la sfârșitul anului 2007 • Execuția lucrărilor estimată pentru 2008 – 2012 	
12	Harghita*	Extinderea și modernizarea sistemului de alimentare cu apă și canalizare în județul Harghita		
13	Dâmbovița	Extinderea și modernizarea sistemului de alimentare cu apă și canalizare în județul Dambovita		
14	Iași	Extinderea și modernizarea sistemului de alimentare cu apă și canalizare în județul Iasi		
15	Timiș	Extinderea și modernizarea sistemului de alimentare cu apă și canalizare în județul Timis		
16	Alba	Extinderea și modernizarea sistemului de alimentare cu apă și canalizare în județul Alba		
17	Prahova	Extinderea și modernizarea sistemului de alimentare cu apă și canalizare în județul Prahova		
18	Mureș	Extinderea și modernizarea sistemului de alimentare cu apă și canalizare în județul Mures		
19	Satu Mare	Extinderea și modernizarea sistemului de alimentare cu apă și canalizare în județul Satu Mare		
20	Neamț	Extinderea și modernizarea sistemului de alimentare cu apă și canalizare în județul Neamt		
21	Vâlcea	Extinderea și modernizarea sistemului de alimentare cu apă și canalizare în județul Valcea		
22	Buzău	Extinderea și modernizarea sistemului de alimentare cu apă și canalizare în județul Buzau		
23	Bacău	Extinderea și modernizarea sistemului de alimentare cu apă și canalizare în județul Bacau		
24	Jiu Valley Hunedoara county	Extinderea și modernizarea sistemului de alimentare cu apă și canalizare în valea Jiului , județul Hunedoara		
25	Victoria-Fagaras area Brasov county	Extinderea și modernizarea sistemului de alimentare cu apă și canalizare în zona Victoria, Fagars, județul Brasov		
26	Arad	Reabilitarea și modernizarea sistemului de alimentare cu apă și canalizare în județul Arad		<ul style="list-style-type: none"> • Pregătirea proiectelor finanțată prin credite

Nr	Localizarea proiectului	Titlu	Stadiu	
27	Bistrița-Năsăud	Reabilitarea și modernizarea sistemului de alimentare cu apă și canalizare în județul Bistrita	externe* <ul style="list-style-type: none"> • 12 noi aplicații vor fi gata până la începutul anului 2008 • Contractarea de servicii prevăzută pentru 2009 – 2013 	
28	Dolj	Reabilitarea și modernizarea sistemului de alimentare cu apă și canalizare în județul Dolj		
29	Region I, Galați county	Reabilitarea și modernizarea sistemului de alimentare cu apă și canalizare în regiunea I, județul Galati		
30	Ialomița	Reabilitarea și modernizarea sistemului de alimentare cu apă și canalizare în județul Ialomita		
31	Ifov	Reabilitarea și modernizarea sistemului de alimentare cu apă și canalizare în județul Ilfov		
32	Region I, Mehedinți county	Reabilitarea și modernizarea sistemului de alimentare cu apă și canalizare în regiunea I, județul Mehedinti		
33	Vrancea	Reabilitarea și modernizarea sistemului de alimentare cu apă și canalizare în județul Vrancea		
34	Constanța	Reabilitarea și modernizarea sistemului de alimentare cu apă și canalizare în județul Constanta		
35	Brăila	Reabilitarea și modernizarea sistemului de alimentare cu apă și canalizare în județul Braila		
36	Sibiu	Reabilitarea și modernizarea sistemului de alimentare cu apă și canalizare în județul Sibiu		
37	Bihor	Reabilitarea și modernizarea sistemului de alimentare cu apă și canalizare în județul Bihor		
38	Maramures	Modernizarea infrastructurii de apă și apă uzată în județul Maramureș		<ul style="list-style-type: none"> • Alte proiecte vor fi pregătite prin MF ISPA (proiecte de investiții) în următoarele județe* • 7 noi aplicații vor fi gata la începutul anului 2008 • Contractele de lucrări prevăzute pentru 2009 – 2013
39	Region II, Galati county	Modernizarea infrastructurii de apă și apă uzată în regiunea II, județul Galati		
40	Region II, Mehedinti county	Modernizarea infrastructurii de apă și apă uzată în regiunea II, județul Mehedinti		
41	Hunedoara	Modernizarea infrastructurii de apă și apă uzată în județul Hunedoara		

<i>Nr</i>	<i>Localizarea proiectului</i>	<i>Titlu</i>	<i>Stadiu</i>
42	Bistrita	Modernizarea infrastructurii de apă și apă uzată în județul Bistrita	
43	Suceava	Modernizarea infrastructurii de apă și apă uzată în județul Suceava	
44	Caras	Modernizarea infrastructurii de apă și apă uzată în județul Caras	

Notă:

Pentru proiectele marcate cu „*”, există posibilitatea pregătirii a mai multor aplicații pentru fonduri. Această decizie se va lua individual, pentru fiecare proiect, în funcție de evaluarea tehnică, financiară și instituțională a condițiilor proiectului (relief, infrastructură, instituții beneficiare, etc).

Axa prioritară 2 “Dezvoltarea sistemelor de management integrat al deșeurilor și reabilitarea siturilor contaminate”

European Regional Development Fund Financing

<i>Nr.</i>	<i>Localizarea Proiectului</i>	<i>Titlul</i>	<i>Stadiu</i>
1	Giurgiu	Sistem integrat de management al deșeurilor solide în județul Giurgiu	<ul style="list-style-type: none"> • Pregătirea proiectelor finanțată prin ISPA “Asistență Tehnică pentru pregătirea proiectelor în sectorul deșeurilor” (ISPA 2002/RO/16/P/PA/013 – 06) • Finalizarea a 5 aplicații estimată pentru Noiembrie 2006; • Execuția lucrărilor estimată pentru 2007 – 2010 • Sprijin JASPERS solicitat în 2006 • Pregătirea proiectelor finanțată prin Asistență tehnică ISPA pentru pregătirea proiectelor în sectorul de mediu (AT ISPA 2 2005/RO/16/P/PA/001) • 10 noi aplicații finalizate în 2007 • Contractele de elucrare prevăzute pentru 2008 – 2011
2	Maramureș	Sistem integrat de management al deșeurilor solide în județul Maramures	
3	Bistrița-Năsăud	Sistem integrat de management al deșeurilor solide în județul Bistrita Nasaud	
4	Vrancea	Sistem integrat de management al deșeurilor solide în județul Vrancea	
5	Harghita și Covasna	Sistem integrat de management al deșeurilor solide în județele Harghita și Covasna	
6	Alba	Sistem integrat de management al deșeurilor solide în județul Alba	
7	Botoșani	Sistem integrat de management al deșeurilor solide în județul Botosani	
8	Călărași	Sistem integrat de management al deșeurilor solide în județul Calarasi	
9	Cluj	Sistem integrat de management al deșeurilor solide în județul Cluj	
10	Olt *	Sistem integrat de management al deșeurilor solide în județul Olt	
11	Sălaj	Sistem integrat de management al deșeurilor solide în județul Salaj	
12	Suceava	Sistem integrat de management al deșeurilor solide în județul Suceava	

<i>Nr.</i>	<i>Localizarea Proiectului</i>	<i>Titlul</i>	<i>Stadiu</i>
13	Vaslui	Sistem integrat de management al deșeurilor solide în județul Vaslui	
14	Caras Severin	Sistem integrat de management al deșeurilor solide în județul Caras Severin	
15	Jiu Valley Hunedoara county	Sistem integrat de management al deșeurilor solide în Valea Jiului, județul Hunedoara	

Notă:

Pentru proiectele marcate cu „*”, există posibilitatea pregătirii a mai multor aplicații pentru fonduri. Această decizie se va lua individual, pentru fiecare proiect, în funcție de evaluarea tehnică, financiară și instituțională a condițiilor proiectului (relief, infrastructură, instituții beneficiare, etc).

ANEXA 4. DISTRIBUȚIA CONTRIBUȚIEI COMUNITARE PE CATEGORII

Ref. Comisiei nr. _____

Numele programului: __Programul Operațional Sectorial de Mediu_____

Data Deciziei Comisiei privind Programul Operațional Sectorial de Mediu: __/__/__

(in Euro)

(in Euro)

(in Euro)

Dimensiunea 1 Tema prioritară		Dimensiunea 2 Forma de finanțare		Dimensiunea 3 Teritoriul	
Cod *	Sumă **	Cod *	Sumă **	Cod *	Sumă **
45	1,388,266,081	01	4,512.470,139	01	3,181,751,041
46	1,388,266,080			02	154,789,824
44	711,488,439			05	1,175,929,274
50	171,371,946				
47	229,268,644				
51	171,988,693				
53	156,110,752				
54	113,906,387				
85	147,860,481				
86	33,942,636				
Total	4,512.470,139	Total	4,512.470,139	Total	4,512.470,139

* Categoriile trebuie codificate pentru fiecare dimensiune utilizând clasificarea standard.

** Sumele estimate din contribuția comunitară pentru fiecare categorie.